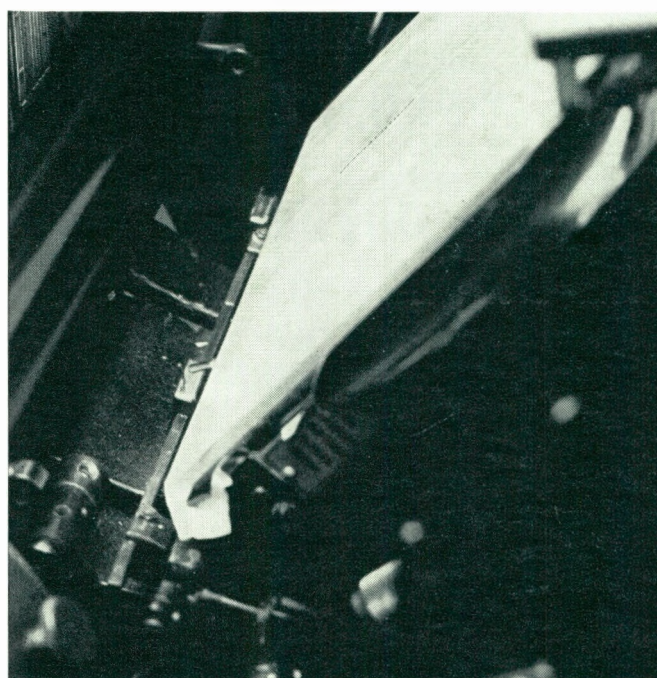
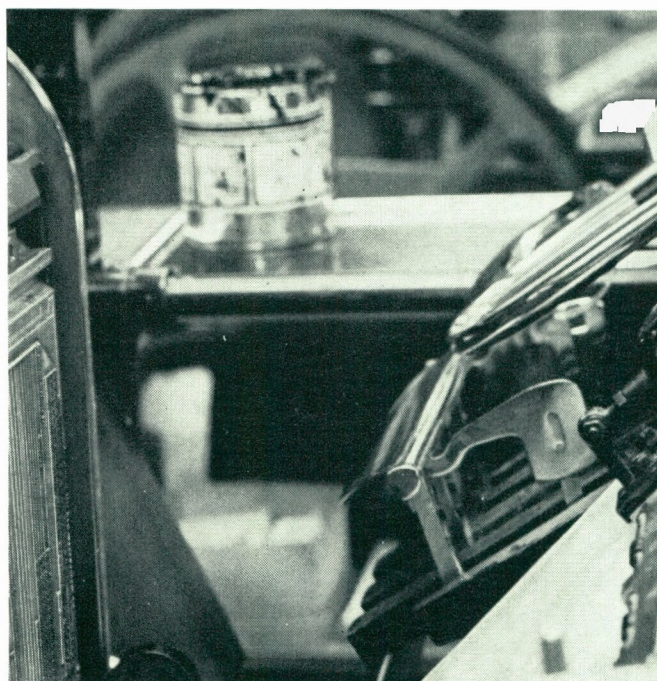
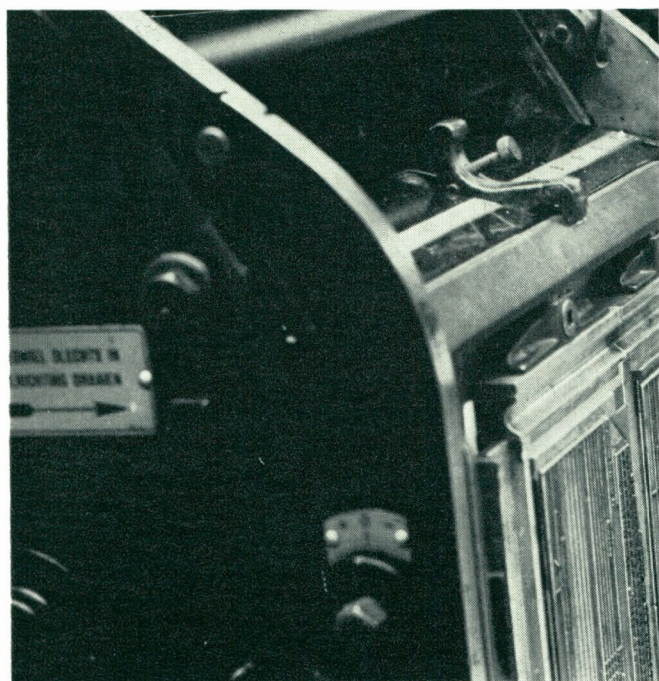

west-vlaanderen werkt

2. 1977

tweemaandelijks tijdschrift / verschijnt niet in juli en augustus / maart-april 1977

west-vlaanderen
1976

WES

2.1977

19e JAARGANG

**WESTVLAAMS
EKONOMISCH
STUDIEBUREAU**

Baron Ruzettelaan 33
8320 Brugge 4
Telefoon : 050/33 81 31 (vanaf 1 juli : 35 81 31)
Postrekening 000-0125243-16
BTW : 408.382.668

inhoud

53	Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen
55	Evolutie van de economische sectoren
64	Werkloosheid
72	Zeehavenverkeer en luchtvaart
74	Huisvesting, ruimtelijke ordening en openbare werken
81	Jaarverslag WER 1976
101	Jaarverslag WES 1976
110	Subsidiërende bedrijven en gemeenten

Beschermkomitee

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle,
Gouverneur, Voorzitter WER ;
De Heer H. Smissaert,
Ere-voorzitter Raad van Beheer WER ;
De heer P. Monballyu,
Voorzitter Raad van Beheer WER ;
De heren H. De Fauw, L. Gillon, A. Legein, H. Olivier,
Mevrouw B. Platteau-Van Elslande,
Leden van de Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee

De Heren R. Annoot, L. Bockstaele, G. Declercq,
P. Delafontaine, J. Pattyn, F. Van Damme, O. Vanneste.

Redaktiesekretaris

De Heer D. Sanders.

Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Abonnement 1976 : 170 fr. (BTW inbegrepen)

Postrekening 000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Lay-out

Johan Mahieu

Drukkerij

Groeninghe, Kortrijk

Foto kaft

H. Maertens, Brugge

bevolkingsevolutie in west-vlaanderen

Het natuurlijk akkres (verschil tussen geboorten en sterfte) bereikte in 1976 in West-Vlaanderen 1.569 eenheden, dit is 54 eenheden minder dan in 1975.

Zoals dit sinds 1964, de jaren 1967, 1968 en 1972 uitgezonderd, steeds het geval was, had West-Vlaanderen ook in 1976 een inwijkingsoverschot. Het vestigingsoverschot beliep in 1976 258 eenheden of 121 meer dan in 1975.

In vergelijking met 1975 werden dus 130 geboorten meer genoteerd, een vestigingsoverschot dat 121 eenheden groter was, maar ook 184 sterfgevallen meer.

Enkel de arrondissementen Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare noteerden een aangroei van de bevolking. In de kustarrondissementen Oostende en Veurne was het aantal sterfgevallen groter dan het aantal geboorten. Een inwijkingsoverschot werd genoteerd in de arrondissementen Brugge, Oostende en Roeselare.

Zoals in 1975 had ook in 1976 het arrondissement Brugge in absolute cijfers en procentueel de grootste aangroei van de bevolking. Dit is in eerste instantie te danken aan het aanzienlijke inwijkingsoverschot. In het arrondissement Kortrijk steunt de bevolkingsaangroei op het natuurlijk akkres; in 1975 en 1976 was er telkens een gering uitwijkingsoverschot. De bevolkingstoename in het arrondissement Oostende is uitsluitend te danken aan inwijkingsoverschotten, die zowel in 1975 als in 1976 groter waren dan het negatief natuurlijk akkres.

Het arrondissement Roeselare heeft een nog vrij groot natuurlijk akkres en had in 1976, in tegenstelling met de voorgaande jaren, een vestigingsoverschot, dat echter zeer gering was. In het arrondissement Veurne was in 1976, zoals dit reeds het geval was in 1975, het natuurlijk akkres negatief; in 1976 was er een uitwijkingsoverschot tegenover een inwijkingsoverschot in 1975. In de arrondissementen Diksmuide, Ieper en Tielt was er een geboortenoverschot, maar een vertrekoverschot dat groter was dan het natuurlijk akkres; in 1975 was het vertrekoverschot in het arrondissement Tielt zeer gering geweest, zodat er toen een bevolkingsaangroei kon worden geregistreerd.

Het bruto-geboortencijfer bedroeg in West-Vlaanderen 12,5 per 1.000 inwoners tegenover 12,4 p.d. in 1975. Relatief gunstig is de situatie in de arrondissementen Kortrijk (13,2 p.d.), Roeselare (13,1 p.d.) en Ieper (13,1 p.d.) en zeer ongunstig in de arrondissementen Oostende (11,0 p.d.) en Veurne (11,1 p.d.).

Volgens voorlopige gegevens, verkregen van de onderscheiden gemeentebesturen, bedroeg het bevolkingcijfer van West-Vlaanderen eind 1976 1.073.431 personen, dit is een aangroei van 1.827 eenheden; in 1975 bedroeg de aangroei slechts 1.760 personen.

Het aantal geboorten bedroeg in 1976 in West-Vlaanderen 13.427 eenheden of 130 meer dan in 1975. In West-Vlaanderen werd het hoogste geboortencijfer van de jongste naoorlogse periode genoteerd in 1964 (19.415) en werd toen een uitgesproken dalende tendens van het aantal geboorten ingezet. Na 1964 was er slechts één jaar, namelijk 1969, dat er geen vermindering van het aantal geboorten werd geregistreerd; de aangroei in 1969 in vergelijking met 1968 bedroeg slechts 46 eenheden. Op te merken valt dat het aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd stijgend is en dat de aangroei van het aantal geboorten in 1976 in vergelijking met 1975 beslist niet wijst op een toename van de fertiliteit.

Het aantal sterfgevallen bedroeg in 1976 11.858 eenheden; in vergelijking met 1975 was er hier een aangroei van 184. De sterfte, in absolute cijfers, vertoont eerder een licht stijgende tendens, met enige fluktuaties.

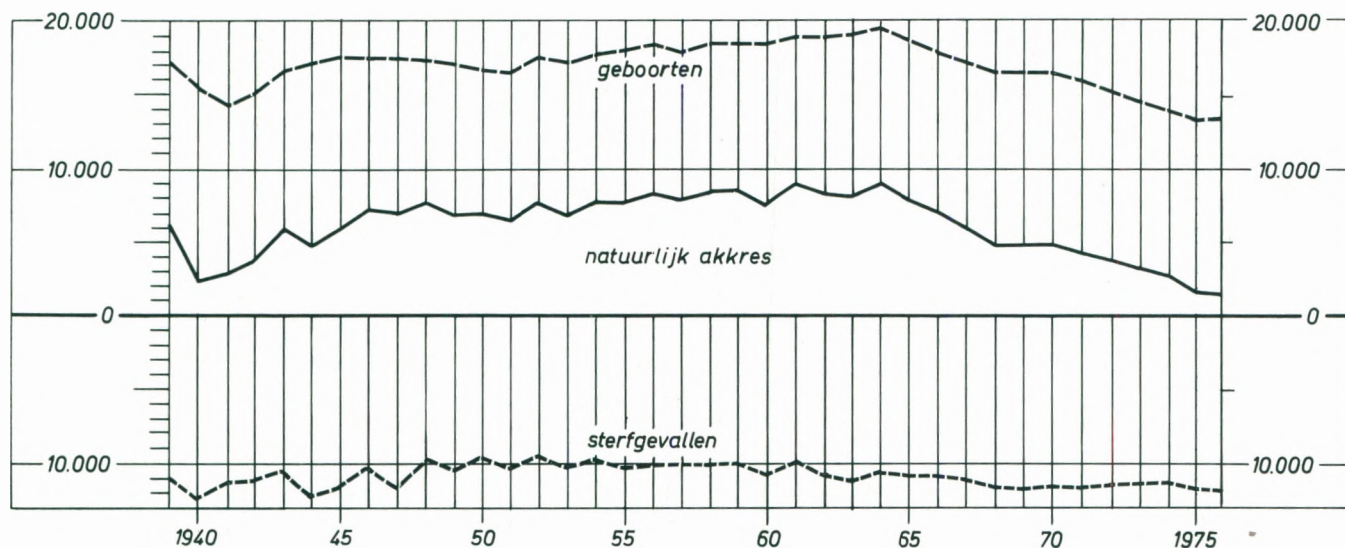
Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen, 1975-76

Arrondissement	Bevolking			Geboorten		Sterfte		Natuurlijke groei		Migratiesaldi	
	1975	1976	Index	1975	1976	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Brugge	251.214	252.583	100,5	3.058	3.103	2.646	2.756	+ 412	+ 347	+ 635	+ 1.022
Diksmuide	46.335	45.975	99,2	596	534	560	531	+ 36	+ 3	- 254	- 363
Ieper	104.949	104.740	99,8	1.359	1.376	1.222	1.255	+ 137	+ 121	- 290	- 330
Kortrijk	269.673	270.268	100,2	3.559	3.572	2.820	2.895	+ 739	+ 677	- 66	- 82
Oostende	131.541	131.746	100,2	1.454	1.448	1.497	1.518	- 43	- 70	+ 456	+ 275
Roeselare	141.666	142.030	100,3	1.744	1.864	1.567	1.518	+ 177	+ 346	- 391	+ 18
Tielt	77.341	77.286	99,9	958	987	788	799	+ 170	+ 188	- 24	- 243
Veurne	48.885	48.803	99,8	569	543	574	586	- 5	- 43	+ 71	- 39
West-Vlaanderen	1.071.604	1.073.431	100,2	13.297	13.427	11.674	11.858	+ 1.623	+ 1.569	+ 137	+ 258

Aantal geboorten, sterfte, natuurlijke groei en migratiesaldi per 1.000 inwoners, 1975-76

Arrondissement	Aantal geboorten per 1.000 inwoners		Aantal sterfgevallen per 1.000 inwoners		Natuurlijke groei per 1.000 inwoners		Migratiesaldi per 1.000 inwoners	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Brugge	12,2	12,3	10,5	10,9	+ 1,6	+ 1,4	+ 2,5	+ 4,0
Diksmuide	12,9	11,6	12,1	11,5	+ 0,8	+ 0,1	- 5,5	- 7,9
Ieper	12,9	13,1	11,6	12,0	+ 1,3	+ 1,2	- 2,8	- 3,2
Kortrijk	13,2	13,2	10,5	10,7	+ 2,7	+ 2,5	- 0,2	- 0,3
Oostende	11,1	11,0	11,4	11,5	- 0,3	- 0,5	+ 3,5	+ 2,1
Roeselare	12,3	13,1	11,1	10,7	+ 1,2	+ 2,4	- 2,8	+ 0,1
Tielt	12,4	12,8	10,2	10,3	+ 2,2	+ 2,4	- 0,3	- 3,1
Veurne	11,6	11,1	11,7	12,0	- 0,1	- 0,9	+ 1,5	- 0,8
West-Vlaanderen	12,4	12,5	10,9	11,0	+ 1,5	+ 1,5	+ 0,1	+ 0,2

Natuurlijk akkres in West-Vlaanderen, 1939-76

Het sterftecijfer bereikte in 1976 in West-Vlaanderen 11,0 per 1.000 inwoners, met relatief gunstige verhoudingscijfers in de arrondissementen Tielt (10,3 p.d.), Roeselare (10,7 p.d.), Kortrijk (10,7 p.d.) en Brugge (10,9 p.d.) en ongunstige verhoudingscijfers in de arrondissementen Veurne (12,0 p.d.), Ieper (12,0 p.d.), Oostende (11,5 p.d.) en Diksmuide (11,5 p.d.).

Het natuurlijk akkres per 1.000 inwoners bedroeg in 1976, zoals in 1975, in West-Vlaanderen 1,5 p.d. Het hoogste verhoudingscijfer hebben duidelijk de arrondissementen Kortrijk (2,5 p.d.), Roeselare (2,4 p.d.) en Tielt (2,4 p.d.); het negatief natuurlijk akkres bedroeg in 1976 reeds 0,9 p.d. in het arrondissement Veurne en 0,5 p.d. in het arrondissement Oostende.

Het inwijkingsoverschot bedroeg in 1976 in West-Vlaanderen 0,2 per 1.000 inwoners. Een vermeldenswaardig positief verhoudingscijfer hadden de arrondissementen

Brugge (+ 4,0 p.d.) en Oostende (2,1 p.d.) en belangrijke negatieve cijfers de arrondissementen Diksmuide (- 7,9 p.d.), Ieper (- 3,2 p.d.) en Tielt (- 3,1 p.d.).

In 1976 waren er in West-Vlaanderen 60 gemeenten met meer sterfgevallen dan geboorten, tegenover 62 in 1975.

Een belangrijk inwijkingsoverschot hadden vooral Rumbeke (+ 717) en Oostkamp (+ 671) en verder Zedelgem (+ 282), Waregem (+ 189), Knokke-Heist (+ 172), Marke (+ 168), Blankenberge (+ 166), Bavikhove (+ 157), Dadizele (+ 153), Oostnieuwkerke (+ 152), Westende (+ 142), Varsenare (+ 126), Bredene (+ 123), Beernem (+ 105) en Loppem (+ 100). Het vertrekoverschot was aanzienlijk te Roeselare (- 837), Brugge (- 549), Kortrijk (- 537) en verder te Ieper (- 140), Oostende (- 136), Tielt (- 136), Nieuwpoort (- 113) en Menen (- 101).

evolutie van de economische sectoren

aangroei van de volledige werkloosheid. Het effect op de werkgelegenheid werd in de cijfers van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) pas manifest na september 1974. De geringere benutting van de produktiekapaciteit van de bedrijven door invoering van gedeeltelijke werkloosheid komt niet aan het licht in de RSZ-cijfers, aangezien de gedeeltelijk werklozen door een dienstkontraat verbonden blijven en opgenomen worden in de RSZ-statistiek. In september 1974 was het aantal bezoldigden opgenomen in de RSZ-statistiek zowel in de secundaire sektor als in de tertiaire sektor nog groter dan in september 1973 ; het daggemiddelde van het aantal gedeeltelijk werklozen was in West-Vlaanderen in september 1974 evenwel reeds ongeveer 4.100 eenheden¹ groter dan in september 1973, terwijl het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen met 887 eenheden was gestegen. Vanaf september 1974 steeg de gedeeltelijke werkloosheid uitermate sterk en werd ook de toename van de volledige werkloosheid aanzienlijk. In december 1974 was het aantal aan de RSZ onderworpen werknemers in West-Vlaanderen weliswaar nog groter dan in december 1973, maar dit was enkel te danken aan de groei van de bezoldigde werkgelegenheid in de handels- en dienstensektor ; in de industrie was de werkgelegenheid, zij het nog in beperkte mate, dalend (zie tabel).

Algemeen

De depressie die een aanvang nam in het midden van 1974 heeft vanaf juni geleid tot een aangroei van de gedeeltelijke werkloosheid en vanaf september tot een

¹ Inclusief de van gemeentelijke controle vrijgestelden.

Aan RSZ onderworpen werknemers, West-Vlaanderen, 1973-76

	Landbouw, visserij				Industrie, energie				Bouwbedrijf				Handel en diensten			
	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976
Maart	2.669	2.573	2.637	2.698	133.953	140.158	135.862	129.903	26.767	27.030	27.554	28.128	121.004	124.509	130.210	133.595
Juni	2.609	2.713	2.719		135.532	140.380	132.601		26.789	27.327	28.539		124.894	129.976	134.249	
September	2.643	2.796	2.785		138.759	142.787	131.835		27.397	28.053	29.111		126.298	130.742	134.435	
December	2.582	2.644	2.764		140.322	139.142	130.172		27.214	27.145	28.622		124.378	128.413	132.829	

(a) Vanaf 1974 inclusief de vergoede werklozen in versnelde beroepsopleiding.

Het effect van de depressie op de werkgelegenheid kwam ten volle tot uiting in 1975 en dit zeer specifiek in de industrie. Tussen december 1973 en december 1974 was het aantal bezoldigden in de Westvlaamse industrie reeds dalend met 1.180 eenheden, maar globaal was de bezoldigde werkgelegenheid nog stijgend met 2.848 eenheden. In maart 1975 was de vermindering in de Westvlaamse industrie in vergelijking met maart 1974 reeds opgelopen tot 4.296 eenheden ; niettemin was de globale werkgelegenheid in West-Vlaanderen nog stijgend met 1.993 eenheden, terwijl er in het Rijk reeds een daling (— 0,4 %) werd genoteerd. De situatie is in 1975 verder verslechterd en in september

1975 telde de Westvlaamse industrie 10.952 bezoldigden minder dan in september 1974 ; reeds in juni 1975 lag het globale tewerkstellingspeil in alle sectoren samen genomen onder het niveau van juni 1974 en in september 1975 bedroeg de vermindering van de totale bezoldigde werkgelegenheid 6.212 eenheden in vergelijking met september 1974. Op te merken valt dat de werkgelegenheid in de handels- en dienstensektor ononderbroken is gestegen, maar dat vanaf het tweede trimester van 1975 deze groei niet meer volstond om de terugloop in de industrie te ondervangen.

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid

	West-Vlaanderen				Procentuele evolutie			
	Industrie		Alle sectoren		Industrie		Alle sectoren	
	W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk
dec. 1973-dec. 1974	—	1.180	+ 2.848	— 0,8 %	— 2,1 %	+ 1,0 %	+ 0,6 %	
maart 1974-maart 1975	—	4.296	+ 1.993	— 3,1 %	— 4,6 %	+ 0,7 %	— 0,4 %	
juni 1974-juni 1975	—	7.779	— 2.288	— 5,5 %	— 5,8 %	— 0,8 %	— 1,2 %	
sept. 1974-sept. 1975	—	10.952	— 6.212	— 7,7 %	— 7,7 %	— 2,0 %	— 2,4 %	

De vermindering van de totale bezoldigde werkgelegenheid tussen september 1974, top van de werkgelegenheid van de hoogconjunctuur 1973-74, en september 1975 bedroeg in West-Vlaanderen 2,0 % tegenover gemiddeld 2,4 % in het Rijk. Zowel in West-Vlaanderen als in het Rijk was er tussen september 1974 en september 1975 een daling van de bezoldigde werkgelegenheid in de industrie van 7,7 %². In West-Vlaanderen was de bezoldigde werkgelegenheid in het bouwbedrijf nog stijgend (+ 3,8 %), in tegenstelling met het Rijk (— 1,4 %). In de handels- en dienstensektor steeg de bezoldigde werkgelegenheid in de periode september 1974-september 1975 in West-Vlaanderen met 2,8 % en in het Rijk met 1,4 %, terwijl er in de primaire sektor geen noemenswaardige daling was.

De heropleving van de economische activiteit in de herfst van 1975 is nog gebeurd zonder de aantrekking door het bedrijfsleven van nieuwe arbeidskrachten.

² Op te merken valt dat de werkgelegenheid in de West-vlaamse industrie in de periode september 1973-september 1974 stijgend verliep (+ 2,9 %) in tegenstelling met het Rijk (status-quo). Wordt de situatie september 1975 vergeleken met de situatie september 1973 dan is er een daling van 5,0 % in West-Vlaanderen en 7,7 % in het Rijk.

De thans beschikbare gegevens van de RSZ gaan niet verder dan maart 1976. Volgens deze gegevens is het aantal bezoldigden in de industrie tussen september en december 1975 zowel in West-Vlaanderen (— 1,3 %) als in het Rijk (— 1,6 %) nog verder gedaald en ook tussen december 1975 en maart 1976, maar tegen een fel vertragend tempo, nog teruggelopen, waarbij de procentuele daling opnieuw geringer was in West-Vlaanderen (— 0,2 %) dan in het Rijk (— 0,8 %). In West-Vlaanderen was in de periode september 1975-december 1975 de bezoldigde werkgelegenheid ook dalend in de handels- en dienstensektor, in tegenstelling met de situatie in het Rijk; voor West-Vlaanderen speelt hier duidelijk het effect van het seizoenmatig karakter van de werkgelegenheid in de toeristische sektor en aanverwante bedrijvigheden. Ook de daling in de bouwnijverheid die in de periode september 1975-maart 1976 in West-Vlaanderen verhoudingsgewijs groter was dan in het Rijk, heeft ongetwijfeld een sterk seizoenmatig karakter en is niet zonder meer als conjunctureel te aanzien. Wordt de vergelijking gemaakt tussen de evolutie van de werkgelegenheid in de periode september 1975-maart 1976 voor West-Vlaanderen en het Rijk, dan leidt het samenspel van alle elementen — conjunctureel en seizoenmatig — tot een verhoudingsgewijs voor alle sectoren samen genomen, sterkere daling in West-Vlaanderen dan in het Rijk.

Foto H. Maertens, Brugge

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid

	West-Vlaanderen		Procentuele evolutie			
	Industrie	Alle sectoren	Industrie		Alle sectoren	
			W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk
sept. 1975-dec. 1975	— 1.663	— 3.779	— 1,3 %	— 1,6 %	— 1,3 %	— 0,5 %
dec. 1975-maart 1976	— 269	— 63	— 0,2 %	— 0,8 %	—	— 0,1 %
sept. 1975-maart 1976	— 1.932	— 3.842	— 1,5 %	— 2,3 %	— 1,3 %	— 0,6 %

Voor het bepalen van de weerslag van de conjunctuurinzinking is een vergelijking van de werkgelegenheid op tijdstippen die op tamelijk verschillende wijze beïnvloed zijn door seizoenmatige elementen niet

relevant. Een vergelijking van de situatie in 1975 en 1976 met de toestand tijdens dezelfde maand in 1974 is hierbij meer verhelderend.

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid

	West-Vlaanderen		Procentuele evolutie			
	Industrie	Alle sectoren	Industrie		Alle sectoren	
			W.-VI.	Rijk	W.-VI.	Rijk
maart 1974-maart 1975	— 4.296	+ 1.993	— 3,1 %	— 4,6 %	+ 0,7 %	— 0,4 %
maart 1975-maart 1976	— 5.959	— 1.939	— 4,4 %	— 5,3 %	— 0,7 %	— 1,3 %
maart 1974-maart 1976	— 10.255	+ 54	— 7,3 %	— 9,7 %	—	— 1,6 %

Door eliminatie van de seizoenmatige factoren in de evolutie van de werkgelegenheid kan besloten worden dat West-Vlaanderen in iets mindere mate werd getroffen door de huidige depressie, wat ook zal blijken uit de ontleding van het verloop van de werkloosheid.

In maart 1976 was de werkgelegenheid in West-Vlaanderen even groot als in maart 1974, hoewel circa 1.900 eenheden of 0,7 % lager dan in maart 1975. De evolutie van de werkgelegenheid was echter opvallend verschillend in de industrie en in de handels- en dienstensektor en het bouwbedrijf. In de industrie was de werkgelegenheid ononderbroken dalend, terwijl de tendens in de handels- en dienstensektor en het bouwbedrijf, rekening houdend met seizoenfactoren, als stijgend is aan te wijzen, zij het tegen een vertragend tempo. In de industrie gingen meer dan 10.000 arbeidsplaatsen teloor; aanvankelijk kon dit verlies nog meer dan gecompenseerd worden door de aangroei in de handels- en dienstensektor en het bouwbedrijf, maar in 1975 kon deze situatie niet meer gehandhaafd worden.

De RSZ-cijfers geven niet ten volle aan wat de weerslag is geweest van de depressie op de werkgelegenheid, aangezien de gedeeltelijk werklozen in de tewerkstellingscijfers zijn opgenomen. Het beeld is voor de periode 1974-1975 in het algemeen te gunstig, omdat de gedeeltelijke werkloosheid vanaf eind 1974 bijzonder sterk is gestegen; het beeld voor 1976 komt ongunstiger naar voren dan de realiteit, daar de gedeeltelijke werkloosheid in 1976 is gedaald. Waar bijvoorbeeld de RSZ-cijfers voor de periode maart 1974-maart 1975 globaal nog een aangroei aangeven voor West-Vlaanderen van 1.993 bezoldigden en voor de periode maart 1975-maart 1976 een daling van 1.939 bezoldigden, is in aanmerking te nemen dat het

daggemiddelde van de gedeeltelijk werklozen in maart 1975 niet minder dan 11.200 eenheden hoger lag dan in maart 1974 en in maart 1976 daarentegen 4.700 eenheden beneden het niveau van maart 1975.

Het is de industrie die direct getroffen werd door de depressie en een teruggang van het arbeidseffectief van circa 11.000 eenheden heeft gekend. In de handels- en dienstensektor werd uiteraard de weerslag van de verminderde koopkracht van de bevolking wel voelbaar, maar de werkgelegenheid is er toch blijven stijgen; de daling van de bezoldigde werkgelegenheid naar het jaareinde is een seizoenverschijnsel en wordt zeer sterk bepaald door de fluktuaties in de toeristische activiteit. De trend van de werkgelegenheid in de handels- en dienstensektor bleef opwaarts gericht. Grosso-modo kan hetzelfde gezegd worden voor het bouwbedrijf in West-Vlaanderen. Een wezenlijke verbetering van de werkgelegenheidssituatie zal moeten steunen op een herleving van de activiteit in de industrie. Daar de gegevens van de RSZ over de bezoldigde werkgelegenheid met vrij grote vertraging beschikbaar komen, ontbreken officiële cijfers over het verloop van de werkgelegenheid na maart 1976.

Indikaties over het verloop van de economische activiteit zijn te vinden in de cijfers van de werkloosheid en de resultaten van een door het Westvlaams Economisch Studiebureau gehouden enquête.

In 1976 is de gedeeltelijke werkloosheid in aanzienlijke mate verminderd, vooral vanaf het tweede trimester. In maart 1976 beliep het daggemiddelde van de gedeeltelijke werkloosheid in West-Vlaanderen iets meer dan 9.300 eenheden tegenover 14.100 in maart 1975. In vergelijking met maart 1974, toen een daggemiddelde van ongeveer

2.900 werd bereikt, was de gedeeltelijke werkloosheid in maart 1976 echter nog zeer groot. Normalerweise wordt bij herleving van de conjunctuur de on(der)benutte capaciteit van het bedrijfsleven het eerst aangewend en pas nadien wordt er eventueel een verruiming van het arbeidseffektief in overweging genomen. Eind december 1976 bedroeg het daggemiddelde van de gedeeltelijke werkloosheid in West-Vlaanderen 10.524 eenheden tegenover 19.944 eind december 1975.

De volledige werkloosheid vertoonde vanaf september 1976 in vergelijking met de overeenkomstige maanden van het voorgaande jaar een lichte tendens tot daling bij de mannen, maar bij de vrouwen bleef de aangroei aanzienlijk; eind december 1976 werden er in West-Vlaanderen 448 uitkeringsgerechtigde volledig werkloze mannen minder geteld dan in december 1975, maar bij de vrouwen was er een toename van 2.905 eenheden.

Door het Westvlaams Economisch Studiebureau werd in november 1976 een onderzoek uitgevoerd bij de Westvlaamse industrie om een inzicht te verkrijgen in de evolutie van de werkgelegenheid in het voorbije jaar.

Volgens de gegevens van de RSZ was er tussen december 1973 en december 1974 een daling van de werkgelegenheid in de Westvlaamse industrie van 1.180 eenheden of 0,8 % en in de periode december 1974-december 1975 beliep de daling 8.970 eenheden of 6,4 %. De WES-enquête levert gegevens op over de werkgelegenheid eind november 1975, eind juni 1976 en eind november 1976.

Volgens de WES-enquête was er tussen november 1975 en november 1976 in de geënquêteerde bedrijven een daling van 0,9 %. De resultaten van de enquête geven een daling van nagenoeg 1 % tussen november 1975 en juni 1976 en een toename van 0,1 % tussen juni 1976 en november 1976; in welke mate de invoering van de stages van jongeren doorwerkt in de gegevens van de WES-enquête is niet uit te maken. In 1976 werden een reeks bedrijven gesloten; deze personeelsafvloeiing is hier niet opgenomen. Bij de verder werkende bedrijven zou de daling van de werkgelegenheid in de Westvlaamse industrie in het voorbije jaar te ramen zijn op 1 % à 1,5 %, met een stabilisering van de werkgelegenheid in de tweede helft van 1976 en een stijgende benutting van het produktie-apparaat.

Landbouw

Volgens de land- en tuinbouwtelling van 15 mei 1976 waren er in West-Vlaanderen 22.210 aangevers of 585 minder dan in 1975.

De totale beteelde oppervlakte, exclusief tuinbouw voor het gezin en braakgrond, bedroeg in 1976 221.262 ha, dit is 1.236 ha of 0,6 % minder dan in 1975; in het Rijk was er een daling van 10.320 ha of 0,7 %.

West-Vlaanderen heeft, in relatieve termen, nog steeds het grootste aandeel kultuurgrond van alle Belgische provincies; het bedroeg in 1976 circa 71 % van de totale kadastrale oppervlakte tegenover nog slechts 61 % in Henegouwen en gemiddeld 48 % in het Rijk.

Sinds 1970 is de totale beteelde oppervlakte, exclusief tuinbouw voor het gezin en braakgrond, in West-Vlaanderen verminderd met ongeveer 7.580 ha of 3,3 %, terwijl in het Rijk een daling werd genoteerd van 4,5 %.

Het aantal bestendig tewerkgesteld in de landbouw daalt nog steeds. In mei 1976 werden in West-Vlaanderen in land- en tuinbouw 18.116 mannen en 4.354 vrouwen als

bestendig tewerkgesteld opgegeven tegenover 19.064 mannen en 4.632 vrouwen in mei 1975.

De vermindering van het arbeidseffektief is in relatieve termen groter in het Rijk dan in West-Vlaanderen. Op te merken valt dat de gegevens over de vrouwelijke tewerkstelling beneden de werkelijkheid liggen en dat de cijfers over de evolutie bij de vrouwen omzichtig zijn te benaderen.

De daling van de tewerkstelling in land- en tuinbouw blijft aanzienlijk. Tijdens de periode 1970-73 was er een vermindering van het aantal bestendig tewerkgestelde mannen van 950 à 1.000 per jaar, waarna een paar jaar volgde met een daling van ongeveer 500 personen; in 1976 bedroeg de vermindering opnieuw ongeveer 950 eenheden.

Bestendig tewerkgestelden in de landbouw

	West-Vlaanderen			Index 1976			
	1970	1975	1976	1970 = 100	1975 = 100	1976 = 100	
	W.-Vl.			Rijk W.-Vl. Rijk			
<i>Mannen</i>							
Bedrijfshoofden	18.846	16.087	15.369	81,6	73,7	95,5	94,8
Leden v.h. gezin	3.040	2.072	1.947	64,0	61,6	94,0	91,5
Andere	1.065	905	800	75,1	77,9	88,4	99,8
	22.951	19.064	18.116	78,9	72,3	95,0	94,7
<i>Vrouwen</i>							
Bedrijfshoofden	1.257	1.305	1.266	100,7	88,6	97,0	95,7
Leden v.h. gezin	4.245	3.172	2.924	68,9	60,3	92,2	87,0
Andere	159	155	164	103,1	51,8	105,8	109,6
	5.661	4.632	4.354	76,9	68,6	94,0	90,8

Een opvallend kenmerk van de Westvlaamse landbouw is zijn relatief sterke oriëntering op de veeteelt, zeer in het bijzonder de varkensteelt. Volgens de telling van mei 1976 waren er in West-Vlaanderen 2.164.000 varkens, dit is ruim 44 % van het totale aantal in het Rijk; in vergelijking met 1975 was er in West-Vlaanderen nog een aangroei van 8 % tegenover 5 % in het Rijk. In vergelijking met 1970 was het aantal varkens in West-Vlaanderen in 1976 ruim 53 % hoger; in het Rijk bedroeg de toename 31 %.

Volgens de landbouwtelling van mei 1976 werden in West-Vlaanderen tussen 15 mei 1975 en 15 mei 1976 niet minder dan 261 nieuwe varkensstallen voltooid, met een capaciteit van 40.000 eenheden (zeugen en mestvarkens); hiermee neemt West-Vlaanderen een derde op van de nieuwe varkensstallen in het Rijk en 41 % van de capaciteit.

Te vermelden is ook dat in West-Vlaanderen 45 nieuwe bedrijfswoningen werden gebouwd, dit is een vijfde van het totale aantal in het Rijk.

Weiden en grasland (97.446 ha), graangewassen (60.793 ha), nijverheidsgewassen (18.708 ha), aardappelen (15.106 ha), groenteteelt in open lucht (9.063 ha), wortel- en knolgewassen (8.601 ha), groenvoedergewassen (8.504 ha) en droog geoogste peulvruchten (1.839 ha) waren in 1976 de belangrijkste teelten. Met een aandeel van 15,1 % in het gehele landbouwareaal van het land had West-Vlaanderen een relatief hoog aandeel voor droog geoogste peulvruchten

(52,4 %), aardappelen (40,1 %), wortel- en knolgewassen (34,9 %), groenteteelt in open lucht (33,1 %), pootgoed- en landbouwzaden voor de verkoop (24,0 %) en nijverheidsgewassen (17,2 %).

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de industrie en handel en diensten

De meest recente gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid zijn die van maart 1976 en zijn alleen beschikbaar op het niveau van de provincies.

Uit de gegevens van voorgaande tabel is af te leiden dat alle industriële sectoren in West-Vlaanderen en het Rijk een teruggang van de bezoldigde werkgelegenheid hebben gekend; de enige uitzonderingen waren de sektor productie en distributie van elektriciteit, gas en water en voor West-Vlaanderen ook de ledernijverheid, waarbij het echter om in absolute cijfers geringe aantallen gaat.

In alle sectoren was de teruggang reeds duidelijk

tussen maart 1974 en maart 1975 en was er een verdere daling tussen maart 1975 en maart 1976; in West-Vlaanderen was de rubbernijverheid regressief tussen 1974 en 1975 en steeg het arbeidseffectief met enkele eenheden tussen maart 1975 en maart 1976.

De industriële sectoren die het leeuwenaandeel opnemen van de industriële werkgelegenheid namelijk metaal, textiel, hout, kleding en voeding, hebben — behoudens de textielnijverheid — betrekkelijk goed weerstand geboden aan de conjunctuurinzinking en werden duidelijk minder getroffen dan gemiddeld in het Rijk. In vergelijking met de situatie in maart 1974 was het arbeidseffectief in maart 1976 in West-Vlaanderen met minder dan 5 % gedaald in de metaalnijverheid en de voedingsnijverheid, met circa 6 % in de houtnijverheid en 6,5 % in de kledingsnijverheid; de vermindering in de industrie bedroeg globaal 7,3 % voor West-Vlaanderen en 9,7 % in het Rijk. De daling in de textielnijverheid was in West-Vlaanderen weliswaar reeds vrij groot (— 9,5 %), maar toch duidelijk geringer dan in het Rijk (— 14,4 %).

In de Sociale Zekerheid opgenomen werknemers, West-Vlaanderen, per sektor, 1974-76

	West-Vlaanderen			Index maart 1976, maart 1975 = 100		Index maart 1976, maart 1974 = 100	
	maart 1974	maart 1975	maart 1976	W.-Vl.	Rijk	W.-Vl.	Rijk
Metaalnijverheid, inclusief eerste verwerking metalen	46.105	45.367	43.832	96,6	95,7	95,1	92,4
Textielnijverheid	31.668	29.893	28.675	95,9	94,0	90,5	85,6
Houtnijverheid	15.502	15.240	14.586	95,7	94,2	94,1	88,1
Kledingsnijverheid	12.692	12.360	11.863	96,0	88,5	93,5	83,4
Voedingsnijverheid	10.417	10.178	9.982	98,1	96,6	95,8	92,9
Vervaard. van niet-metalen delfstoffen	5.101	4.967	4.543	91,5	93,0	89,1	91,1
Grafische nijverheid	2.837	2.687	2.474	92,1	93,2	87,2	89,0
Prod. en distrib. elektr., gas, water	2.417	2.403	2.406	100,1	101,0	99,5	101,2
Scheikundige nijverheid	1.854	1.946	1.817	93,4	98,8	98,0	99,2
Drankbereiding	1.978	1.858	1.725	92,8	95,1	87,2	83,7
Glasnijverheid	1.989	1.914	1.518	79,3	89,7	76,3	81,0
Plasticverwerkende industrie	1.730	1.570	1.515	96,5	96,1	87,6	89,4
Schoennijverheid	1.825	1.602	1.317	82,2	84,7	72,2	69,7
Papierenijverheid	629	625	568	90,9	92,0	90,3	84,6
Rubbernijverheid	584	492	496	100,8	89,1	84,9	85,8
Ledernijverheid	428	456	464	101,8	96,8	108,4	86,1
Tabaksnijverheid	490	422	412	97,6	91,8	84,1	86,4
Overige industrie	1.912	1.882	1.710	90,9	91,9	89,4	88,1
Totaal industrie	140.158	135.862	129.903	95,6	94,7	92,7	90,3
Bouwnijverheid	27.030	27.554	28.128	102,1	99,5	104,1	101,5
Groothandel, rekuperatie, tussenpersonen in de handel	11.872	12.566	13.177	104,9	102,0	111,0	108,5
Kleinhandel	13.437	13.405	12.555	93,7	95,6	93,4	92,8
Maaltijden, drank- en logiesverstr.	5.602	7.134 (a)	6.266	87,8	97,8	111,9	104,7
Reparatie	2.459	2.485	2.781	111,9	103,4	113,1	101,9
Vervoer en verkeer	14.977	15.147	15.706	103,7	98,7	104,9	99,8
Bank- en verzek., diensten aan ondernem., verhuur	8.795	9.352	9.525	101,8	100,6	108,3	102,1
Onderwijs	24.726	26.076	26.949	103,3	104,9	109,0	107,2
Overige diensten	42.641	44.045	46.636	105,9	102,6	109,4	106,3
Totaal handel en diensten	124.509	130.210	133.595	102,6	101,5	107,3	103,9

(a) Op te merken valt dat Pasen in 1975 viel op 30 maart.

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de industrie en de tertiaire sektor, West-Vlaanderen, per arrondissement, juni 1974 - juni 1975

Arrondissement	Industrie			Bouwbedrijf			Handel en diensten		
	30 juni 1974	30 juni 1975	Index	30 juni 1974	30 juni 1975	Index	30 juni 1974	30 juni 1975	Index
Brugge	30.145	28.114	93,3	6.851	7.402	108,0	37.916	39.289	103,6
Diksmuide	2.762	2.628	95,1	921	969	105,2	3.199	3.377	105,6
Ieper	9.122	9.239	101,3	2.719	2.719	100,0	8.857	9.049	102,2
Kortrijk	54.490	50.929	93,5	6.991	7.163	102,5	29.981	31.019	103,5
Oostende	5.557	5.301	95,4	3.352	3.355	100,1	23.979	24.547	102,4
Roeselare	25.476	24.373	95,7	3.310	3.632	109,7	13.908	14.404	103,6
Tielt	10.604	9.873	93,1	1.859	1.929	103,8	4.863	5.007	103,0
Veurne	2.224	2.144	96,4	1.324	1.370	103,5	7.273	7.557	103,9
West-Vlaanderen	140.380	132.601	94,5	27.327	28.539	104,4	129.976	134.249	103,3

Een relatief geringe daling is ook aan te wijzen voor de scheikundige nijverheid, waar de daling zich nog niet had voorgedaan tussen maart 1974 en maart 1975.

Bij de sectoren die in West-Vlaanderen een eerder geringe tewerkstelling hebben, zijn er enkele gekenmerkt door een verhoudingsgewijs sterke daling in vergelijking met het Rijk, zoals de glasnijverheid, de sektor vervaardiging van niet-metalen delfstoffen, de grafische nijverheid en de tabaksnijverheid.

In het bouwbedrijf was de evolutie in West-Vlaanderen duidelijk nog gunstig; in het Rijk was er tussen maart 1975 en maart 1976 een lichte daling.

In de tertiaire sektor blijkt de weerslag van de depressie duidelijk voor de kleinhandel. De daling tussen maart 1975 en maart 1976 in de horecasektor is seizoenmatig; in 1975 viel Pasen, met een belangrijke toeristische activiteit, op 30 maart, terwijl in 1976 Pasen viel in april.

In West-Vlaanderen was de daling van het arbeidseffektief in de kleinhandel gering tussen maart 1974 en maart 1975 en relatief groot in het volgende jaar; hier is echter ook enige beïnvloeding te verrekenen van het op een ander tijdstip vallen van de feestdag van Pasen en de activiteit in de toeristische sektor. In het algemeen was de evolutie in de diverse branches van de tertiaire sektor relatief gunstig in West-Vlaanderen in vergelijking met het Rijk.

De meest recente gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid op arrondissementeel niveau gaan terug

tot juni 1975. Onderstaande tabel geeft een globaal beeld over de evolutie tussen juni 1974 en juni 1975.

In de periode juni 1974-juni 1975 was de werkgelegenheid in de industrie nog stijgend in het arrondissement Ieper (+ 1,3 %), dat in de voorgaande jaren enkele nieuwe bedrijven had weten aan te trekken. In alle andere arrondissementen was er een daling in de industrie, tussen ongeveer 4 % en 7 %.

In het bouwbedrijf was de tendens algemeen nog stijgend geweest. De handels- en dienstensektor was eveneens in alle arrondissementen nog expansief qua werkgelegenheid.

Zeevisserij

De gegevens van het Bestuur van het Zeewezen wijzen op een stagnatie van het aantal (bemande en niet-bemande) schepen. Eind 1976 waren er 253 schepen tegenover 255 eind 1975. De totale tonnenmaat bereikte 24.044 ton in 1976 tegenover 23.904 ton het vorige jaar.

Het aantal aangemonsterde zeelieden bedroeg eind 1976 1.015 personen tegenover 1.072 een jaar voordien.

De aanvoer (aanlandingen in Belgische havens) daalde in 1976 tot 35.635 ton tegenover 38.317 ton in 1975; dit is een vermindering met 7 %.

De totale besomming toonde (door de prijsstijgingen) evenwel een toename, namelijk van 1.212 miljoen frank in 1975 naar 1.386 miljoen frank in 1976.

	Bemande en niet bemande schepen			Aangemonsterde zeelieden			Totale tonnenmaat		
	1974	1975	1976	1974	1975	1976	1974	1975	1976
Zeebrugge	137	132	133	573	567	536	11.793	11.666	11.906
Oostende	88	85	83	359	365	351	9.302	9.416	9.300
Nieuwpoort	39	36	35	146	130	120	2.610	2.582	2.598
Blankenberge	4	2	2	18	10	8	337	240	240
Totaal	268	255	253	1.096	1.072	1.015	24.042	23.904	24.044

Toerisme

Op basis van de resultaten van de toeristische index van het Westvlaams Economisch Studiebureau, kan men stellen dat de Kust en Achterland, evenals vorig jaar, een uitstekend toeristisch seizoen achter de rug hebben.

Het seizoenresultaat (mei-september) van deze index bedraagt 104,8 (met het seizoen 1975 als basis). Dit betekent een toename van de toeristische activiteit met nagenoeg 5 % in vergelijking met dezelfde periode van vorig jaar.

Een minder gunstige vaststelling is het feit dat deze vooruitgang vooral gedurende het hoogseizoen werd gerealiseerd. In juli en augustus werd een aangroei van de toeristische bedrijvigheid met respectievelijk 6,2 en 6,6 % genoteerd. Terwijl ook de septembermaand een uitstekend resultaat te zien gaf (+ 5,2 %), was de aangroei gedurende het voorseizoen eerder gering. Hierbij werd de zwakke mei-maand (— 10 %) gekompenseerd door de sterke stijging in juni (+ 12,2 %). Deze verschuiving tussen de twee maanden van het voorseizoen is vooral toe te schrijven aan het Pinksterweekend (vorig jaar in mei, dit jaar in juni), evenals aan de data van de feestdagen gedurende de mei maand, die minder aanleiding gaven tot brugvormingen.

De vier hoofdgroepen van de toeristische index vertoonden geen identiek verloop. Terwijl de indicatoren in verband met de handelsactiviteit (+ 8,1 %), de verkeersdrukte (+ 5,7 %) en de openbare nutsvoorzieningen (+ 5,5 %) een aanzienlijke groei kenden, noteerde men voor de overnachtingen in de logiesvormen een status-quo (— 0,1 %).

Deze vaststelling wijst erop dat het eendagstoerisme en het verblijfstoerisme een zeer uiteenlopende evolutie hebben gekend.

Alle indicatoren in verband met het eendagstoerisme wijzen op een ongemeen sterke toename: trafiek op de Westvlaamse toeristische wegen: + 12,3 %, bezoek aan ontspanningsparken: + 14,1 %, benzineverkoop: + 7,4 %. Het hoeft nauwelijks onderstreept dat dit uitnemend resultaat voor rekening komt van de uitzonderlijk gunstige weersomstandigheden gedurende dit seizoen.

Zoals aangegeven stagneerde het verblijfstoerisme, dat toch de bijzondere aandacht weerhoudt, op het niveau van vorig jaar. Dit resultaat wekt ongetwijfeld verwondering en vergt enige toelichting.

De stagnatie van het verblijfstoerisme wordt in grote mate bepaald door de lichte terugloop (— 2 %) van de appartements- en villaverhuur, die méér dan de helft van de toeristische overnachtingen aan de Kust oplevert. Het hoogseizoen kende een situatie waarin de vraag duidelijk het aanbod overtrof. Dit leverde evenwel maar een gering groeiritm op, gezien de in het verleden reeds bereikte hoge bezettingsgraad tijdens het hoogseizoen. Buiten het hoogseizoen werd echter een belangrijke vraagverzwakking genoteerd in mei (— 32 %) en september (— 7 %), die onvoldoende werd gekompenseerd door de toename tijdens de juni-maand (+ 12 %). Hierbij dient aangegeven dat het aanbod te huur aangeboden appartementen en villa's vrijwel niet toeneemt, omdat zich een tendens aftekent waarbij de eigenaars minder geneigd zijn om hun appartement of villa te huur aan te bieden.

Foto H. Maertens, Brugge

Ook in het hotelwezen zakte de activiteit lichtjes beneden het peil van vorig jaar (— 0,4 %). Ook dit resultaat dient genuanceerd. Het hotelwezen boekte, met uitzondering van de op de Britse cliënteel gerichte hotels, een zeer bevredigend resultaat (+ 4,5 %). Dit positief cijfer wordt echter volledig geneutraliseerd door de scherpe daling van de Britse cliënteel (als gevolg van de voortdurende verzwakking van het pond), hetgeen vooral het Oostendse hotelwezen (— 15 %) trof. Bij de terugloop in de inrichtingen voor sociaal toerisme (— 2,5 %), dient aangemerkt dat hier in hoofdzaak niet-toeristische oorzaken aan de basis liggen. Tenslotte kende het campingwezen, evenals de voorgaande jaren, een aanzienlijke aangroei van de vraag (+ 6 %).

In verband met de aangroei van de verkeersdrukte (+ 5,7 %), dient aangegeven dat deze toename grotendeels tot stand kwam door de felle groei van de trafiek op de toeristische wegen (+ 12,3 %). De reizigerstrafiek op de NMBS (+ 1,3 %), de NMBV (— 2,2 %) en de havenrondvaarten (+ 2,8 %) handhaafden zich min of meer op het peil van vorig jaar.

Met uitzondering van de dagbladenverkoop (— 1,8 %), vertonen alle overige indicatoren in verband met de

handelsactiviteiten een positieve balans : omzet in de handelsinrichtingen (+ 4,3 %), aanbod vreemde deviezen (+ 7,0 %), benzineverkoop (+ 7,4 %) en de activiteit van de ontspanningsparken (+ 14,1 %). Het gunstig resultaat voor de pijler die betrekking heeft op de activiteit van de openbare nutsvoorzieningen, wordt bepaald door de boom in de toeristische activiteit te Brugge (+ 62,6 %).

Deze werd o.a. veroorzaakt door de recente vestiging van enkele nieuwe hotels te Brugge.

De overige posten wezen op een lichte toename (waterverbruik : + 3,5 %, postverkeer : + 0,3 %) of een terugloop (telefoonverkeer : — 2,1 %, museumbezoek : — 6,3 %).

Resumerend kan men stellen dat de Kust een uitstekend seizoen achter de rug heeft. De aanzienlijke groei is evenwel uitsluitend te lokaliseren op het vlak van het eendagstoerisme, terwijl het verblijftoerisme stagneerde op het hoog niveau van 1975.

Minder positief is de vaststelling dat de groei zich vooral heeft toegespitst op het hoogseizoen, waar de vraag het aanbod dreigt te overtreffen. Dit illustreert duidelijk de noodzaak aan een degelijke vakantiespreiding.

Het verloop van de toeristische index, Kust en Achterland, 1962-76

Maand	Maandgemiddelde toeristisch seizoen (juni-september) 1962 = 100					Maandgemiddelde toeristisch seizoen (mei-september) 1965 = 100										
	1962	1963	1964	1965	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Mei	—	—	—	—	53,4	62,5	64,1	59,6	70,5	80,8	72,0	86,8	81,0	85,1	106,8	96,1
Juni	80,2	84,4	86,8	99,0	89,7	84,1	81,2	92,2	82,7	89,9	95,4	91,7	106,3	101,3	102,6	115,1
Juli	124,8	137,8	151,6	160,7	144,0	140,4	145,7	148,2	146,7	152,7	157,9	157,7	157,5	153,7	164,8	175,7
Aug.	131,0	136,3	155,0	161,5	143,9	144,8	150,8	145,6	142,7	150,7	144,2	141,0	150,2	155,9	160,1	170,0
Sept.	64,0	62,9	75,3	76,6	67,5	68,3	71,9	69,5	71,3	81,4	82,5	87,1	90,2	90,4	90,7	96,1
Seiz.	100,0	105,1	117,2	124,1	100,0	99,8	102,5	102,6	101,5	108,6	109,3	109,8	113,8	111,8	119,1	124,8

Zelfstandigen

Volgens gegevens van het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen, waren er midden 1975 in West-Vlaanderen 72.242 personen die onder de toepassing vielen van het sociaal statuut der zelfstandigen op grond van een activiteit die als hoofdbezigheid werd uitgeoefend. In vergelijking met het jaar 1974 was er een daling, zowel bij de mannen als bij de vrouwen en in nagenoeg alle hoofdsectoren.

Alleen voor de vrije beroepen kan er werkelijk gesproken worden van een duidelijke aangroei.

De vermindering van het aantal zelfstandigen was algemeen voor alle Westvlaamse arrondissementen, zij het met enig verschil in intensiteit. Een aangroei van de vrije beroepen werd genoteerd in alle arrondissementen.

In vergelijking met het Rijk was de daling van het aantal zelfstandigen in relatieve termen iets groter in West-Vlaanderen, zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

Behoudens in het arrondissement Kortrijk was in alle Westvlaamse arrondissementen, zoals trouwens in het Rijk, het aantal zelfstandigen met de activiteit als bijberoep stijgend tussen 1974 en 1975. Voor West-Vlaanderen was

er een toename van 4.820 tot 4.951, dit is een aangroei van 2,7 %, wat hetzelfde is als in het Rijk.

Evolutie van het aantal zelfstandigen, als hoofdberoep

	Mannen		Vrouwen	
	1974	1975	1974	1975
Landbouw	11.109	10.447	1.759	1.745
Visserij	228	233	39	45
Nijverheid (a)	15.585	14.885	1.924	1.843
Handel	14.312	14.050	11.797	11.278
Vrije beroepen	3.065	3.259	431	484
Diensten	1.753	1.702	1.621	1.603
Diverse beroepen	6.704	5.939	1.395	1.262
Subtotaal	52.756	50.515	18.966	18.260
Geestelijken	1.111	1.073	2.643	2.394
Totaal	53.867	51.588	21.609	20.654

(a) Omvat bouwbedrijf en transport.

Foto H. Maertens, Brugge

Grensarbeid

Sinds de recessie van 1957-58, met een devaluatie van de Franse munt, is het aantal Belgische grensarbeiders in Frankrijk doorheen de conjunctuurschommelingen, ononderbroken jaar na jaar verminderd. Ook in 1976 werd opnieuw een daling genoteerd. Er zijn geen precieze gegevens beschikbaar over het aantal Westvlamingen, maar uit de beschikbare gegevens is in elk geval vast te stellen dat dit aantal eveneens ononderbroken daalt.

Volgens de gegevens van de jongste volkstelling waren er eind 1970 nagenoeg 5.100 grensarbeiders woonachtig in West-Vlaanderen (waarvan sommigen van Franse nationaliteit) die een betrekking hadden in Noord-Frankrijk; volgens de 'Direction départementale du travail et de la main-d'œuvre' te Rijsel, bedroeg het aantal Belgische grensarbeiders in Noord-Frankrijk ongeveer 17.000, zodat 30 % van deze grensarbeiders Westvlamingen blijken te zijn geweest. Sinds 1970 is het aantal Belgische grensarbeiders in Noord-Frankrijk als volgt geëvolueerd :

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Textiel-nijverheid	6.680	6.031	5.674	5.124	4.349	4.009	3.476
Metaal-nijverheid	4.834	4.406	4.027	3.836	3.515	3.358	2.974
Bouwbedrijf	1.376	1.120	1.097	996	821	683	567
Andere	4.103	3.766	3.624	3.550	3.554	3.436	3.356
	16.993	15.323	14.422	13.506	12.239	11.486	10.373

Van de 5.100 Westvlamingen eind 1970 tewerkgesteld in Noord-Frankrijk waren er circa 3.150 of 62 % bedrijvig in de textielnijverheid, met name in de streek van Roubaix-Tourcoing en de Leievallei. Volgens het Syndicat Patronal Textile de Roubaix-Tourcoing-Vallée de la Lys, die circa 92 % groepeert van de werkgelegenheid in de textielnijverheid, evolueerde het aantal tewerkgestelde grensarbeiders in deze sektor van 6.989 eind 1970 tot 4.151 eind 1975, wat de uitgesproken dalende tendens bevestigt.

Naar raming bedraagt het aantal Westvlaamse grensarbeiders thans ten hoogste 3.000 eenheden.

werkloosheid

bleef van de recessiejaren 1952-53. In het Rijk werd in 1975 reeds het niveau van het begin van de jaren vijftig bereikt ; de groei van de werkloosheid was er in 1976 in relatieve termen groter dan in West-Vlaanderen. Op te merken valt dat thans in de werkloosheid een aantal jongeren zijn opgenomen die in toepassing van art. 124 van het K.B. van 20 december 1963 uitkeringsgerechtigd zijn geworden, terwijl deze laatste mogelijkheid niet bestond in de jaren vijftig en het begin van de jaren zestig¹.

De depressie van 1974-76 heeft zich reeds vanaf juni 1974 geuit in de cijfers van de gedeeltelijke werkloosheid, die op het einde van 1974 en het gehele jaar 1975 zeer hoog opliep. In 1976 was er een aanzienlijke daling en de gedeeltelijke werkloosheid viel terug onder het niveau van de recessiejaren 1958-59. In het Rijk bleef de aangroei van de gedeeltelijke werkloosheid verhoudingsgewijs geringer dan in West-Vlaanderen ; ook hier liep in 1976 de gedeeltelijke werkloosheid aanzienlijk terug en daalde eveneens onder het niveau van de recessiejaren 1958-59.

Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

De volledige werkloosheid was in 1976 nog stijgend en dit in uitgesproken sterkere mate bij de vrouwen dan bij de mannen. Bij de mannen was het stijgingstempo vertragend en in september 1976 werd een werkloosheids-cijfer bereikt dat niet meer hoger lag dan in september van het vorige jaar.

De volledige werkloosheid in West-Vlaanderen die vanaf augustus 1974 een stijgende tendens vertoonde en in 1975 ongeveer verdubbelde in vergelijking met 1974, is in 1976 nog gestegen ; in 1976 werd een niveau bereikt dat zich situeerde op dat van het recessiejaar 1959 maar dat in West-Vlaanderen toch nog een derde onder het niveau

Evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, West-Vlaanderen, 1975-76

	Mannen				Vrouwen			
	West-Vlaanderen		Index 1976 (1975 = 100)		West-Vlaanderen		Index 1976 (1975 = 100)	
	1975	1976	W.-VI.	Het Rijk	1975	1976	W.-VI.	Het Rijk
Januari	7.163	10.435	145,7	148,6	5.554	9.683	174,3	161,4
Februari	7.363	10.095	137,1	139,9	5.723	9.536	166,6	155,0
Maart	7.138	9.323	130,6	130,4	5.255	9.230	175,6	153,0
April	7.266	8.505	117,1	123,2	5.529	9.068	164,0	151,1
Mei	7.017	7.857	112,0	119,5	5.142	8.716	169,5	149,2
Juni	6.668	7.311	109,6	117,8	5.011	8.004	159,7	146,8
Juli	6.832	7.506	109,9	115,4	5.359	8.460	157,9	143,8
Augustus	6.869	7.356	107,1	112,5	5.590	8.534	152,7	141,6
September	7.979	7.921	99,3	103,8	7.055	9.720	137,8	134,2
Oktober	9.592	8.616 (a)	89,8	94,8	8.887	11.109 (a)	125,0	124,4
November	9.993	9.741 (a)	97,5	100,6	9.320	12.227 (a)	131,2	129,3
December	10.682	10.234	95,8	99,8	9.653	12.558	130,1	126,4
Gemiddelde	7.880	8.742	110,9	115,4	6.507	9.737	149,6	141,2

(a) Op te merken valt dat in 1976 de begindatum voor de wachtperiode in toepassing van art. 124 van het K.B. van 20 december 1963 ten vroegste kon ingaan op 1 augustus voor de meer dan 18-jarigen ; in 1975 werden de meeste afgestudeerden, reeds uitkeringsgerechtigd in oktober, terwijl dit in 1976 pas het geval was in november.

Voor de maand oktober 1976 is het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werkloze mannen reeds vrij aanzienlijk onder het niveau van oktober 1975, maar deze daling is in feite het gevolg van het verschuiven van de aanvangsdatum van de wachtperiode voor de afgestudeerden van meer dan 18 jaar. De statistische gegevens van oktober 1975 en oktober 1976 zijn in wezen niet vergelijkbaar.

De gegevens van november en december 1976 wijzen echter wel op een ommekeer in het verloop van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werkloze mannen in

¹ Eind december 1976 waren er in het Rijk in totaal 260.590 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, waarvan 29.150 of 11,2 % toegelaten waren op basis van hun studies (art. 124).

West-Vlaanderen ; in vergelijking met de overeenkomstige maanden van 1975 was er voor november een daling van 2,5 % en voor december van 4,2 %.

Het verloop bij de vrouwen was blijvend ongunstig. Hoewel in het laatste trimester het stijgingstempo is vertraagd, blijft de aangroei ononderbroken groot. De normaal te verwachten daling van het aantal werkloze vrouwen in de zomerperiode was in 1976, zoals in 1975, zeer gering en vanaf juli werd zelfs reeds een toename van de werkloosheid genoteerd.

Het aandeel van de vrouwen in het totale aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen bedroeg eind januari 1976 in West-Vlaanderen 48,1 % en steeg tot 55,1 % eind december 1976. In het Rijk overtreft het aantal werkloze vrouwen reeds sinds februari 1974 het aantal werkloze mannen en het aandeel van de vrouwen liep eind 1976 op tot 58,4 %.

De weerslag van de depressie is verhoudingsgewijze minder groot geweest in West-Vlaanderen dan in het Rijk. De aangroei van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werkloze mannen uitgedrukt per 100 tegen werkloosheid verzekerden bedroeg in de periode 1973-76 slechts 2,5 in West-Vlaanderen tegenover 3,0 in het Rijk ; bij de vrouwen waren de verhoudingscijfers respectievelijk 8,8 en 10,8 per honderd.

Aangroei van de volledig werklozen per 100 tegen werkloosheid verzekerden

	Mannen		Vrouwen	
	W.-Vl.	Het Rijk	W.-Vl.	Het Rijk
1973-74	—	+ 0,1	+ 0,7	+ 1,6
1974-75	+ 2,1	+ 2,1	+ 4,3	+ 4,8
1975-76	+ 0,5	+ 0,8	+ 3,9	+ 4,7
1973-76	+ 2,5	+ 3,0	+ 8,8	+ 10,8

De aangroei van het aantal volledig werklozen heeft zich op dominerende wijze voorgedaan bij de normaal arbeidsgeschikten. Het jaargemiddelde van de volledig

werklozen steeg in West-Vlaanderen tussen 1975 en 1976 met 862 eenheden bij de mannen en met 3.230 eenheden bij de vrouwen ; 85 % van deze aangroei bij de mannen en 86 % bij de vrouwen betrof normaal arbeidsgeschikten. De daling van de mannelijke werkloosheid in december 1976 in vergelijking met december 1975 is ook ten goede gekomen aan de normaal arbeidsgeschikten ; het aandeel beliep hier 96 %.

De daling van de werkgelegenheid heeft geleid tot het afstoten naar de werkloosheid van een aantal arbeidskrachten, vooral uit de industrie, en het nagenoeg afsluiten van de arbeidsmarkt voor nieuwkomers. Zeer veel van de afgestudeerden hebben geen betrekking gevonden en zijn toegelaten tot de werkloosheidsuitkeringen in toepassing van art. 124 van het K.B. van 20 december 1963.

Het kan dan ook geen verwondering wekken dat het aandeel van de jongeren in de werkloosheid fel is toegenomen.

In alle leeftijdsklassen was het aantal werklozen stijgend ; bij de mannen is het effect van het invoeren van het stelsel van het brugpensioen merkbaar in de vermindering tussen 1975 en 1976 van het aantal werklozen van meer dan 60 jaar. Procentueel was de toename van het aantal werklozen duidelijk het grootst bij de jongeren.

In juni 1974 was de werkloosheidsgraad in de leeftijdsklasse van minder dan 25 jaar nagenoeg op het niveau van de leeftijdsklassen van 25 à 45 jaar en duidelijk lager dan het niveau van de hoogste leeftijdsklassen. In juni 1976 was de werkloosheidsgraad in de leeftijdsklasse van minder dan 25 jaar uitgestegen boven het niveau van de leeftijdsklassen van 25 à 55 jaar bij de mannen en 25 à 45 jaar bij de vrouwen, maar nog steeds opvallend beneden het niveau van de hoogste leeftijdsklasse.

De leeftijdsklasse van 60 à 65 jaar bij de mannen en 55 à 60 jaar bij de vrouwen, heeft permanent een zeer hoge werkloosheidsgraad, die nog verder stijgt bij een teruggang van de conjunctuur. De jongeren worden sterk getroffen bij een recessie.

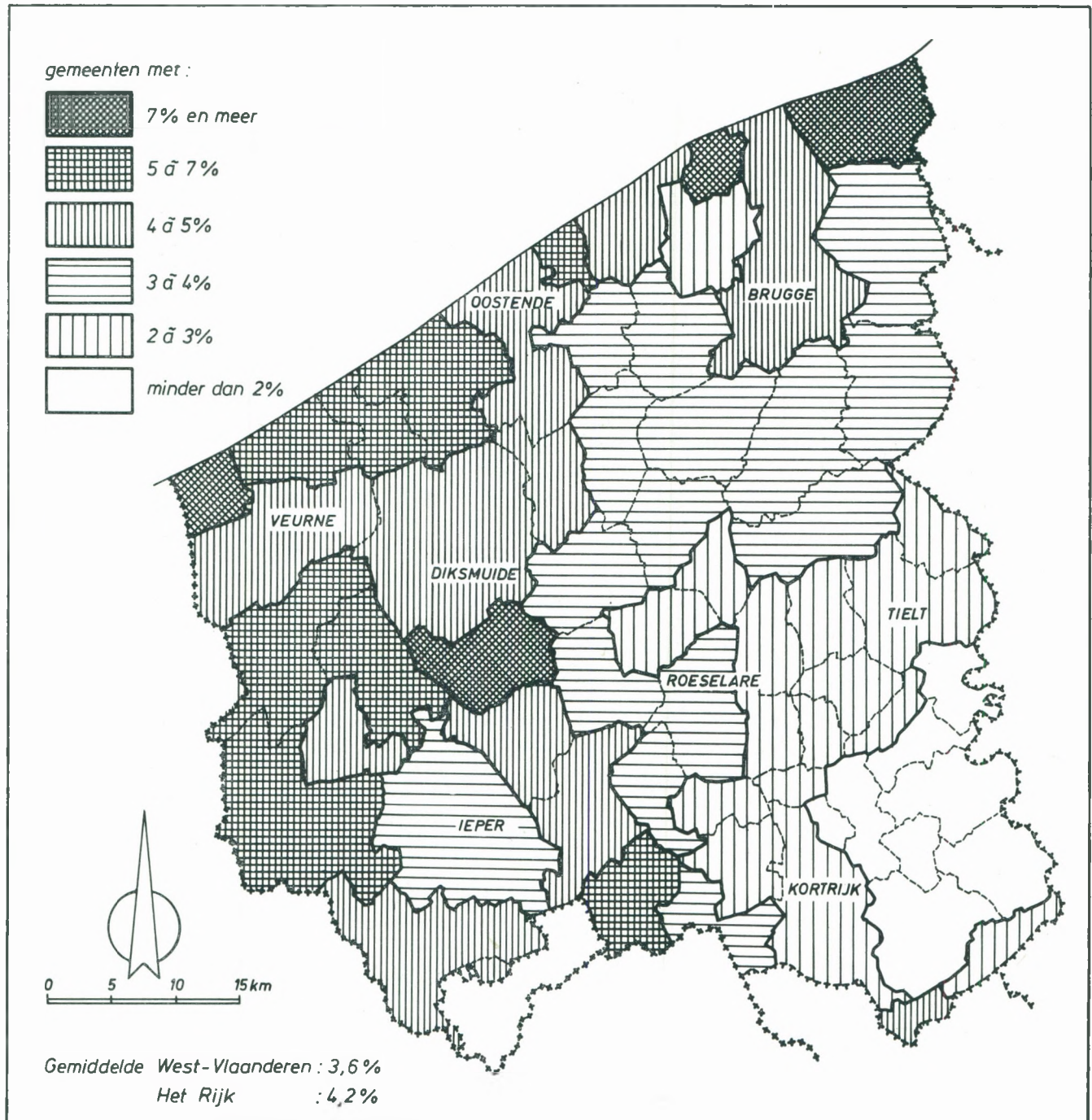
Eind december 1976 was het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werkloze mannen van minder dan

Evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, naar leeftijdsklasse, West-Vlaanderen, 30 juni 1974-76

Leeftijdsklassen	Mannen						Vrouwen						Werkloosheidsgraden		
	30-6-1974		30-6-1975		30-6-1976		30-6-1974		30-6-1975		30-6-1976		Mannen		Vrouwen
	30-6-1974	30-6-1975	30-6-1976	30-6-1974	30-6-1975	30-6-1976	30-6-1974	30-6-1975	30-6-1976	30-6-1974	30-6-1975	30-6-1976	30-6-1974	30-6-1975	30-6-1976
— 25 jaar	246	1.579	1.705	513	2.348	3.426	0,7	4,9	5,3	1,5	6,9	10,0			
25 à 30 jaar	135	616	664	192	708	1.334	0,5	2,4	2,6	1,3	4,6	8,6			
30 à 35	94	365	399	88	333	727	0,5	1,8	1,9	1,1	3,8	8,2			
35 à 40	107	352	396	112	330	549	0,5	1,8	2,0	1,7	4,9	8,1			
40 à 45	148	377	486	121	364	565	0,7	1,9	2,4	1,9	5,7	8,9			
45 à 50	220	390	527	154	316	543	1,2	2,2	3,0	3,2	6,2	10,6			
50 à 55	323	574	704	188	375	503	1,9	3,4	4,2	4,9	9,2	12,4			
55 à 60	385	571	723	185	237	357	4,2	5,8	7,4	11,6	13,7	20,6			
60 à 65	1.506	1.844	1.707	—	—	—	14,6	19,5	18,0	—	—	—			
Totaal	3.164	6.668	7.311	1.553	5.011	8.004	1,8	3,9	4,2	1,9	6,1	9,7			

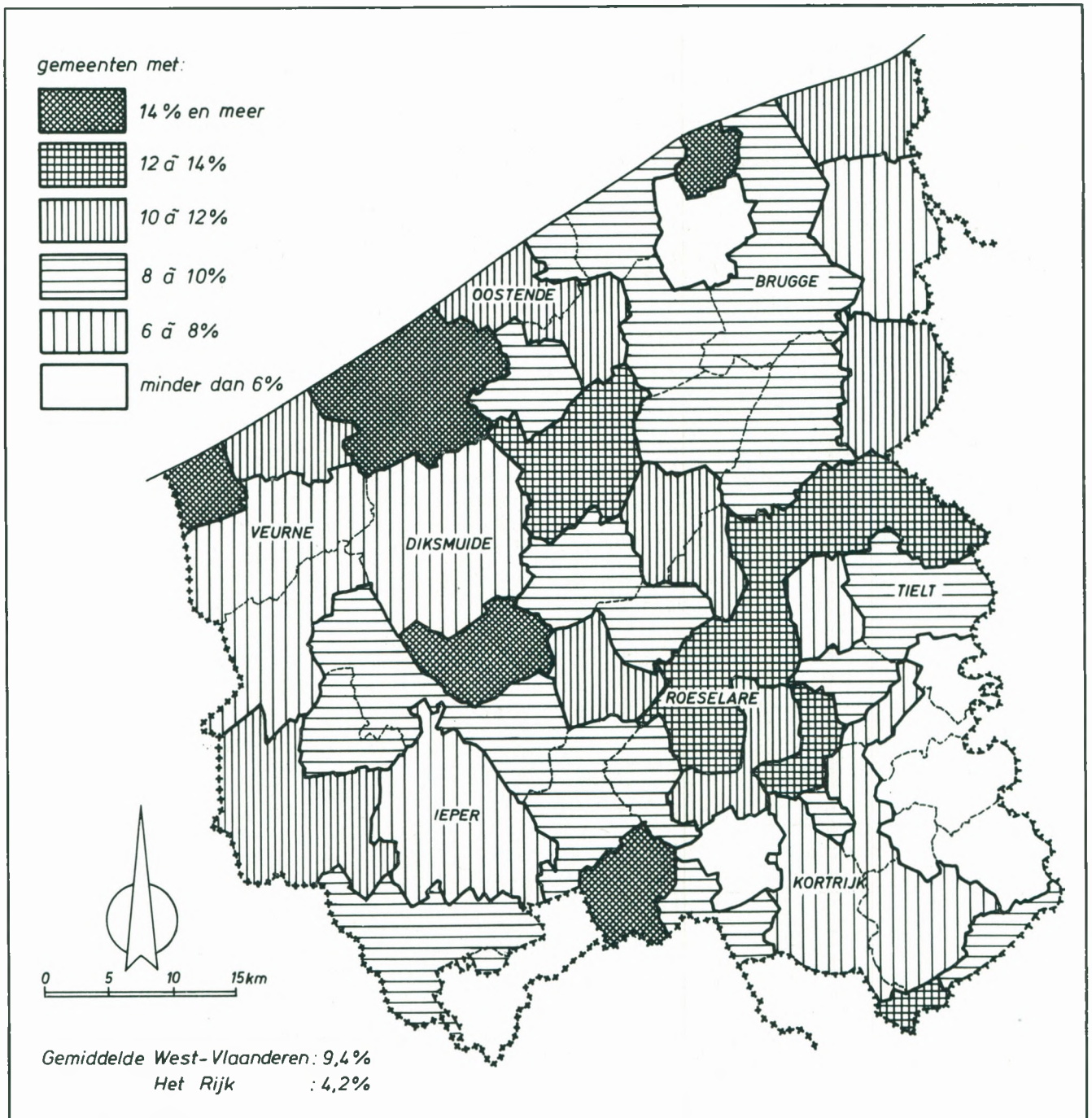
Werkloosheidsdruk van mannelijke uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in West-Vlaanderen, per gemeente, 1976

(Bron : RVA)

(Bron : RVA)

25 jaar in West-Vlaanderen toch reeds 394 eenheden lager dan eind december 1975 ; bij de vrouwen was er in dezelfde periode een aangroei van 946 eenheden.

De sterke stijging van het aantal volledig werklozen heeft uiteraard geleid tot een belangrijke toename van de werkloosheidsgraden. De werkloosheidsgraad is in West-Vlaanderen echter steeds beneden het niveau van het rijksgemiddelde gebleven.

	Werkloosheidsgraad (jaargemiddelde)			
	Mannen		Vrouwen	
	W.-Vl.	Rijk	W.-Vl.	Rijk
1973	2,5	2,9	3,2	5,7
1974	2,5	3,0	3,7	7,0
1975	4,6	5,2	7,9	11,5
1976	5,1	6,0	11,8	16,2

De werkloosheidsgraad bij de vrouwen was in 1976, zowel in West-Vlaanderen als in het Rijk, meer dan het dubbele van die van de mannen.

Zoals bekend is, is de werkloosheid niet gelijkmatig gespreid over de provincie. Het Gewestelijk Bureau Oostende heeft permanent relatief hoge werkloosheidscijfers, terwijl daarentegen de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt in relatieve termen de laagste werkloosheid hebben van het gehele land. Onderstaande cijfers geven een beeld van de hoogte van de werkloosheid en de mate waarop de onderscheiden gewesten door de depressie werden getroffen.

Gewestelijk Bureau	Werkloosheidsgraden 1976	Aangroei per 100 tegen werkloosheid verzekerden
	Jaargemiddelde	Jaargemiddelde 1973-76
MANNEN		
Brugge	6,9	+ 3,4
Ieper	6,2	+ 2,2
Kortrijk	2,7	+ 2,2
Oostende	8,0	+ 2,8
Roeselare	3,4	+ 2,0
West-Vlaanderen	5,1	+ 2,5
Het Rijk	6,0	+ 3,0
VROUWEN		
Brugge	13,5	+ 8,8
Ieper	10,6	+ 7,7
Kortrijk	8,3	+ 7,7
Oostende	15,0	+ 8,6
Roeselare	12,6	+ 10,8
West-Vlaanderen	11,8	+ 8,8
Het Rijk	16,2	+ 10,8

De werkloosheidsdruk is zeer duidelijk het grootst in de kustzone.

Vooraf bij de mannen is de relatief ongunstige situatie in de kustzone frappant. Met 15,5 % van het totale aantal mannelijke werknemers in West-Vlaanderen groepeerden de 13 kustgemeenten eind september 1976 niet minder dan

25,0 % van de volledig werklozen ; bij de vrouwen waren de percentages respectievelijk 14,3 % en 18,7 %.

Door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen

Het aantal door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen bedroeg in West-Vlaanderen tijdens de jaren 1972-74 steeds ongeveer 770 à 790 personen. Ingevolge de sterke toename van de werkloosheid werd een inspanning gedaan om het aantal door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen op te drijven. De toename bleef nog vrij beperkt tijdens het jaar 1975 maar was groter tijdens het jaar 1976. De evolutie was als volgt :

	Mannen	Vrouwen
jaar 1973	705	66
jaar 1974	711	76
jaar 1975	862	129
jaar 1976	1.221	213

Vóór de jongste depressie werden in het algemeen slechts werklozen met gedeeltelijke of zeer beperkte arbeidsgeschiktheid door de openbare besturen tewerkgesteld en overwegend ouderen. Thans ligt de situatie duidelijk anders, zoals onderstaande cijfers aangeven :

	Mannen		Vrouwen	
	30 juni 1974	30 juni 1976	30 juni 1974	30 juni 1976
normale geschiktheid	93	695	69	208
gedeeltelijke geschiktheid	331	394	7	7
zeer beperkte geschiktheid	389	350	2	4
	813	1.439	78	219
minder dan 25 jaar	27	268	40	148
25 à 45 jaar	119	344	28	56
45 jaar en meer	667	827	10	15

Het aandeel van West-Vlaanderen in het totale aantal in het Rijk door openbare besturen tewerkgestelde werklozen is enigszins gedaald ; namelijk van 9,3 % in 1974 tot 9,2 % in 1975 en 9,0 % in 1976.

Het aantal door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen is relatief het grootst in het Gewestelijk Bureau Oostende. Per 100 tegen werkloosheid verzekerden waren er in 1976 gemiddeld 1,1 door de overheid tewerkgestelde werklozen in het Gewestelijk Bureau Oostende, 0,6 in de arrondissementen Brugge en Ieper en 0,3 in de arrondissementen Kortrijk en Roeselare-Tielt tegenover gemiddeld 0,6 in West-Vlaanderen en in het Rijk.

Gedeeltelijk werklozen

Een conjunktuurinzinking komt normalerwijze het eerst tot uiting in de cijfers van de gedeeltelijke werkloosheid ; de aanvang van een opgaande beweging is eveneens het eerst af te lezen in de gedeeltelijke werkloosheid.

De gedeeltelijke werkloosheid, die in West-Vlaanderen een stijgende tendens vertoonde vanaf juni 1974, heeft vanaf

september 1974 een zeer sterke aangroei vertoond, die is doorgelopen tot het einde van 1975. Het daggemiddelde van de gedeeltelijke werkloosheid in 1975 bereikte een niveau dat zelfs het peil van het slechtste jaar van de jaren vijftig overschreed ; ook in het Rijk was dit het geval.

In 1976 is de gedeeltelijke werkloosheid gedaald. Door de vrijstelling van stempelcontrole zijn de gegevens over de gedeeltelijke werkloosheid eerder als benaderende cijfers te aanzien ; niettemin is een inzicht in het verloop mogelijk.

De toename van de gedeeltelijke werkloosheid vanaf september is een seizoenverschijnsel. Voor oktober, als meest neutrale maand van het jaar inzake seizoenbeïnvloeding, valt te wijzen op een daling van 43,3 % bij de mannen en 8,4 % bij de vrouwen tussen 1975 en 1976.

	Mannen		Vrouwen	
	1975	1976	1975	1976
Januari-februari	11.973	12.475	5.631	3.433
Maart	9.829	6.559	4.279	2.809
April	8.839	3.988	4.153	2.998
Mei	7.015	3.756	4.458	2.915
Juni-juli	5.129	2.609	2.917	1.673
Augustus	5.021	1.535	2.891	1.505
September	6.097	2.904	3.356	2.598
Oktober	6.689	3.794	3.602	3.298
November-december	11.857	4.799	4.487	4.203
Daggemiddelde	8.469	5.190	4.062	2.895

In 1976 droeg West-Vlaanderen bij de mannen gemiddeld over het jaar nog slechts 12,1 % van de gedeeltelijke werkloosheid in het Rijk tegenover 14,2 % in 1975 ; bij de vrouwen steeg het aandeel nog van 17,7 % tot 18,6 %. Traditioneel draagt West-Vlaanderen een meer dan evenredig aandeel van de gedeeltelijke werkloosheid in het Rijk. De huidige depressie heeft dit aandeel nog doen stijgen.

In 1975 werd bij de mannen de hoogste gedeeltelijke werkloosheid duidelijk geregistreerd in het arrondissement Kortrijk en bij de vrouwen was dit het Gewestelijk Bureau Roeselare. De daling van de gedeeltelijke werkloosheid in 1976 was zowel bij de mannen als bij de vrouwen het grootst in het arrondissement Kortrijk.

Aantal gedeeltelijk werklozen per 100 tegen werkloosheid verzekerden, 1975-76

Gewestelijk Bureau	Mannen			Vrouwen		
	Jaargemiddelde			Jaargemiddelde		
	1974	1975	1976	1974	1975	1976
Brugge	2,3	4,0	2,8	1,6	3,0	3,2
Ieper	2,1	4,6	2,8	2,5	5,3	3,6
Kortrijk	1,6	6,3	3,2	2,6	5,9	3,2
Oostende	2,8	4,4	3,2	2,1	3,3	3,0
Roeselare	1,6	4,5	2,9	2,9	6,6	4,5
West-Vlaanderen	2,0	4,9	3,0	2,3	4,9	3,5
Het Rijk	1,7	3,6	2,6	1,7	2,9	1,9

Totale werkloosheid

Een globaal overzicht van de hoogte van de werkloosheid en de evolutie ervan tussen 1975 en 1976 wordt hierna gegeven, waarbij zowel de uitkerings-gerechtigde volledig werklozen als de door de openbare besturen tewerkgestelde werklozen en de gedeeltelijke werklozen zijn opgenomen ; op te merken valt dat het cijfer van de totale werkloosheid bekomen werd door het samentellen van enerzijds maandgemiddelden en anderzijds daggemiddelden.

Tussen 1975 en 1976 was de werkloosheid in West-Vlaanderen bij de mannen duidelijk dalend, terwijl er in het Rijk een stabilisering was ; het aandeel van West-Vlaanderen in de totale mannelijke werkloosheid daalde dan ook van 11,2 % in 1975 tot 9,9 % in 1976. Bij de vrouwen daarentegen was er algemeen nog een aangroei, die echter geringer was in West-Vlaanderen dan in het Rijk ; het aandeel van West-Vlaanderen in de vrouwelijke werkloosheid liep terug van 9,1 % in 1975 tot 8,6 % in 1976.

Evolutie van de totale werkloosheid in West-Vlaanderen, per Gewestelijk Bureau, 1975-76

Gewestelijk Bureau	Mannen		Vrouwen		Mannen + vrouwen	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Brugge	4.090	4.047	2.441	3.179	6.531	7.226
Ieper	1.948	1.682	934	1.144	2.882	2.826
Kortrijk	4.329	3.050	2.700	2.801	7.029	5.851
Oostende	3.811	3.788	2.015	2.572	5.826	6.360
Roeselare	3.033	2.585	2.606	3.148	5.639	5.733
West-Vlaanderen	17.211	15.152	10.696	12.844	27.907	27.996

Werkloosheidsgraden

	Mannen		Vrouwen		Mannen + vrouwen	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Brugge	10,6	10,5	13,1	17,1	11,4	12,6
Ieper	11,5	9,9	11,8	14,4	11,6	11,4
Kortrijk	8,9	6,3	11,3	11,7	9,7	8,1
Oostende	12,7	12,6	14,3	18,3	13,2	14,4
Roeselare	7,9	6,7	14,4	17,4	10,0	10,2
West-Vlaanderen	10,0	8,8	12,9	15,5	10,9	11,0
Rijk	9,3	9,3	14,6	18,6	11,0	12,4

De werkloosheid van mannen en vrouwen samen was in West-Vlaanderen in 1976 even groot als in 1975, gemiddeld over het jaar beschouwd ; in het Rijk was er nog een aangroei van bijna 12 %. Het aandeel van West-Vlaanderen in de totale werkloosheid in het Rijk, mannen en vrouwen samengenomen, verminderde van 10,3 % in 1975 tot 9,2 % in 1976 ; op te merken valt dat West-Vlaanderen 10,4 % telt van de tegen werkloosheid verzekerden in het Rijk.

De werkloosheid is in de arrondissementen Kortrijk

Foto H. Maertens, Brugge

en Roeselare-Tielt ook in 1975, toen de gedeeltelijke werkloosheid er uitzonderlijk groot werd, beneden het Westvlaams gemiddelde en het rijksgemiddelde gebleven ; in het Gewestelijk Bureau Roeselare was dit echter te danken aan de situatie bij de mannen en niet bij de vrouwen. De verbetering in 1976 was vooral opvallend voor het arrondissement Kortrijk ; in het Gewestelijk Bureau Roeselare was er wel een duidelijke verbetering bij de mannen, maar die was onvoldoende om de

verslechtering bij de vrouwen te compenseren. Het arrondissement Ieper noteerde in 1976 een aanzienlijke verbetering bij de mannen en een stijging bij de vrouwen, met als globaal resultaat een geringe daling van de werkloosheidsgraad. In de kustarrondissementen was er bij de mannen van verbetering in wezen nog geen sprake en bij de vrouwen was de toename van de werkloosheid aanzienlijk ; de totale werkloosheid was er in relatieve termen blijvend hoger dan in het Rijk.

AAN UW BOUWEISEN VOLDOET ONS SYSTEEM!

Opslagloods in opbouw van 5.000 m² met 62 m vrije overspanning in de Haven van Antwerpen.

Is uw 'business' zwaar transport, verhuizingen, containers, bulk en stukgoedrenvervoer, dan heeft U altijd wel een op/overslagruimte nodig, of een douaneloods of een kantoor, of een inpak- en distributiecenter.

Vrije overspanningen tot 70 m geven U een gebouw met ongekende stapel- en manoeuvreermogelijkheden. Geen ruimteverlies, gemakkelijke verplaatsingen van goederen binnen het gebouw en een geheel vrije opslagplanning zijn slechts enkele van de in het oog springende voordelen.

Door de standaardisering is de bouwtijd bijzonder kort. Acht weken voor een gebouw met 2.000 m² vloeroppervlak is bepaald geen uitzondering.

Flinke besparing geeft ook de isolatie, die in Strangebouwen wordt toegepast.

Een unieke methode waarbij uiteraard economisch met ruimte en budget wordt omgegaan.

Achter de ontwikkeling van dit pre-engineered staalbouwsysteem staat 35 jaar ervaring die vrijwel op alle denkbare gebouwen van 1.000 m² tot 10.000 m² slaat. Dit is een waarborg voor deskundig advies, snelle bouw, verzorgde afwerking en vaste prijzen.

Raadpleeg ons eens voor verdere inlichtingen of vraag eens een offerte aan.

Algemene Aannemingen Stevin nv

Steenborgerweert 18 - 2000 Antwerpen - Tel.: 031/31 00 85 - Telex: 33092

zeehavenverkeer en luchtvaart

De haven van Zeebrugge

De in 1976 gerealiseerde trafiektoename is lager dan verwacht kon worden na de terugloop die het jaar 1975 kenmerkte. De volhardende recessie is hier ongetwijfeld niet vreemd aan. Het algemene vrachtvervoer (zee- en binnenscheepvaartladingen samen) nam toe met 632.000 ton (+ 5,0 %), zodat het totale goederenverkeer 13.151.000 ton bereikte. Deze aangroei is de resultante van de invoerstoename met 6,0 % en van de groei van de uitvoer met 1,8 %. De invoer bedroeg 10,3 mln ton en de uitvoer 2,8 mln ton.

De trafiekwinst is te danken aan de vooruitgang van het ingaand en uitgaand carferryverkeer met 21,7 % (carferrytrafiek bedroeg in 1976 2.771.000 ton) en van de bouwmaterialeninvoer met 37,6 % (bouwmaterialentrafiek bedroeg in 1976 1.458.000 ton). Merkwaardig genoeg valt

er, niettegenstaande de belangrijke recente uitbreiding van de raffinagekapaciteit, slechts een te verwaarlozen groei van de aanvoer van ruwe petroleum (+ 9.241 ton) te noteren. Alle raffinaderijen werken op het huidig ogenblik op een beperkte capaciteit.

Zeehavenverkeer te Zeebrugge, 1950-1976

Jaar	Aantal zeeschepen	Moorsom tonnenmaat	Lading in tonnen van 1.000 kg
1950	911	1.208.000	341.000
1960	1.679	2.826.000	1.212.000
1970	4.691	12.064.000	9.510.000
1971	4.746	14.673.000	10.102.000
1972	5.658	17.817.000	10.535.000
1973	6.105	19.649.000	12.695.000
1974	6.796	21.772.000	14.044.000
1975	7.452	23.552.000	12.105.000
1976	7.593	23.321.000	12.528.000

Evenals in 1975 komt de vermeerdering van het aantal in de haven aanlopende schepen (van 7.452 tot 7.593 of + 1,9 %) voor rekening van de sterke aangroei van het aantal roll-on/roll-off schepen (treinferry : + 3,1 %, carferry : + 5,7 %).

Hoewel het aantal aanlopende zeeschepen in 1976 steeg, kende hun tonnenmaat een afname in vergelijking met voorgaand jaar met 1 % tot een totaal van 23.321.000 BNT. De gemiddelde tonnenmaat bereikte 3.112 BNT ten

Foto Archief MBZ

opzichte van 3.161 BNT in 1975. Deze daling is te wijten aan het geringer aantal aanloopbeurten van container- en petroleum-schepen.

Het passagiersverkeer steeg in 1976 met 14,9 % om het aanzienlijke peil van 1.344.198 reizigers te bereiken. Het aantal voertuigen groeide aan met 23,9 %.

Passagiersverkeer te Zeebrugge, 1970-1976

Jaar	Passagiers	Aantal voertuigen (begeleide en niet-begeleide)
1970	510.000	162.000
1971	531.000	216.000
1972	702.000	271.000
1973	781.000	341.000
1974	884.000	389.000
1975	1.170.000	465.000
1976	1.344.000	576.000

Op infrastruktureel gebied werden in 1976 enkele belangrijke beslissingen voor de haven van Zeebrugge genomen.

In eerste instantie valt de aanduiding van Zeebrugge als Belgische aanvoerhaven van vloeibaar aardgas te vermelden. Daarnaast werd een raamkontraat ondertekend, waardoor de studie en de uitvoering van de nieuwe voorhaven, met ondermeer de aardgasterminal, in een definitief stadium is aanbeland.

De werken aan het insteekdok, de nieuwe 125.000 dwt-zeesluis en de zeewaartse toegangskaaie vorderden in 1976 behoorlijk. Tenslotte werd in het kader van de containertrafiek met Zuid-Afrika een derde portaalkraan voor de Ocean Containerterminal besteld.

De haven van Oostende

De toename van het aantal in Oostende aanlopende schepen in 1976 tot 5.314 eenheden (+ 5,1 %) is het resultaat van een vermeerdering van het aantal pakketboten met 94 (+ 2,3 %) en van de koopvaardij-schepen met 166 eenheden (of + 17,6 %).

De tonnenmaat van deze schepen bereikte 9.996.046 BNT, wat een stijging met 9,1 % ten opzichte van 1975 betekent. Bijzonder belangrijk is de toename van de lading in tonnen, die aangroeide van 920.528 ton in 1975 tot 1.238.359 ton in 1976, hetzij met 34,5 %, en daarmee voor het eerst de kaap van het miljoen ton overtroffen.

Zeehavenverkeer te Oostende, 1970-1976

Jaar	Aantal zee-schepen (a)	Moorsom tonnenmaat	Lading in tonnen van 1.000 kg
1970	4.414	5.760.000	829.000
1971	3.920	5.640.000	773.000
1972	4.579	6.322.000	940.000
1973	4.925	7.555.409	913.102
1974	4.782	8.217.195	880.835
1975	5.054	9.164.123	920.528
1976	5.314	9.996.046	1.238.359

(a) Exclusief jachten, militaire en vissersvaartuigen.

De Oostendse haven wist de sterke vermeerdering van de passagierstrafiek die zij in 1975 (+ 15,0 %) boekte, in 1976 opnieuw te bekrachtigen met een nieuwe vermeerdering met 3,4 % zodat eens temeer een record aantal reizigers (2.643.052) geteld werd.

Het aantal voertuigen-eenheden steeg eveneens sterk van 540.371 in 1975 tot 607.613 eenheden in 1976, of een toename met 12,4 %.

De luchthaven Oostende-Middelkerke

Voor de luchthaven van Oostende-Middelkerke betekende 1976 een jaar van licht herstel na een periode van voortdurende achteruitgang. De passagierstrafiek groeide aan met 11.596 reizigers, of 7,9 % in vergelijking met 1975.

Het aantal bewegingen nam toe van 23.019 tot 24.975 wat een relatieve stijging met 8,5 % vertegenwoordigt.

In hoofdzaak dank zij de aangroei van het aantal interkontinentale vluchten (voornamelijk op Afrika) steeg tevens het vrachtverkeer tot 6.288 ton of + 5,9 %. Er zij op gewezen dat in dit vrachtcijfer de vervoerde personenwagens buiten beschouwing werden gelaten. Bij inberekening bereikt het algemeen vrachttotaal 6.945 ton.

Luchtbewegingen, passagiers en vracht op de luchthaven van Oostende-Middelkerke 1965-1976

Jaar	Bewegingen	Passagiers	Vracht in kg
1965	22.191	466.427	9.573.719
1970	24.738	301.770	6.665.896
1971	27.186	316.401	6.052.442
1972	25.024	330.119	10.755.795
1973	23.508	311.598	7.330.990
1974	24.703	194.437	8.301.178
1975	23.019	147.255	5.935.065
1976	24.975	158.851	6.945.000

De luchthaven Kortrijk-Wevelgem

De betekenis van de door de Westvlaamse Interkommunale Vliegveld Wevelgem-Bissegem (W.I.V.W.B.) beheerde en uitgebatede regionale luchthaven Kortrijk-Wevelgem, blijkt uit het aantal vliegtuigbewegingen (22.864) en het aantal passagiersbewegingen (44.066) dat in 1976 werd opgetekend.

De binnenlandse en buitenlandse vluchten die van de hierboven geciteerde totaalcijfers deel uitmaken, worden in de tabel weergegeven. Lokale en sportvluchten verklaren het verschil met de totale beweging op de luchthaven.

Jaar	Aantal vluchten		Aantal passagiers
	Binnenlandse	Internationale	
1975	2.548	1.266	8.630
1976	3.802	1.853	13.259

De gezamenlijke binnenlandse en internationale vluchten stegen in 1976 met 48,3 % en de hiermee gepaard gaande passagiersbeweging met 53,6 % ten opzichte van 1975.

huisvesting, ruimtelijke ordening en openbare werken

Bouwvergunningen voor nieuwbouw van woningen, 1975-76

	West-Vlaanderen		België	
	1975	1976	1975	1976
Woongebouwen met 1 tot 3 bouwlagen	3.479	4.718	38.489	46.486
Woongebouwen met 4 en meer bouwlagen	127	209	711	701
Totaal	3.606	4.927	39.200	47.187
<hr/>				
Aantal woongelegenheden in deze nieuwbouw	7.855	12.316	68.423	87.120

Huisvesting

Om een inzicht te krijgen in de activiteit inzake huisvesting kan men twee reeksen gegevens analyseren : de door het Bestuur van de Stedebouw afgeleverde bouwvergunningen voor woningen en de aanbestedingen uitgeschreven door de maatschappijen voor sociale woningbouw. Beide reeksen overlappen elkaar gedeeltelijk omdat de bouwmaatschappijen uiteraard ook bouwvergunningen moeten krijgen. Anderzijds is het zo dat de gegevens over de activiteit van de bouwmaatschappijen een bijzonder element voor de woningbouw belichten.

De ontleding van de door Stedebouw afgeleverde bouwvergunningen is zinvol aangezien deze vergunningen in principie vervallen wanneer één jaar na afgifte, de werken niet begonnen zijn en omdat de bouwheer doorgaans aanstuurt op een spoedige uitvoering.

In verband met de afgeleverde bouwvergunningen voor nieuwbouw van woningen is een opvallende ommekeer te vermelden. De jongste jaren werd West-Vlaanderen gekenmerkt door een dalend aantal vergunningen (in 1973 : 4.565 ; in 1974 : 4.443 ; in 1975 : 3.606). Een zelfde evolutie was ook op het niveau van het Rijk waargenomen, zij het in minder uitgesproken mate. In 1976 daarentegen werden 4.927 vergunningen afgeleverd ; dit is 1.321 (37 %) eenheden meer dan in 1975. In de andere provincies werd eveneens een stijging genoteerd ; zij schommelt tussen 5 % (Antwerpen) en 26 % (Luxemburg). Voor het Rijk bedroeg de stijging circa 20 %.

Een verfijning van het inzicht bekomt men door een onderscheid te maken tussen de woongebouwen met 1 tot 3 bouwlagen en de hogere woongebouwen. Voor de woongebouwen met maximum 3 bouwlagen werd in elke provincie een stijging van het aantal vergunningen vastgesteld.

Dit is niet het geval voor de hogere woongebouwen. In bepaalde provincies ging het om een daling ; in andere om een stijging. West-Vlaanderen behoorde tot deze laatste groep met een forse stijging van 82 eenheden (van 127 eenheden in 1975 naar 209 eenheden in 1976). Voor het Rijk werd een zeer lichte daling waargenomen.

Interessanter dan het aantal vergunningen is uiteindelijk het aantal woongelegenheden dat in de betrokken woongebouwen tot stand komt. In West-Vlaanderen ging het om 12.316 eenheden, wat 4.461 woongelegenheden (57 %) méér was dan in 1975. Voor het Rijk werd een stijging van circa 27 % genoteerd.

Een tweede inlichtingenbron is het overzicht van het aantal woongelegenheden, aanbesteed door de maatschappijen voor sociale huisvesting. Deze maatschappijen hebben in 1976 circa 1.460 woongelegenheden aanbesteed tegen 1.850 in 1975. Een gevoelige daling dus (circa 21 %) die ook reeds in 1975 was genoteerd, zij het veel minder *uitgesproken* (circa 7,5 %). Vermeldenswaard is het feit dat het aandeel van de woningen voor bejaarden steeg. In 1976 waren er ongeveer 170 tegenover 110 in 1975. Anderzijds daalde in 1976 het aandeel van de sociale woongelegenheden in flatgebouwen : van 165 in 1975 naar 155 in 1976. Bij vergelijking van de evolutie 1975-76 met deze van 1974-75 vindt men dezelfde tendensen terug : minder aanbesteede sociale woningen waarvan een groeiend aantal voor bejaarden en een dalend aantal in flatgebouwen.

Tenslotte zij gewezen op de verschillende tendensen die uit beide bronnen zijn af te leiden. In de gegevens inzake de afgeleverde bouwvergunningen is een sterke herneming van de woningbouw te herkennen ; de activiteit van de bouwmaatschappijen daarentegen kende nog een dalende evolutie.

Ruimtelijke Ordening en Openbare Werken

Het hierna volgend overzicht bevat slechts de voornaamste gegevens inzake ruimtelijke ordening en openbare werken. Het is gebaseerd op het Belgisch Staatsblad (Koninklijke en Ministeriële Besluiten), op de Bouwkroniek (aanbestedingen) en op inlichtingen die verstrekt werden door de betrokken overheidsdiensten (stand der werken). Voor wat betreft de data overgenomen uit het Belgisch Staatsblad valt te wijzen op een mogelijke onvolledigheid ; in de eerste maanden van 1977 worden nog steeds besluiten gepubliceerd die in 1976 werden genomen.

A. Gewestplannen

Vooreerst gaat de aandacht naar de gewesten waarvoor reeds eerder (in 1973 en 1974) het ontwerp van gewestplan voorlopig werd vastgesteld : Veurne-Westkust, Oostende-Middenkust, Brugge-Oostkust en Kortrijk. Voor het gewest Veurne-Westkust werd bij K.B. van 6 december 1976 het gewestplan definitief goedgekeurd. Hieraan kan nog worden toegevoegd dat in januari 1977 het gewest

Oostende-Middenkust eveneens bij K.B. werd goedgekeurd ; voor het gewest Brugge-Oostkust wordt het K.B. verwacht in de eerste helft van 1977.

Voor de overige gewesten van West-Vlaanderen werd in 1976 het ontwerp van gewestplan voorlopig goedgekeurd: Diksmuide-Torhout bij M.B. van 13 januari, Ieper-Poperinge bij M.B. van 2 augustus en Roeselare-Tielt bij M.B. van 27 augustus. Voor het gewest Diksmuide-Torhout werd in 1976 reeds het openbaar onderzoek georganiseerd ; dit was niet het geval voor Ieper-Poperinge (openbaar onderzoek in eerste helft van 1977) en Roeselare-Tielt.

B. Zeewering-zeehavens

In 1976 werd een ongewone activiteit waargenomen inzake bescherming van het land tegen de zee. Zoals in 1975 waren de werken vooral gekoncentreerd te Knokke-Heist en in de strook Westende-Oostende.

Te Knokke-Heist kwamen meerdere werken klaar : het verlengen van twee strandhoofden (50 mln fr.) en versterking van zeeweringen (68 mln fr.). Andere versterkingswerken aan zeeweringen waren nog in uitvoering (56 mln fr.). Een aantal herstellingswerken aan strandhoofden en zeeweringen werd in 1976 wel aanbesteed maar nog niet aangevat (21 mln fr.). Dit geldt ook voor het bouwen van een beschermingsvoet ten oosten van het einde van de zeewering van Het Zoute (12 mln fr. ; begin 1977 aangevat).

In de strook Westende-Oostende kwamen twee nieuwe strandhoofden klaar en werd een bestaand strandhoofd aangepast (48 mln fr.). Waren nog aan de gang : het bouwen van twee strandhoofden (33 mln fr.) en versterkingen van zeeweringen (19 mln fr.). Aanbesteed maar nog niet aangevat waren de bouw van nog eens twee strandhoofden (51 mln fr.) en versterkingen van bepaalde stukken van de zeewering (12 mln fr.).

Naast de werken te Knokke-Heist en in de strook Westende-Oostende dienen nog vermeld : het klaarkomen van de versterking van de zeeduinglooiingsvoet voor het natuurreservaat te De Panne (7 mln fr.) en het in uitvoering zijn van beveiligingswerken te Koksijde (11 mln fr.). Aanbesteed maar nog niet aangevat waren versterkingswerken aan de zeewering ten westen van de Rotonde te Wenduine (28 mln fr.) en het bouwen van een dijk onmiddellijk ten noorden van de Kustlaan in het grensgebied Bredene-Klemskerke (13 mln fr.).

Men herinnert zich dat in de begroting van het Ministerie van Openbare Werken voor 1976 een bedrag van 300 mln fr. was voorzien voor de kustverdediging (tegen 100 mln fr. in 1975). Hieraan kan worden toegevoegd dat voor 1977 350 mln fr. is uitgetrokken.

Ook inzake het slopen van militaire bouwwerken langs de kust werd een verhoogde activiteit waargenomen. Zij situeerde zich in nagenoeg elke gemeente van de Middenkust en de Oostkust en in De Panne. Een aantal afbraakwerken kwamen klaar in 1976 (12 mln fr.) ; andere waren nog in uitvoering (16 mln fr.) of werden wel aanbesteed maar nog niet begonnen (11 mln fr.).

In de haven van Zeebrugge werden de kaaimuren in de toegang tot de nieuwe zeeluis afgewerkt (899 mln fr.). De werken aan de zeeluis zelf werden hervat (2.292 mln fr. en 1.588 mln fr.) ; ook werd de bouw van de metalen onderdelen van de sluis verder gezet (356 mln fr.). In de achterhaven werd verder gebouwd aan de kaaimuren

van het nieuwe insteeddok (849 mln fr.). Om de verdere uitbouw van de zeeluis mogelijk te maken dient een nieuwe weg aangelegd ten zuiden van Zeebrugge-dorp. De werken werden eind 1976 aanbesteed (58 mln fr.) en zijn begin 1977 aangevat. Genoemde weg zal tevens Zeebrugge beschermen tegen hinder van het toenemend verkeer van en naar het industriegebied. In verband met de aanpassing van de bestaande infrastructuur zijn te vermelden : de aan de gang zijnde versterking van de glooiingen van de toegangseu tot de visserijhaven (48 mln fr.) en de aanbesteding van de bouw van een slipway in het Prins Filipdok voor schepen van 1.000 ton (152 mln fr.).

Tenslotte zij nog vermeld dat de overheid met een private tijdelijke vereniging een raamkontraat afsloot voor de zeevaartse uitbouw van de haven van Zeebrugge. Dergelijk kontraat houdt zowel studie als uitvoering van de werken in.

In de haven van Oostende werd in 1976 verder gewerkt aan de nieuwe oostelijke kaaimuur van het Montgommerydok (51 mln fr.) en aan het nieuwe visserijdok (tweede fase ; 91 mln fr.). Voor de uitbreiding van de handelshaven (ter hoogte van de U.C.B.) werden onteigeningen bevolen. In mei 1976 kon de Mercator-jachthaven officieel geopend worden.

Voor de haven van Nieuwpoort is te verwijzen naar de aan de gang zijnde werken aan de nieuwe jachthaven op de rechteroever van de IJzer (tweede fase ; 52 mln fr.) en naar de aanleg van wandelpaden en beplantingen op de linkeroever (7 mln fr.).

C. Verkeerswegen

1. Wegen

Vooreerst gaat de aandacht naar de realisatie van de autowegendriehoek in West-Vlaanderen.

Voor de A18 (Jabbeke-Veurne-Franse grens) is de sectie Jabbeke-Nieuwpoort in zover klaar dat zij rond Pasen 1977 zal kunnen in gebruik genomen worden. Het aansluitingscomplex te Nieuwpoort werd in 1976 aanbesteed (188 mln fr.). Op de sectie Nieuwpoort-Wulpen werden in 1976 onder meer grondwerken en de bouw van een brug aanbesteed ; deze werken werden nog niet toegewezen in 1976.

De werken aan de autoweg A19 (Kortrijk-Veurne) waren in 1976 gekoncentreerd op de sectie Kortrijk-Ieper. Op de sectie Wevelgem-Geluwe werden de grondwerken in 1976 verder uitgevoerd.

Voor de sectie Geluwe-Geluveld ging eind 1976 de aanbesteding door voor grond- en wegenbouwwerken en voor de bouw van een brug (samen 212 mln fr.). Voor de sectie Geluveld-Ieper kwam een brug klaar (56 mln fr.). Twee andere bruggen en grondwerken waren aldaar in uitvoering (samen 201 mln fr.). Voor nog een andere brug ging eind 1976 de aanbesteding door (14 mln fr.). Dit geldt ook voor de centrale brug in de verkeerswisselaar A19-A17 in het grensgebied Wevelgem-Gullegem (100 mln fr.).

Van de A17 (Brugge-Kortrijk-Doornik) is de sectie E3-Wevelgem, nagenoeg afgewerkt zodat zij rond Pasen 1977 zal kunnen opengesteld worden. Voor de sectie Wevelgem-Rumbeke (verbinding met rijksweg 308) zijn de werken in zoverre klaar dat deze sectie midden 1977 zal kunnen in gebruik genomen worden. In de sectie tussen Rumbeke en het kanaal Roeselare-Leie is de brug over dit kanaal klaargekomen (125 mln fr.) ; wegenwerken en de bouw

Foto H. Maertens, Brugge

van twee andere bruggen zijn in 1976 aanbesteed maar nog niet aangevat (211 mln fr.). Ondertussen is men ook gestart met de beginsectie van de autoweg, met name met de bouw van een brug te Varsenare (77 mln fr.); een tweede brug te Varsenare, te bouwen over de spoorweg, werd eind 1976 aanbesteed, maar is nog niet toegewezen.

Van de sectie E3-Dottenijs waren de grondwerken in 1976 in uitvoering.

In verband met de autoweg E3 kan worden vermeld de aanbesteding van beplantingen, vooral dan op de taluds en op de toegangscomplexen (15 mln fr. voor de sectie Franse grens-Waregem).

Ook inzake de autoweg E5 (Brussel-Oostende) kan gewezen worden op het aanbrengen van nieuwe beplantingen langs het verbrede tracé (13 mln fr. voor de sectie Jabbeke-Beernem). In opbouw was een wegencomplex ter aansluiting van het Oostends industrieterrein op de autoweg (22 mln fr.).

Behalve de autowegen kunnen enkele andere belangrijke verkeerswegen eveneens onderzocht worden.

Vooreerst gaat de aandacht naar de Rijksweg 905 (zogenaamde expresweg) te Brugge. Nadat in 1975 de sectie Blauwe Toren-Koning Albertlaan in gebruik werd genomen, werden in 1976 werken uitgevoerd om de hinder voor het omringend woonmilieu te beperken :

een voetgangerstunnel (11 mln fr.) werd gebouwd en een dichte beplanting werd aangelegd op de bermen van de weg (12 mln fr.). In 1976 werd ook gestart met de verbinding Koning Albertlaan-E5 in het grensgebied Brugge-Loppem-Oostkamp. Op het grondgebied Oostkamp werden twee bruggen aanbesteed en aangevat (samen 98 mln fr.).

Te Loppem werden eveneens twee bruggen en grondwerken aanbesteed (samen 105 mln fr.); deze werken werden in 1976 nog niet aangevat.

Nadat in 1975 van de ringbaan rond Kortrijk de sectie tussen de wegen Kortrijk-Brugge en Kortrijk-Oudenaarde kon worden opengesteld, werd de activiteit in 1976 grotendeels verlegd naar de sectie tussen de wegen Kortrijk-Moeskroen en Kortrijk-Menen. Te Marke waren in 1976 volgende werken in uitvoering ; bouwen van een viadukt bij het vormingsstation, aanleggen van het ophogingsmassief en bouwen van een brug over de weg Kortrijk-Moeskroen. Te Bissegem werkte men aan de brug over de Leie. Voor het verder verloop te Bissegem, Gullegem en Heule werden bij K.B. plannen tot reservatie van percelen goedgekeurd.

Van de Brugse ringbaan nadert het sluitstuk zijn voltooiing : de heropbouw van de bovenbouw van de Katelijnepoortbrug (45 mln fr.) en de bouw van een lage brug over een verlaten kanaal (50 mln fr.) kwamen

klaar ; een tweede lage brug (74 mln fr.) was nog in uitvoering.

Van de noordelijke omleiding van Ieper kwam in 1976 de sectie tussen de weg Poelkapelle-Ieper en het kanaal Ieper-IJzer klaar. De bruggen over dit kanaal en over de weg Ieper-Diksmuide (samen 50 mln fr.) waren nog in opbouw. Ook was het vak tussen het kanaal en de weg Ieper-Poperinge reeds in uitvoering.

Voor de aanleg van de nieuwe rijksweg 767 (Jabbeke-De Haan) kwam reeds eerder de brug over het kanaal Brugge-Oostende klaar. In 1976 werd de brug over de spoorweg Brugge-Oostende voltooid (17 mln fr.). In uitvoering was de aanleg van de sectie tussen genoemde nieuwe brug over het kanaal en de weg Brugge-Oostende (151 mln fr.).

Inzake de rijksweg 296 (Maldegem-Knokke-Heist) is te vermelden dat de verdubbeling klaarkwam, althans op Westvlaams grondgebied (235 mln fr.). Deze weg wordt gezien als een onderdeel van de reeds gedeeltelijk bestaande expresweg Antwerpen-Kust.

In verband met rijkswegen zijn verder nog te vermelden : verbeteringswerken op de weg Snaaskerke-Nieuwpoort langs het kanaal Plassendale-Nieuwpoort (50 mln fr. ; voltooid), op de weg Poperinge-Proven (37 mln fr. ; voltooid), de rechtstrekking van rijksweg 308 te Vichte (48 mln fr. ; voltooid), verbeteringswerken op de weg Brugge-Blankenberge te Blankenberge (deel voltooid : 43 mln fr. ; deel bezig : 48 mln fr.), verbeteringswerken op de weg Westkapelle-Sluis (39 mln fr. ; in uitvoering), wegeninfrastructuur bij het nieuwe Brugs hospitaal (74 mln fr. ; in uitvoering), oostelijke omleiding van Oostkamp en bijhorende werken (40 mln fr. ; in uitvoering), omleiding van Ingelmunster met onder meer een lage brug over het kanaal Roeselare-Leie (143 mln fr. ; in uitvoering), aanleg van de nieuwe rijksweg 772 Ingelmunster-Waregem, meer bepaald de sectie Lebbeestraat-E3 te Waregem (70 mln fr. ; in uitvoering), aanleg van een nieuwe weg ten zuiden van Zeebrugge-dorp (58 mln fr. ; begin 1977 aangevat), aanleg van een nieuwe weg vanaf het Kennedy-rondpunt (terminus autoweg) te Oostende naar de weg Brugge-Oostende (1ste fase : 44 mln fr. ; nog niet aangevat), verbeteringswerken op de Kustlaan tussen Koksijde en De Panne (48 mln fr. ; nog niet aangevat) en aanleg van de omleidingsweg ten zuiden van Pittem (74 mln fr. ; nog niet aangevat).

Ook op provinciale wegen werden verbeteringswerken uitgevoerd. Vermeldenswaard zijn vooral : de weg Ieper-Diksmuide (klaar op grondgebied van Ieper en Boezinge ; de doortocht van Boezinge-dorp zelf nog in uitvoering in 1976) en de weg Diksmuide-Spermalie (te Diksmuide en Beerst in uitvoering, te Beerst voltooid en randweg Keiem in uitvoering).

Helemaal niet indrukwekkend maar zeker vermeldenswaard is de nieuwe tendens tot het (her-)aanleggen van fietspaden langs verkeerswegen. Zo kunnen onder meer worden vernoemd de fietspaden langs de weg Brugge-Maldegem (in uitvoering), de weg Brugge-Gistel te Varsenare, Snellegem en Jabbeke (in uitvoering) en de weg Ieper-Menen (nog niet in uitvoering).

2. Waterwegen

In verband met het Boudewijnkanaal dient verwezen naar onteigeningen voor verbinding en verdieping van het

kanaal in de zone voor de te bouwen hoge spoorbrug (ter hoogte van Dudzele).

Nadat in vorige jaren de modernisering van de Leie (bevaarbaar maken voor schepen van 1.350 ton) tussen Olsene en Sint-Eloois-Vijve klaarkwam, werd in 1976 verder gewerkt aan de nieuwe Leiebrug in Sint-Eloois-Vijve (74 mln fr.) en aan de rechtstrekking van de Leie tussen Sint-Eloois-Vijve en Desselgem (106 mln fr.). Gelijkaardige modernisering was ook aan de gang te Harelbeke (nabij de elektrische centrale ; 32 mln fr.) en tussen Kortrijk en Harelbeke (72 mln fr.). Voor dergelijke werken werden bovendien te Wervik onteigeningen bevolen.

Door de voltooiing te Izegem van een vaste brug over het kanaal Roeselare-Leie werd de sectie Izegem-Leie van genoemd kanaal theoretisch bevaarbaar voor schepen van 1.350 ton. Daar evenwel de Leie zelf nog maar gedeeltelijk bevaarbaar is voor dergelijke schepen kunnen deze het kanaal Roeselare-Leie niet bereiken. Langs dit kanaal waren in 1976 onder meer nog volgende werken in uitvoering : infrastructuurwerken voor de industriezone De Pilders te Roeselare, werken ter ontsluiting van de industriezone Izegem-Kachtem en de bouw van een vaste brug te Rumbeke. Eind 1976 ging nog de aanbesteding door voor het aanleggen van uitbatingswegen op verschillende plaatsen langs het kanaal (22 mln fr.). Hieraan kan nog worden toegevoegd dat in de begroting 1977 van het Ministerie van Openbare Werken 120 mln fr. is voorzien voor de aanpassing van de binnenhaven van Roeselare.

Op het kanaal Kortrijk-Bossuit werd in 1976 de laatste hand gelegd aan de afbraak van de tunnel te Moen. Waren nog in uitvoering : de nieuwe sluisen van Bossuit en van Moen. Aanbesteed maar nog niet aangevat was de verbreding van het kanaal tussen de Stacegembrug en de spoorwegbrug te Kortrijk. Voor de verbreding van het kanaal tussen de nieuwe sluis te Moen en de oude sluis nummer 4 aldaar (omgeving spoorwegbrug, lijn Moeskroen-Oudenaarde) is 140 mln fr. ingeschreven op de begroting 1977 van het Ministerie van Openbare Werken.

3. Spoorwegen

In 1976 werd begonnen aan het aanleggen van een spoorverbinding naar het industrieterrein van Veurne. Anderzijds werd het uitbreken van de lijn Menen-Beitem aanbesteed (nog niet in uitvoering).

In verband met aanpassing van bestaande spoorwegen zijn belangrijke werken te vermelden : bouwen van een viadukt te Roeselare (90 mln fr. ; in uitvoering), bouwen van een brug over de rijksweg 905 (expresweg) te Brugge (65 mln fr. ; in uitvoering), ophogen van de lijnen 75 (Gent-Kortrijk) en 89 (Oudenaarde-Kortrijk) te Harelbeke en Kortrijk, met afschaffing van 12 overwegen (nog niet in uitvoering ; samen 425 mln fr., waarin evenwel inbegrepen het bouwen van een nieuw station te Harelbeke) en afschaffing van een overweg te Ieper (lijn Kortrijk-Poperinge) door aanleg van een omleggingsweg. Voor het afschaffen van een aantal andere overwegen werden in 1976 nog geen aanbestedingen uitgeschreven maar werd wel reeds bij K.B. goedkeuring verleend. Het betreft 4 overwegen op de lijn Gent-Kortrijk (te Waregem, Desselgem en Beveren-Leie). Voor de bouw van een bijkomende overweg te Torhout (lijn Oostende-Torhout) werd eveneens een K.B. genomen.

Naast werken aan de spoorlijnen zijn er nog enkele belangrijke werken aan gebouwen. Zo werd in 1976 de bouw

van een nieuw station te Tielt aangevat (20 mln fr.). Voor het oprichten van nieuwe stations te Roeselare en Harelbeke werden aanbestedingen uitgeschreven maar zijn de werken nog niet aangevat.

4. Vliegvelden

De startbaan van het Oostendse vliegveld werd met 990 m verlengd tot een totale lengte van circa 3.200 m. In juli 1976 kon zij geopend worden.

D. Landbouw, ruilverkavelingen

In 1976 werd de ruilverkaveling Westkapelle beëindigd. De ruilverkavelingsakte werd ondertekend op 30 maart 1976; het verlijden van de aanvullende akte wordt voorzien in het najaar van 1977. Deze ruilverkaveling ontmoette tijdens de uitvoering grote moeilijkheden wegens de snel oprukkende woningbouw in een deel van het ruilverkavelingsblok. Vermeldenswaard is het feit dat de ruilverkaveling niet enkel zorgde voor verbetering van de agrarische produktieomstandigheden maar ook leidde tot een landschappelijke inrichting. Verantwoorde bembepantingen werden aangebracht op openbaar domein en aan belangstellende landbouwers werd een erfbeplantingsplan overgemaakt. Langs de Zwinnevaart en de Zuidwatergang werd een onverhard wandelpad van 5,3 km voorzien.

Twee nieuwe ruilverkavelingen werden in 1976 aangevat: de ruilverkaveling Spermalie (grondgebied Spermalie, Beerst, Leke, Koekelare en Gistel) en de ruilverkaveling Houtave (grondgebied Houtave, Stalhille, Meetkerke, Varsenare en Klemskerke). De ruilverkaveling Houtave moet de landbouwproblemen helpen oplossen die ontstaan bij de aanleg van de autoweg Zeebrugge-Kortrijk (A17).

E. Industrierreinen

Terwijl 1975 gekenmerkt was door het vrij grote aantal beslissingen en aanbestedingen, kunnen voor 1976 slechts enkele elementen vermeld worden.

Een viertal terreinen kregen een industriële of ambachtelijke bestemming. Zij zijn gelegen te Knokke-Heist (circa 15 ha), te Desselgem (circa 12 ha) en te Roeselare (circa 3 ha en 0,5 ha).

F. Vuilverwerking

In 1976 werden de eerste twee Westvlaamse verbrandingsovens officieel ingewijd: deze van Izegem (reeds in 1975 in werking gesteld) en deze van Roeselare.

In de verbrandingsinstallatie van Knokke-Heist werd in 1976 overgegaan tot het proefbranden zodat de definitieve start in 1977 kan verwacht worden. Ook de installatie van Harelbeke zal normalerwijze in 1977 kunnen in gebruik genomen worden.

G. Waterzuivering

Het meest indrukwekkend werk is gesitueerd te Oostende waar een zuiveringsstation in opbouw is (bouwwerken: 752 mln fr.). Inzake rioolgemalen kwam in 1975 de eenheid in de Blauwkasteelstraat klaar; de kollektor naar dit gemeel was in 1976 in uitvoering.

Het rioolgemeel in de Boogschutterslaan was eveneens in uitvoering; dit te Zandvoorde werd in 1976 voltooid.

Te Knokke-Heist werd in 1976 verder gewerkt aan het waterzuiveringsstation (bouwwerken: 109 mln fr.) en aan het rioolgemeel Evendijk.

Voor de sektor Blankenberge kon nog geen melding gemaakt worden van de bouw van een zuiveringsstation; wel werden in dat verband in 1976 oteigeningen bevolen. Nadat in 1975 een eerste rioolgemeel klaarkwam werd in 1976 de bouw van het gemeel te Uitkerke aangevat. Begonnen werd ook met de plaatsing van een kollektor (Harendijke).

In de sektor Westende werd gewerkt aan het kollektorenstelsel. Voor de bouw van een zuiveringsinstallatie en een rioolgemeel werden in 1976 oteigeningen bevolen.

Ook te Koksijde werden oteigeningen bevolen voor de bouw van een waterzuiveringsstation.

Aanbesteed, maar nog niet in uitvoering, is de bouw van een kollektor te Brugge (gemeente-afdeling Sint-Kruis).

In verband met de sanering van het Blankaartbekken (Woumen) is te vermelden de afwerking van een kollektor van 1,5 km die het reeds eerder bestaande kollektorenstelsel verbindt met het ontworpen zuiveringsstation. Op dit kollektorenstelsel zijn nog een drietal rioolgemalen in uitvoering. Een nieuw element is de aanbesteding voor het plaatsen van kollektor die Diksmuide en enkele omringende gemeenten moet aansluiten op het kollektorennet. Het zuiveringsstation zelf kon in 1976 nog niet aanbesteed worden.

H. Waterbevoorrading

In verband met waterwinningen kan worden gewezen op de voltooiing van een aantal werken (onder meer het slaan van 4 exploitatieputten) in de winning van Spiere (NMDW); het bouwen van een filtergebouw en een bezinkbekken werd aanbesteed maar nog niet aangevat. Van de winning te Kerkhove (NMDW) was in 1976 de aanleg van puttenbatterijen in uitvoering. Eind 1976 werd in een bestaande waterwinning te Knokke-Heist (gemeentelijk waterbedrijf) onder meer het boren en uitrusten van 22 nieuwe filterputten aanbesteed.

Een aantal nieuwe toevoerleidingen kwamen klaar, onder meer Gullegem-Dadizele en Diksmuide-Handzame. Nog in uitvoering waren onder meer de toevoerleidingen Handzame-Ichtegem en Ingooigem-Anzegem. Aanbesteed maar nog niet in uitvoering waren de tracés Ichtegem-Eernegem en Poperinge-Oostvleteren.

I. Gezondheidszorg

Aanbestedingen gingen door voor het bouwen van nieuwe ziekenhuizen voor chronische zieken te Menen, Harelbeke en Ieper.

Voor een paar bestaande ziekenhuizen werden belangrijke uitbreidingswerken aanbesteed. Het betreft de kliniek te Izegem en het Sint-Lukasziekenhuis te Brugge.

Eind 1976 werd een aanvang genomen met het geleidelijk in gebruik nemen van het nieuwe Sint-Jans-hospitaal (920 bedden) te Brugge.

Te vermelden is verder de aanbesteding voor de bouw van een tehuis voor gehandicapten te Oostnieuwkerke.

J. Openbaar groen

Hierna wordt alleen aandacht geschonken aan initiatieven in verband met openbare groenzones met bovengemeentelijk belang.

Terzake kunnen slechts twee elementen worden vermeld : de verdere inrichting van het onthaalcentrum in het provinciaal domein De Palingbeek te Zillebeke en de aanbesteding van grond- en oeververdedigingswerken in het Provinciaal Rekreatiegebied De Gavers te Harelbeke en Deerlijk.

K. Monumenten en landschappen

Monumenten mogen niet los gezien worden van hun directe omgeving. Het is dan ook verheugend te kunnen vaststellen dat de rangschikking van een monument steeds meer gepaard gaat met de rangschikking van het omringend landschap. Dit samengaan komt duidelijk tot uiting in het overzicht van de klasseringsbesluiten van 1976.

Voor Brugge werden in 1976 relatief weinig klasseringsbesluiten genomen. Drie gebouwen werden geklasseerd, respectievelijk langs de Spiegelrei, de Woensdagmarkt en het Genthof, straten waar zich ook reeds vroeger geklasseerde monumenten bevinden. Als landschappen werden gerangschikt : het Fort van Beieren langs de Damse Vaart en het wallen- en grachten-complex bij de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assebroek.

Te Menen werden in de Rijselstraat drie huizen en twee inrijpoorten geklasseerd.

Te Harelbeke werd de Vlasfabriek (Marktstraat 33-37) als landschap geklasseerd ; de gevels van de binnenkoer werden als monument gerangschikt. Dit geldt ook voor het huis Marktstraat 100.

Te Ruiselede werd de Sint-Caroluskerk (Doomkerke) met het neogotisch meubilair geklasseerd ; als landschap werd het kerkhof en de omheining rond de kerk gerangschikt. Ook te Ruiselede werd het hoofdgebouw van het Rijksopvoedingsinstituut als monument gerangschikt, terwijl een klassering als landschap gebeurde voor het Rijksopvoedingsinstituut en omgeving te Ruiselede en Wingene.

Te Veurne werden het huis Pannestraat 24 en het Muzekot geklasseerd als monumenten ; de omgeving van het Muzekot werd als landschap gerangschikt.

Volgende gebouwen werden eveneens gerangschikt als monument terwijl hun onmiddellijke omgeving gerangschikt werd als landschap : het Fort Napoleon te Oostende, het Baljuwhuis te Rumbeke, de Blauwe Sluis te Moerkerke en de Kasteelhoeve (Stationsstraat 55) te Helkijn. Ook de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Leffinge en het kerkplein werden respectievelijk als monument en als landschap gerangschikt.

Als gerangschikt landschap is verder nog te vermelden het Guido Gezelleplein te Ieper ; als gerangschikte monumenten zijn te noemen : het hoekhuis Groeningestraat-Houtmarkt te Kortrijk en de hoeve Het Blauwhuis te Beauvoorde.

Van de reeds gedeeltelijk gerangschikte kerk van Sint-Jan en Sint-Eligius te Anzegem werd nu ook het meubilair gerangschikt.

Een deklasseringsbesluit werd genomen voor het hoekhuis Menenstraat-Rollegemstraat te Ledegem.

Een nieuw element in het beleid van bescherming van monumenten en landschappen is de voorlopige rangschikking. In uitvoering van het artikel 5 van het dekreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten kan men alle uitwerkselen van een rangschikking van toepassing verklaren voor een termijn van één jaar. Dergelijke maatregel werd genomen voor de kasteelhoeve ' Haute Cense ' met bijgebouw en poortje te Menen (als monument) en voor de onmiddellijke omgeving ervan (als stads- of dorpsgezicht).

Inzake monumentenzorg dient ook verwezen naar de aanbestedingen voor restauraties die in 1976 werden gehouden. Het betreft vooral restauraties te Brugge, met name een drietal stadseigendommen en de voorgevel van het Gouvernementspaleis. Te vermelden zijn verder de restauraties van volgende gerangschikte gebouwen : het Baggaertshof (13 huisjes en kapel) te Kortrijk, de gevels van de Sint-Salvatorskerk te Harelbeke, de Sint-Audomaruskerk te Alveringem, de schuur van de hofstede ' De Schamele Wezen ' te Vlissegem en de Sint-Karelmolen van De Moeren (Houtem).

OVERBODIGE AFVAL WORDT NUTTIGE ENERGIE

MILIEUVRIENDELIJK

VIF

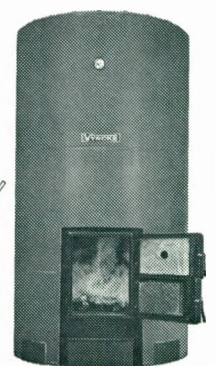
De fantastische speciaalketel voor om het even welke brandbare afval van grote, middelgrote of kleinere bedrijven.

Produceert warmte, warm water, stoom of produktiewarmte en verwerkt de bedrijfsafval. Kan ook gekombineerd worden met klassieke brandstof. Technische brochure en prijslijst op aanvraag.

VYNCKE

pvba vyncke warmtetechniek gentssesteenweg 224 b-8730 harelbeke
tél (056) 71 14 56 télex 85 416 vyncke b

ook uw bedrijfszekerheid zou wel eens van een draadje kunnen afhangen...

wij bedoelen het niet figuurlijk maar letterlijk!
precies dáárom besteden we zoveel aandacht aan al
onze opdrachten.
dáárom ook hebben wij ons omringd met specialisten,
die voor al uw automatieproblemen een efficiënte op-
lossing vinden.

em vandecappelle nv.

electro-industriële apparatuur rumbekesteeweg 279, 8800 roeselare tel. 051/230.81 (3 l.)

jaarverslag WER 1976

De Westvlaamse Economische Raad werd in 1976 getroffen door het overlijden van twee beheerders die zich in de werking van het welvaartsorganisme bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt.

Op 10 november 1976 overleed te Ieper de heer B. Steverlynck, Voorzitter en Afgevaardigd-Beheerder van Picañol nv. De heer B. Steverlynck was beheerder van de Westvlaamse Economische Raad sinds 1957. Vooral de verdere industrialisering van de Westhoek lag hem nauw aan het hart. In de moeilijke periode van de opbouw van het eerste vijfjarenplan van de Westhoek, was zijn ervaring, kennis en inzicht in de mogelijkheden van dit gebied van de grootste betekenis voor de Raad van Beheer van de Westvlaamse Economische Raad.

Op 8 december 1976 overleed te Kortrijk Ir. J.M.L. Demeyere, een persoon die een bijzondere betekenis had in het ontstaan en de werking van de Westvlaamse Economische Raad en het Westvlaams Economisch Studiebureau. Reeds tussen beide wereldoorlogen verwierf hij ruime bekendheid in ons land als demograaf en planoloog ; hij behoorde in West-Vlaanderen tot de eersten die de oprichting van de WER-WES ondersteunden en trad op als stichter in 1954. Hij was lid van de Raad van Beheer tot 1973. Zijn grondige kennis van wel en wee van West-Vlaanderen op economisch, infrastruktureel en stedenbouwkundig gebied, zijn diepe bekommernis om het materiële en immateriële welzijn van de Westvlamingen en zijn diep doorzicht maakten van hem gedurende twintig jaar een gezaghebbende steun in de Raad van Beheer.

Inleiding

De eerste helft van 1976 kondigde zich, na een fase van uitgesproken laagconjunctuur, relatief gunstig aan. Er waren enkele indicatoren die op een verbetering van de economische conjunctuur wezen. Een verbetering heeft zich ook effectief voltrokken gedurende de eerste helft van 1976. Na de zomerperiode deed zich opnieuw een verslechtering van de toestand voor. Deze nieuwe verzwakking is een bevestiging van het structureel karakter van de neergang die we reeds in het jaarverslag voor het jaar 1975 aan de orde brachten. Een aantal structurele factoren liggen aan de basis van de moeilijkheden die zich op het vlak van de monetaire situatie, de inflatie en de werkgelegenheid stellen. Vele publikaties en artikels hebben reeds uitvoerig gehandeld over de oorzaken en de aard van de structurele factoren. Wij moeten deze structurele wijzigingen onder ogen durven zien en er in de mate van het mogelijke een passend gevolg aan geven. Enkel ten aanzien van enkele binnenlandse oorzaken kan de nationale gemeenschap passend optreden.

Meteen werd het klimaat geschetst waarin de Westvlaamse Economische Raad operationeel was in 1976. Een dergelijke economische situatie is geenszins van aard om vele nieuwe projecten of uitbreiding van bestaande bedrijven te verwachten. De energie die werd besteed op het vlak van de industriële promotie situeerde zich dan vooral op ondernemingen in moeilijkheden.

Niettemin kan 1976 voor de Westvlaamse gemeenschap niet als een zeer slecht jaar worden ervaren. De Belgische Kust kende een topjaar. Daarenboven zijn de beslissingen van de Belgische regering ten aanzien van de uitbouw van de haven van Zeebrugge van uitzonderlijk belang voor de ontwikkeling van de Westvlaamse economie op middellange termijn.

Algemene Vergadering

Voorzitter : Ridder P. van Outryve d'Ydewalle, Gouverneur.

Raad van Beheer

Ere-voorzitter : H. Smisjaert.

Voorzitter : P. Monballyu, Bestendig Afgevaardigde.

Leden : P. Carnel, C. de la Kethulle de Ryhove, E. Crosse, A. Dehem, J. Monselez, J. Morel, P. Provost, P. Monballyu, F. Traen, F. Van de Calseyde, W. Vanden Avenne, A. van der Haert, A. van Haverbeke, J. Van Langenhove, O. Vanneste.

Direkteur

O. Vanneste.

Mede door de zwakke economische conjunctuur lag het aantal werklozen opnieuw hoog. Het maandgemiddelde van het aantal volledig werklozen bedroeg 18.500 eenheden. Dit blijft nog altijd gevoelig beneden het aantal werklozen dat West-Vlaanderen registreerde tijdens de jaren vijftig. Ook konstateerden we dat de vaststelling die verleden jaar reeds werd gemaakt, namelijk de grotere conjuncturele weerstand van West-Vlaanderen, ook gedurende 1976 gehandhaafd bleef.

Tijdens de jaren vijftig was de provincie West-Vlaanderen steeds het eerste slachtoffer van een conjuncturele inzinking. Tegenover 10,9 % van de rijksbevolking en 10,2 % van de werknemersbevolking, heeft West-Vlaanderen eind 1976 8,7 % van de volledige werkloosheid te dragen en 10,6 % van de gedeeltelijke werkloosheid, of globaal 9,3 %. Deze relatieve cijfers voor 1976 liggen iets lager dan in 1975. Eind 1975 was het aandeel inzake volledig werklozen 8,9 % en 15,3 % voor de gedeeltelijk werklozen. In de periode 1951-55 telde West-Vlaanderen gemiddeld 16 % van de totale Belgische werkloosheid.

De algemene vergadering van de Westvlaamse Economische Raad had plaats op 19 maart 1976. De traditionele jaarlijkse voorlichtingsvergadering was in 1976 niet gebonden aan de algemene vergadering. Ze werd gehouden op 5 november 1976 en de Raad van Beheer van de WER besliste de voorlichtingsvergadering te wijden aan het thema 'De energiefunctie van de Kust en de maritieme industrialisering'. De academische rede werd verzorgd door Prof. dr. O. Vanneste.

Ingevolge de beslissing van 18 juli 1975 van de Raad van Beheer GOM-West-Vlaanderen, funktioneerde ook in 1976 het sekretariaat van de Westvlaamse Economische Raad als voorlopig sekretariaat van de GOM-West-Vlaanderen. Het direktiecomitee en de Raad van Beheer van de GOM werden eveneens permanent op de hoogte gehouden van alle werkzaamheden van de WER.

Foto H. Maertens, Brugge

Belangrijkste investeringen in de nijverheid

Ook in de loop van 1976 hebben een aantal Westvlaamse ondernemingen omvangrijke investeringsdossiers ingediend bij het Staatssekretariaat voor Vlaamse Streekeconomie. Bijgaande lijst omvat de dossiers met een investering van meer dan 100 miljoen fr. of met een meertewerkstelling van tenminste 100 personen. Het aantal investeringsdossiers met een belangrijke bijkomende tewerkstelling is evenwel gering in aantal.

Belangrijkste investeringsdossiers

Arrondissement	Onderneming	Gemeente
Brugge	Clayson nv	Zedelgem
	Diksmuide	Steenbakkerijen Desimpel pvba
Kortrijk	Bekaert nv	Zwevegem
	Cotexma nv	Kuurne
	Jumatt pvba	Deerlijk
	Decoene Decor nv	Marke
	Etn. Sofinal nv	Waregem
Oostende	UCB nv	Oostende
	Viking International nv	Oostende
Roeselare	Mol Gebroeders pvba	Hooglede
Tielt	Spano nv	Oostrozebeke
	Balta nv	St.-Baafs-Vijve

Net zoals in 1975 betreft het hier, op een uitzondering na, uitsluitend dossiers van bestaande bedrijven.

Hierin is niet begrepen de principiële investeringsbeslissing van de nv Carcoke om te Zeebrugge gedurende de periode 1977-85 4,5 miljard fr. te investeren. Het gaat hier voornamelijk om het opdrijven van de capaciteit van de kooksfabriek van 300.000 ton per jaar tot 1.300.000 ton per jaar en de valorisatie van het kooksofengas. Het aantal arbeidsplaatsen zou hierdoor op lange termijn met 250 tot 300 werknemers toenemen.

Konferenties

Bij het zoeken naar de vestigingsplaats voor een investeringsproject laten investeerders zich meestal bijstaan en adviseren door gespecialiseerde instellingen. Deze investeerders komen dan terecht bij engineering-bureau's, advocaten- en accountant-kantoren, diplomatieke diensten, bouwondernemingen enz. Het is voor de WER van zeer groot belang uitstekende relaties te onderhouden met deze instellingen. Dit gebeurde de jongste jaren door middel van groepsbezoeken en konferenties. Ook in 1976 was dit het geval. Op 4 mei, 13 mei en 1 juni 1976 organiseerde de WER in het Sheraton hotel te Brussel een conferentie over het thema 'Huidige Investeringskansen in West-Vlaanderen'. Na een verwelkoming door de heer P. Monballyu, voorzitter van de Raad van Beheer van de WER, of Dr. O. Vanneste, directeur, werden uiteenzettingen gegeven over de arbeidsmarktsituatie in West-Vlaanderen in de eerstkomende jaren en over de vooruitgang bij de aanleg van autowegen en industrieparken.

Nadien werd aan de aanwezigen ruim de gelegenheid geboden tot persoonlijk contact met de stafmedewerkers van de WER. Een 80-tal personen waren op de 3 konferenties aanwezig. Zij ontvingen allen een uitgebreide documentatie over West-Vlaanderen.

Technische en commerciële successen

Voor vele ondernemingen was de korte heropleving van de conjunctuur in de eerste helft van 1976 onvoldoende om hun productie en tewerkstelling te handhaven. Enkele ondernemingen hebben nochtans, door hun actief beleid bij het zoeken naar nieuwe producten en afzetmarkten belangrijke successen geboekt op technisch en commercieel vlak.

Mol nv, Hooglede, breidde haar productie uit door het op de markt brengen van nieuwe modellen van vrachtwagens en tractoren. Belangrijke bestellingen voor levering van opleggers aan Zuid-Korea werden geboekt en uitgevoerd. De marktpositie kon in diverse landen worden versterkt.

Konserven Talpe nv, Kortemark, verhoogde via rationalisatie van haar productieproces, haar omzetcijfer met 40 %.

La Brugeoise et Nivelles nv, Brugge, werd uitgeroepen tot lauréat van de 'Concours Français du Secrétariat Général aux Transports en 1976' voor het ontwerp van een aangepast tramsysteem bestemd voor middelgrote Franse steden. In de loop van 1976 volgde de levering van 30 dubbele rijtuigen bestemd voor de Brusselse metro die op 20 september 1976 officieel werd ingehuldigd.

Neon Elite pvba, Pittem, vervolmaakte, door aangepaste procédés, de koude kathodebuis, en realiseerde aldus een gevoelige stijging van haar omzetcijfer.

Konstruktiewerkhuizen Allaeyns nv, Poperinge, breidde haar activiteiten uit door de bouw van borstelloze wasinstallaties voor vrachtwagens en autobussen. Diverse installaties werden reeds geleverd in eigen land, Frankrijk en Nederland.

Demets nv, Izegem, stelde een verwarmde continu doorloopers op punt voor de fabricatie van spaanderplaten, waardoor een hogere produktiviteit kan worden bereikt. Een belangrijk kontrakt werd afgesloten met Cuba voor levering van drie spaanderplaatfabrieken.

Konstruktiewerkhuizen Vande Kerckhove, Roeselare, noteerde een bestelling van extractinstallaties voor twee palmoliefabrieken met bestemming Nigeria. Door opening van agenturen in Duitsland, Italië en Ierland werd de positie op de buitenlandse markten versterkt.

Clayson nv, Zedelgem, introduceerde een nieuwe landbouwmachine, de ronde balenpers, voor het samenvakken van hooi. Ook nieuwe types van maaidorsers werden op de markt gebracht.

Snauwaert & Depla, Roeselare, realiseerde in haar reeks tenniseraketen een nieuw produkt, de Boroniteraket, waarin naast hout en glasvezel ook boron wordt verwerkt. Dit nieuw type raket waarborgt een betere controle en heeft als eigenschap dat minder kracht dient te worden gebruikt.

Prado VTW, Kortrijk, paste als eerste in Europa het procédé van het breien van woltapijten toe en vervolledigde aldus haar produktiegamma. Dit nieuw fabricatieproces waarborgt een even hoogwaardige kwaliteit en uitzicht als het geweven tapijt, terwijl het een hoog rendement en een lagere produktiekost verzekert.

Carrosserie Bril pvba, Roeselare, kende voor haar afdeling landbouwmachines een behoorlijke expansie tengevolge van bestellingen door Canada en Saoedi-Arabië van veiligheidskabinen voor landbouwtractoren.

**sercu
microfilm service
biedt u de kans
om "up to date"
te zijn!**

**daar u alleen
het leesapparaat
dient aan te schaffen**

**(wij investeerden in
camera's, ontwikkel-
en afwerkings-
apparatuur)**

**is deze moderne
techniek nu ook door
u te benutten.**

**sercu
microfilm
service**

kortrijksestraat 2
8850 ardoorie
tel. 051 / 74.40.65

Metaalbouw Vuylsteke pvba, Meulebeke, heeft een nieuw prototype prefabouw ontworpen. Diverse bestellingen voor de leveringen van gebouwen aan de USSR, Saoedi-Arabië, Syrië en Irak werden geboekt. Met Nigeria werd een kontrakt gesloten voor het leveren van 240 prefabhuizen.

Bekaert nv, Zwevegem, ontwikkelde belangrijke nieuwe produkten zoals onder meer vezels voor antistatische weefsels, vezels voor versterking van beton, en roosterfilters. De firma kende een beduidende omzetverhoging in de meeste marktsegmenten.

Hilaire Lannoye en Zonen pvba, Kuurne, metaalverwerkend bedrijf, slaagde erin het zakencijfer met 25 % te verhogen en het personeelsbestand met 25 %.

LVD Company pvba, Gullegem, leverde een mechanische pers en een hydraulische pers van ongewone afmetingen en drukkracht aan respectievelijk Frankrijk en Griekenland. Deze installaties zijn bestemd voor het persen van grote stukken voor lokomotieven en treinstellen. China en Rusland plaatsten orders voor afkantpersen, plooiers en hydraulische scharen.

Cobar Barco Electronic nv, Kuurne, heeft enkele opvallende produktontwikkelingen tot een goed einde gebracht :

- 1) de TRINORM TV-ontvanger (Seagull), met de drie ingebouwde systemen : Pal, Secam en NTSC (USA). De Seagull wordt vooral door schepen gebruikt en zal tevens in de luchtvaart worden aangewend ;
- 2) de ingebouwde AD-Tuner, die de vroegere convector, noodzakelijk voor aansluiting op het distributiesysteem, overbodig maakt.

Cobar brak tevens door op de markt in het Midden-Oosten, met de Barco kleuren-TV.

Tewerkstelling

De WER heeft aan de hand van zijn jaarlijkse enquête, waarbij alle Westvlaamse bedrijven met een personeelsbestand van minimum 20 personen werden aangeschreven, een onderzoek ingesteld naar de evolutie van de industriële tewerkstelling in West-Vlaanderen.

De resultaten, die betrekking hebben op 57 % van de tewerkstelling in de industrie, wijzen voor de periode 30.11.1975-30.11.1976 op een terugloop van een globaal personeelsbestand met 0,9 % tegenover het voorgaande jaar.

Deze teruggang die zich, na een periode van gestadige groei, voor het eerst voordeed in 1975 heeft zich in 1976 tegen een sterk verminderd ritme doorgezet. In 1975 bedroeg de daling van de tewerkstelling immers 5,4 %.

Deze afgeremde evolutie is deels te danken aan de conjuncturele heropleving die de industrie eind 1975, begin 1976 heeft gekend.

Bij de interpretatie van de resultaten dient rekening te worden gehouden met een aanzienlijke daling van de in 1975 bijzonder omvangrijke gedeeltelijke werkloosheid. De bezetting van de produktiekapaciteit is in 1976 in mindere mate gedaald dan wat blijkt uit de daling van het globale arbeidseffektief.

Er wordt er op gewezen dat de gegevens van de enquête geen rekening houden met de ondernemingen die hun activiteiten in de loop van 1976 hebben gestaakt. Bovendien werd het resultaat enigszins gunstig beïnvloed doordat gemakkelijker de medewerking werd bekomen

van de ondernemingen, die proportioneel betere resultaten hebben behaald.

Niettegenstaande de algemeen dalende tendens zijn een ganse reeks ondernemingen erin geslaagd hun personeelsbestand uit te breiden.

Tot de ondernemingen, die hun tewerkstelling met een belangrijk aantal, in absolute cijfers, konden verhogen, behoren :

	Personeelsbestand 1975	Personeelsbestand 1976
Cobar Barco Electronic nv, Kuurne	1.665	1.737
Prado nv, Kortrijk	804	868
Ets. De Poortere Frères nv, Kortrijk	526	610
H.D. Lee of Belgium, Ieper	491	572
Santens pvba, Veurne	113	193
Imperial Tufting Company, Tielt	20	80

Opmerkelijk is het feit dat onder de bedrijven, die bijkomende werkgelegenheid hebben gecreëerd, het overgrote gedeelte behoort tot de klasse van kleine en middelgrote ondernemingen met een tewerkstelling van 20 tot 100 werknemers.

Uit de enquête blijkt dat op het totaal van de bedrijven die bijkomende arbeidsplaatsen hebben tot stand gebracht er 69 % behoren tot bedoelde groep, alhoewel deze slechts 26 % vertegenwoordigt van het aantal bedrijven in de industrie.

De vergelijking van de werkverschaffing in de diverse sectoren bracht eveneens een ongelijke evolutie aan het licht.

Terwijl in de sectoren metaal, voeding en textiel per 30 november 1976 een achteruitgang in de werkverschaffing van respectievelijk 1,8 %, 2,7 % en 0,9 % tegenover 1975 kan worden vastgesteld, boekten de sectoren hout en meubel, papier, rubber en plastic in dezelfde periode een toename van respectievelijk 2,4 %, 1 % en 8,2 %. In de chemische sektor en de sektor kleding bleef de situatie status quo.

Een onderzoek naar de evolutie van de tewerkstelling per arrondissement toont aan dat enkel de ondernemingen in de arrondissementen Veurne, Ieper en Oostende in 1976 bijkomende werkgelegenheid hebben tot stand gebracht.

De resultaten per sektor en per arrondissement moeten worden gezien in het licht van de bovengemaakte opmerkingen.

Aktiviteit op Westvlaamse industrieparken

De verkoop van industriegrond kende in 1976 een flinke heropleving.

Door de WIER en Leiedal werden samen 85 ha industriegrond verkocht tegenover 38 ha in 1975. Aldus werd het hoge peil van 1974 en 1973, respectievelijk 103 ha en 98 ha, opnieuw benaderd.

Deze stijging is duidelijk samengevallen met de heropleving van de economische activiteit gedurende de tweede helft van 1975 en de eerste helft van 1976.

Volgende ondernemingen hebben in de loop van 1976 grond aangekocht en/of bouwwerken op industrieparken aangevat :

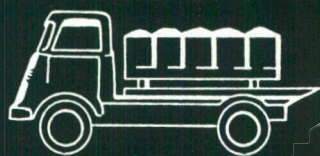
Lokalisatie en bedrijf	Grond-aankoop in 1976	Bouw-werken aange-vangen of voltooid in 1976	Lokalisatie en bedrijf	Grond-aankoop in 1976	Bouw-werken aange-vangen of voltooid in 1976	
ARR. BRUGGE			Harelbeke - Stasegem			
Brugge - Blauwe Toren			J. Cl. Rogiers	x	x	
A. Demyter - G. Maertens	x	x	J. Vlieghe	x	x	
A. Vermander - A. Timmerman	x	x	R. Planckaert	x	x	
G. Van Volcem - J. Coene	x	x	Lefevere pvba	x	x	
M. Desmit - M. Wybo	x		Lefevere nv	x	x	
Garage A.S. pvba	x		Lano-Deco nv	x		
R. Janssens - E. Cornelissis		x	Heule - Kuurne			
Brugge - Waggelwater			Frisa pvba	x		
Y. Willems - F. Vanhollemeersch	x		Intertext nv	x		
G. Hillewaert - R. Dudal	x	x	Laevens en Co pvba	x	x	
G. Van Halme - J.M. Lingier	x	x	Watermolen vzw	x		
R. Van Eeghem - C. Verhelst	x	x	Holvoet nv	x		
G. Vandenbroucke - G. Elseviers	}	x	Menen - Grensland			
R. Vandenbroucke - E. Marannes			x	x	R. Midavaine	x
E. Dewalle - M. Van de Maele	x	x	M. Nolf - L. Holvoet		x	
Desclee-Debrouwer nv	x	x	J. Desmet - E. Bonte		x	
Autohandel O. Cocquit nv		x	P. Nuytten - E. Desmet		x	
Oostkamp - Kampveld			Vichte			
W. Vandekerckhove	x	x	G. Waelkens	x		
M. Steen - M. Vandekerckhove	x	x	T. Vandemeulebroucke			
Deepak pvba	x	x	F. Vanhamme	x		
Zedelgem - St.-Elooi III			L. Courtens	x		
Claeys - Flandria nv	x		Waregem - Vijverdam			
ARR. DIKSMUIDE			Stas pvba	x		
Beerst - Keizerhoek			Wevelgem-Zuid			
J. Vandewynckel - L. Vandepoele	x	x	Niral International nv	x		
Diksmuide			J.P. Denutte	x		
K. Slembrouck - A.M. Vanhaelewijn	x	x	ARR. OOSTENDE			
W. Vanhaverbeke - R.M. Vander Elst	x	x	Bredene			
Snauwaert & Depla nv	x	x	P. Goethals - E. Standaert	x	x	
Houthulst			Gistel - 't Konijnenbos			
Dino pvba	x	x	Schlegel nv	x	x	
ARR. IEPER			G. Crevits - A. Muys		x	
Ieper - Ieperleekanaal			P. Traen - G. Verstegen		x	
VGN Buchard & Cie.	x		Ichtegem			
H. Saelens - D. Laleeuwe	x	x	Houthandel Verhelle nv	x	x	
Omni Chemie Staelens pvba	x	x	Oostende - Stene			
L. Rousere - A. Derycke	}	x	Safco nv	x		
M. Rousere - G. Billiau			Meubelpaleis Vercruysse-Dewulf pvba		x	x
J. Rousere			G. Demaegdt - I. Rotsaert	x	x	x
W. Desmet - J. Deweerdt			Coöperatieve der Brood- en Banketbakkers	x	x	x
E. Devloo - E. Fernagut		x	Jacky nv	x		
Langemark - St.-Paulus			M. Castele - A. Dereere		x	
Inco sv	x		Oostende - Zandvoorde			
Poperinge - Sappenleen			Vesuvius Crucible nv	x	x	
Westelec pvba	x	x	Inrichtingen Maes	x	x	
Wervik			Maenhout pvba		x	
Dewitte R. pvba	x		ARR. ROESELARE			
Frastré L.	x		Dadizele - Klephoek			
ARR. KORTRIJK			J. Depoorter - S. Godderis	x	x	
Avelgem			Izegem - Abeele			
Jumatt pvba	x		M. Segers - E. Beels	x		
F. Derycke	x		Izegems Autobedrijf nv	x		
Gullegem - Moorsele			Gebr. Debal pvba	x		
ABC pvba	x	x	Izegem - Kachtem - Mandeldal			
F. Decoene	x	x	L. Cornillie - A. Cauwelier	x		
M. Vandecasteele	x		M. Pauwelyn - A. Onraedt	x		
S. Vanneste	x		Borstelfabriek P. Decoopman-			
E. Theys pvba	x		Christiaens pvba	x	x	
G. Descheemaecker	x	x	E. Spriet - M. Kerckhof	x		
Y. Vandecasteele	x	x	Televic nv	x	x	
Brandweer Gullegem	x		J. Verbeke - E. Kerckhof	x	x	
M. Deleu	x		A. Tandt - M. Verscheure		x	
Vanca pvba		x	H. Soete - L. Verhaeghe		x	
			Lichtervelde - zone II			
			J. Schoutteet - P. Baert	x		

**met bedrijfsafval
geen problemen...**

TRANSCOBEL

P.V.B.A. BRUGSESTRAAT 641 8600 MENEN

zorgt voor overname en
vernietiging van bedrijfsafval
onder alle vormen

TEL:
056 / 51.34.39
51.12.39

Ook verhuring van containers
10 jaar ondervinding
Ruime marktpositie

Lokalisatie en bedrijf	Grond-aankoop in 1976	Bouw-werken aange-vangen of voltooid in 1976
Moorslede		
J.P. Verdonck - M. Vandenbroucke	x	x
J. Dewulf - A. Goudeseune	x	x
Spanbo pvba		x
Roeselare - De Pilders		
L. Berteloot - A. Carrette	x	x
Roeselare - Meiboomlaan		
Roularta nv	x	x
Roeselare - Noord		
W. Ameel - F. Vanwijnsberghe	x	x
F. Deklerck - S. Deprez	x	x
Roeselare - Wijnendale		
Verhoestraete nv	x	x
D. Dutry - M. Stoens	x	
G. Bouckaert - M. Dufort	x	x
Sint-Eloois-Winkel		
P. Cinjaere - N. Wylin	x	x
Demuyck - Vanwijnsberghe		x
ARR. TIELT		
Egem		
L. Oosterlinck - M.J. Carlier	x	x
Masabo pvba	x	x
P. Dumarey - C. Vanpraet	x	x
J. Naert - M. Vantyghe	}	x
G. Naert - B. Pottie		
Pittem bpa nr 7		
B. Lafaut	x	
Wegrowa pvba	x	x
Tielt Noord		
J. Ranschaert	x	
A. Vandevelde - A. De Deurwaerder	x	x
L. Van Reybrouck - C. Mestdagh		x
ARR. VEURNE		
Veurne - Zone I		
Schoreel pvba	x	
E. Vandaele - R. Vandenbroucke	x	x
l'Etoile pvba	x	x
Veurne - Zone II		
R. Cornelis - J. Brigou	x	x

Kaart van West-Vlaanderen voor industriële promotie

Eind 1976 zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuwe editie van de kaart met de verkeersinfrastructuur van West-Vlaanderen. Op deze kaart staan naast de bestaande en geplande autowegen ook de spoor- en waterwegen aangeduid. De bestaande en geplande industriegebieden van meer dan 20 ha zijn er eveneens op aangebracht.

Deze kaart, in 4 talen opgemaakt, is een essentieel onderdeel van de dokumentatie die de WER aan kandidaat-investeerdere overhandigt.

Newsletter

Door jarenlange contacten met het buitenland beschikt de WER over een uitgebreid net van internationale contacten. De publikatie van een engelstalig blad als Newsletter is voor de WER een middel om bestendig voeling te houden met deze relaties. De WER stuurt zijn Newsletter naar ambassades en konsulaten zowel in België als in het buitenland, naar organisaties die kandidaat-

investeerdere adviseren, naar vertegenwoordigers van de buitenlandse pers in België, naar buitenlandse bedrijven die investeringsprojekten overwegen en dergelijke meer. De oplage belooft aldus ± 600 exemplaren. Newsletter verscheen tweemaal in 1976. De eerste editie bevatte een uitgebreid artikel over de arbeidsmarktsituatie in West-Vlaanderen voor de eerstkomende jaren. Daarnaast waren er enkele berichten, onder meer over regeringsbeslissingen inzake de uitbouw van Zeebrugge en de expansiewetgeving, alsmede een bevattelijk overzicht betreffende de nieuwe Westvlaamse autowegen. Het tweede nummer stond volledig in het teken van de toeristische mogelijkheden in West-Vlaanderen.

Het hoofdartikel handelde over de vernieuwing van het Belgisch kusttoerisme. De overige artikelen hadden betrekking op overheidssteun, residentiële zones, recreatieparken en vakantiespreiding.

Resultaten van de expansiewetgeving

In het Vlaamse landsgedeelte gaf de investeringsneiging dit jaar een opmerkelijke heropflakking te zien. In absoluut investeringsbedrag heeft de Staatssekretaris voor Streekeconomie dossiers voor een globale waarde van 44,5 miljard frank definitief goedgekeurd. Dit voorheen nooit bereikte rekordcijfer moet men evenwel relativeren door rekening te houden met de sterke kostprijstijgingen van de jongste jaren. Het valt erg op dat de kapitaalsintensieve tendens zich verder doorzet. Voor één bijkomende arbeidsplaats wordt er gemiddeld 3,2 miljoen frank geïnvesteerd. Het aandeel van de buitenlandse investeringsprojekten handhaaft zich op een laag peil.

West-Vlaanderen heeft de algemene investeringsrichting getrouw gevolgd. Het investeringsvolume bereikt er in 1976 globaal 6,5 miljard frank, overeenstemmend met een aandeel van 15 % binnen het Vlaamse landsgedeelte. Dit aandeel lijkt vrij normaal in vergelijking met het gemiddelde aandeel van 16 % dat onze provincie tijdens de jongste vijf jaren (1972-76) heeft verkregen. Het investeringsbedrag is gestegen tot het tweede hoogste peil dat ooit werd bereikt.

Bij nader toezien leiden de Westvlaamse resultaten ons tot enkele markante vaststellingen :

1. Inzake arbeidsplaatsen valt het aandeel van onze provincie (16 %) nagenoeg samen met haar aandeel in de investeringen. Dat is nieuw. Voorheen liet West-Vlaanderen zich ingevolge het arbeidsintensieve karakter van de investeringen, steeds opmerken door een onevenredig hoog aandeel in de tewerkstelling. Men mag dus stellen dat in 1976 de ondernemingen in West-Vlaanderen even kapitaalsintensief hebben geïnvesteerd als in de overige Vlaamse provincies.
2. Er is een volslagen afwezigheid van buitenlandse investeringsprojekten. Dit ligt geheel in de lijn van de zwakke aantrekkingskracht die Vlaanderen op de multinationale investeerders heeft uitgeoefend.
3. Zelfs wanneer de Westvlaamse investeringen zich optrekken tot het algemeen kapitaalsintensieve niveau, blijft de verwezenlijking van bijkomende tewerkstelling in onze provincie relatief goedkoop uitvallen voor de overheid. De staatssteun bedraagt er 200.000 fr. per arbeidsplaats tegenover gemiddeld 249.000 fr. voor het Vlaamse landsgedeelte.
4. Binnen West-Vlaanderen zijn de investeringen voor 1976 vooral gekoncentreerd in het arrondissement Kortrijk.

Sinds 1919

voor eigen mensen
door eigen mensen

DE KORTRIJKSE VERZEKERING NV

Zetel en kantoren : KORTRIJK

Lange Steenstraat 20

Lekkerbeetstraat 3

Tel. (056) 21.16.91

Bijhuis te BRUGGE, Garenmarkt 6

Tel. (050) 33.24.40

Inspekties over het ganse Vlaamse landsgedeelte.

De Vlaamse verzekeringsmaatschappij die U en uw provincie best kent.

VOOR AL UW FINANCIËLE VERRICHTINGEN

RAIFFEISENKAS

DE BELANGRIJKSTE PRIVE-SPAARKAS VAN HET LAND

PROVINCIAAL KANTOOR : ZUIDSTRAAT 15 8800 ROESELARE

VOOR ADRESSEN - ZIE GOUDEN GIDS - RUBRIEK SPAARKASSEN

De zwaarste industriekern van onze provincie realiseert op eigen kracht 58 % van de Westvlaamse investeringen (3,8 miljard frank). Dit overwicht treedt nog scherper aan het daglicht bij de vaststelling dat het arrondissement Brugge de tweede plaats inneemt met 10 % (0,6 miljard frank).

Gaandeweg heeft de sinds 1974 aanhoudende crisis de regering ertoe gebracht de expansiewetgeving ook in te schakelen voor de ondernemingen met scheefgegroeide financiële structuur of met bedreigde overlevingskansen. Leningen, aangegaan tot herstel van het bedrijfskapitaal, kunnen aldus genieten van een verminderde rentelast. Voor ondernemingen met moeilijkheden tracht men, in overleg met alle betrokken partijen, oplossingen naar maat uit te werken. De daartoe benodigde kredietoperaties komen eveneens in aanmerking voor de gewone staatssteun.

Inzake kredieten tot heropbouw van het bedrijfskapitaal halen de Westvlaamse ondernemingen helaas een stevige brok naar zich toe met een totaal van 737 miljoen frank of 28 % van het in Vlaanderen bereikte volume. Voor de daarop toegekende staatssteun stijgt het aandeel tot 37 %. Dit kan een indicatie zijn dat er in West-Vlaanderen verhoudingsgewijze heel wat meer gevallen voorkomen van ondernemingen waarvan de financiële onderbouw onevenwichtig is samengesteld. Het is bekend dat de solvabiliteitspositie van de Westvlaamse bedrijven minder goed is dan het Westvlaams gemiddelde.

De Westvlaamse positie in de groep ondernemingen met moeilijkheden is iets minder alarmerend ; met 70 dossiers en 11.125 bedreigde werkgelegenheden halen wij respectievelijk 18 % en 23% van de totaalcijfers voor het Vlaamse landsgedeelte.

Vergelijkenderwijze weet onze provincie zich zelfs iets minder slecht dan in vergelijking met de ondernemingen in moeilijkheden uit de slag te trekken vermits ons aandeel in de reddelose dossiers (16 %) en verloren arbeidsplaatsen (21 %) nog wat lager ligt.

Dienstbetoon aan de Westvlaamse ondernemingen

De activiteiten van onze afdeling industriële ontwikkeling hebben tengevolge van de krisistoestand een opmerkelijke verschuiving vertoond.

Enerzijds zijn dossiers van nieuw op te richten bedrijven minder talrijk geworden en anderzijds vragen een stijgend aantal Westvlaamse ondernemingen om raad bij het oplossen van moeilijkheden of steun bij hun contacten met diverse overheidsinstanties. Daardoor is het werkvolume in de sektor dienstbetoon zeer sterk toegenomen.

Het is evenwel uitgesloten er een volledig relaas over uit te brengen. Het grote aantal, de sterke verscheidenheid en het uiterst vertrouwelijk karakter van de meeste dossiers maken zulks onmogelijk ; wel volgt hierna een samenvattend overzicht.

Ondernemingen met moeilijkheden geven telkens aanleiding tot moeizame en ingewikkelde onderhandelingen. Er werden 11 ernstige dossiers aan de WER voorgelegd. In 4 gevallen was de ziektoestand van de onderneming zover gevorderd dat faillietverklaring niet kon vermeden worden. Voor 3 bedreigde ondernemingen hebben wij met voldoening kunnen meewerken aan een geslaagde reddingsoperatie. Voor 4 dossiers wordt op dit ogenblik nog ijverig gezocht naar een oplossing.

Investeringsdossiers leveren nog steeds de hoofdbrok van ons advieswerk. De raadgevingen bestrijken een brede waaier van onderwerpen. Men vraagt de WER inlichtingen over de expansiewetgeving, inzicht bij het zoeken van een vestigingsplaats, contacten met andere ondernemingen en kredietinstellingen, ondersteuning van de aanvragen tot het bekomen van staatshulp, aanwezigheid bij onderhandelingen met de overheidsadministratie en parastatale instellingen, informatie over de actuele toestand van de arbeidsmarkt enz. Niet minder dan 61 Westvlaamse firma's hebben daartoe een beroep gedaan op onze instelling. Voor sommigen was een onderhoud voldoende, voor velen was een opvolging met meerdere tussenkomsten noodzakelijk en voor enkelen vergden rapporten, talloze contacten en vergaderingen een langdurige inzet.

Allerhande tussenkomsten worden de WER regelmatig gevraagd door ondernemingen die, in hun contacten met diverse administraties, een regionaal-ekonomische verantwoording moeten voorleggen. In deze gevallen wordt meestal nauw samengewerkt met een andere afdeling van de WER of het WES en desgevallend met de betrokken interkommunale.

De WER heeft ondermeer enkele dossiers behandeld in het kader van een aanvraag tot bouwvergunning en voor 4 ondernemingen hebben wij medewerking verleend tot het vinden van een oplossing voor hun milieuproblemen.

EOGFL - aanvragen

De teruggang in 1975 inzake aanvragen voor het EOGFL heeft zich in 1976 niet doorgezet. Wel integendeel. De WER stelde in 1976 8 volledige aanvragen voor het EOGFL op (Europees Oriëntatie- en garantiefonds voor de Landbouw).

Het betrof hier investeringen inzake de produktie van diepgevroren groenten (3 x), een varkensslachthuis (1 x), een stockageruimte voor diepvriesprodukten (1 x), een bedrijf voor kaasverwerking (1 x), eierverwerking (1 x) en visverwerking (1 x). Naast deze volledige aanvragen stelde de WER voor 1 bedrijf (graanopslag) een makro-ekonomische verantwoording op. Tenslotte gaf de WER aan een 7-tal bedrijven een omstandige uitleg over de toekenningsvoorwaarden van de EOGFL-steun.

In de loop van 1976 keurde het EOGFL 2 Westvlaamse dossiers (ingediend in 1975) goed.

Beide dossiers hadden betrekking op investeringen in de vleessektor. De begunstigde bedrijven verkrijgen aldus een premie van 25 % op het aanvaarde investeringsbedrag.

Toelevering

1. Het eerste werkingsjaar van Interregio

In 1976 is de toelevering in België zeker in een stroomversnelling terechtgekomen. De gebeurtenis van het jaar was ongetwijfeld de oprichting op 11 februari 1976 van de vzw Interregio. Deze vzw, ontstaan onder impuls van het ESIM (Economisch en Sociaal Instituut voor de Middenstand) is de eerste op nationale schaal werkende vereniging voor de toelevering in België. Het doel van Interregio is jaarlijks een nationale toeleveringstentoonstelling te organiseren. Tot de oprichters van Interregio behoren, naast het ESIM, de Ministeries van Ekonomische Zaken en Middenstand, de Staatssekretariaten voor Streekekonomie en een aantal instellingen die zich sinds vele jaren voor de toelevering inzetten. De WER behoort tot deze groep.

De eerste tentoonstelling is doorgegaan in het Kongressenpaleis te Luik van 27 september tot 1 oktober 1976. Voor een eerste editie waren de resultaten meer dan bevredigend. Er waren 190 deelnemers die gezamenlijk een standoppervlakte van 1.303 m² bezetten.

Er namen 17 Westvlaamse bedrijven aan Interregio deel. Naast de individuele stands waren er gezamenlijke stands uit de provincie Luik, Brussel en Nederlands-Limburg. De economische raden van de Vlaamse provincies en de GOM voor Vlaams Brabant namen eveneens deel met een gezamenlijke stand.

Het doel was aan de KMO uit het Vlaamse landsgedeelte de kans te geven aan Interregio deel te nemen. De toelevering richt zich in sterke mate tot deze KMO. Precies voor deze ondernemingen is de kostprijs van een individuele stand dikwijls te hoog en is het ook niet mogelijk permanent personeel af te vaardigen. Aan deze gezamenlijke stand namen 57 bedrijven deel waarvan 14 uit West-Vlaanderen. De bezoekers ontvingen er allen een gratis katalogoog met technische beschrijving van de toeleveringsmogelijkheden van de 57 deelnemers.

Ook ging er een kontaktnamiddag door. De deelnemers aan de stand konden voor deze kontaktnamiddag hun klanten uitnodigen. De organisatoren van de stand hadden eveneens een uitnodiging gericht aan de voornaamste uitbesteders van het Vlaamse landsgedeelte.

De balans van de eerste Interregio is zeker positief. Zowel op het vlak van deelneming als van bezoek werd een meer dan behoorlijk aantal bereikt. De beide konferenties, die binnen het kader van Interregio zijn doorgegaan, werden telkens door $\pm$ 80 personen bijgewoond. Een enquête, uitgevoerd bij de deelnemers aan de gezamenlijke stand van de Vlaamse KMO, gaf te kennen dat 2/3 van de bedrijven die op de enquête geantwoord hebben nu reeds het inzicht hebben in 1977 opnieuw deel te nemen aan Interregio.

Voor de organisatoren is dit succes ongetwijfeld een flinke ruggesteun bij de voorbereiding van Interregio 1977, gepland in de gebouwen van de Internationale Jaarbeurs te Gent.

2. Toeleveringsaktie

Net zoals de vorige jaren heeft de WER verder actief meegewerkt aan de toeleveringsaktie die samen met de EROV en de LER gevoerd wordt. In tegenstelling tot vroeger beperkte deze actie zich tot de uitgave van het toeleveringsbulletin en de opvolging ervan, en tot gebeurlijk advies aan toeleveringsbedrijven. De toeleveringsbeurs die ieder jaar in het kader van de Internationale Jaarbeurs te Gent doorging werd dit jaar, gezien het van start gaan van Interregio, opgeheven.

De inhoud van het toeleveringsbulletin in 1976 was gelijklopend met de edities van 1975. Naast de aanbiedingen van toeleveranciers en uitbesteders, die gratis in het bulletin kunnen geplaatst worden, vindt men er diverse redactionele bijdragen met onder meer telkens een uitgebreide beschrijving van 1 specifiek toeleveringsbedrijf. Alle bedrijven in Limburg, Oost- en West-Vlaanderen met meer dan 20 werknemers krijgen dit bulletin gratis toegestuurd. De bedrijven met minder dan 20 werknemers kunnen dit bulletin eveneens op eenvoudige aanvraag gratis bekomen. Opvallend is wel dat de reacties op het toeleveringsbulletin in 1976 veel talrijker waren dan de vorige jaren. De vrijstaande produktiecapaciteit

bij heel wat bedrijven zal daar wel niet vreemd aan zijn geweest.

In het kader van de toeleveringsaktie valt ook nog het bezoek te noteren dat medewerkers van de WER brachten aan de internationale vakbeurzen voor toelevering, namelijk VAT (Utrecht), IKM (Düsseldorf) en Midest (Lausanne).

Adresboek

Een nieuw adresboek van de Westvlaamse industrie zal uitgegeven worden in de tweede helft van 1977. Hierin zullen alle Westvlaamse industriële bedrijven, met een tewerkstelling vanaf 20 personen worden opgenomen. De uitgave zal een drievoudige indeling omvatten : alfabetische volgorde, ligging per gemeente en sektoriële groepering. Het verzamelen van de basisinformatie is intussen aangevat via de jaarlijkse enquête, die door de WER eind november 1976 werd gevoerd.

Trefdagen 1976

Zoals ook tijdens de voorgaande jaren hebben in 1976 onze Westvlaamse bedrijven actief deelgenomen aan de kontaktdagen die de BDBH in binnen- en buitenland heeft georganiseerd. Hierdoor hebben zij met zeer geringe investeringen een belangrijk aantal buitenlandse kopers kunnen ontmoeten en ervoor kunnen zorgen dat hun distributiekanaalen verbeterden en hun omzet verhoogd werd.

De lijst van de kontaktdagen gaat hierna.

Voedingswaren

London : 9 Westvlaamse deelnemers
Amsterdam : 12 Westvlaamse deelnemers
München : 12 Westvlaamse deelnemers
Leeds : 4 Westvlaamse deelnemers
Zürich : 4 Westvlaamse deelnemers
Stockholm : 3 Westvlaamse deelnemers
Kopenhagen : 3 Westvlaamse deelnemers
Manheim : 9 Westvlaamse deelnemers
Straatsburg : 9 Westvlaamse deelnemers
Edinburgh : 3 Westvlaamse deelnemers

Kinderkonfektie

Sint-Niklaas : 6 Westvlaamse deelnemers
Brussel : 5 Westvlaamse deelnemers

Geschenkartikelen

Antwerpen : 4 Westvlaamse deelnemers

Hout

Wépion : 1 Westvlaamse deelnemer

Ekonomische ontwikkeling en milieuzorg

Veel meer nog dan de vorige jaren heeft de WER in 1976 ervaren dat ze haar taak van ekologischer begeleiding van de economische ontwikkeling in de provincie West-Vlaanderen verder moet doorzetten.

Het operationeel worden van een aantal nationale reglementeringen met technische en financiële weerslag, zowel op het gebied van water-, lucht- en vaste afvalbehandeling, waren hiervoor de direkte aanleiding.

Meerdere kleine- en middelgrote ondernemingen hebben onvoldoende technische mogelijkheden om deze materie afdoend te behandelen en een evaluatie te maken

van de bestaande mogelijkheden. Tientallen bedrijven hebben dan ook in 1976 een beroep gedaan op de WER in hun zoeken naar technisch valabele oplossingen voor deze ingewikkelde en nieuwe problematiek. Grotere ondernemingen kwamen hun plannen toelichten en maakten gebruik van de begeleiding vanwege de WER bij de voorlegging van de dossiers bij de bevoegde overheid.

Problemen van waterwinning en waterkwaliteit, van afvalwaterkollektie en -zuivering, van luchtzuivering en schoorsteenberekeningen, van vaste afvalvacuatie en afvalverwerking, en tenslotte van interne sanerings- en besparingsmaatregelen van algemeen ecologische aard kwamen veelvuldig aan bod. Een nauwe en voortdurende samenwerking met het Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen was daarvoor vereist, evenals met de verschillende Westvlaamse interkommunale verenigingen. Problemen van voorwaarden bij exploitatievergunningen en afvalwaterlozingsvergunningen werden behandeld in samenwerking met de provinciale overheid en de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken, evenals met het Ministerie van Volksgezondheid en het Gezin, het Staatssekretariaat voor Streekeconomie, Ruimtelijke Ordening en Huisvesting, het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, en het Staatssekretariaat voor het Leefmilieu. Op die manier is de voortdurende vorm van samenwerking en uitwisseling van gegevens, die in het verleden was ontstaan, in 1976 bestendigd en verstevigd.

In het kader van de toepassing van het KB omtrent de Rijkssteun bij de bouw van waterzuiveringsinstallaties bij de bestaande industrie, werden een achttal dossiers begeleid bij het Ministerie van Volksgezondheid en het Gezin.

In verband met de effectieve sanering van milieuvervuilende activiteiten bij de bestaande industrieën werden er in 1976 door de afdeling Milieuzorg een tweetal dossiers grondig bestudeerd. Ze worden thans nog verder opgevolgd. Een reeks sanerende ingrepen werden reeds gedaan of de plannen terzake liggen ter goedkeuring bij de bevoegde overheid.

Door de nauwe samenwerking met de afdeling milieuzorg van het WES werden een drietal dossiers opgemaakt, waarbij de ecologische problematiek van een nieuwe vestiging werd geëvalueerd.

In 1976 werd de samenwerking met het Vormingsinstituut voor Kleine en Middelgrote Ondernemingen doorgezet, in de geest zoals deze in 1974 was ontstaan. Tijdens het voorjaar werd een vormingsreeks uitgewerkt op het niveau van het programma 'Bedrijfsmanagement ten overstaan van de afvalwaterzuivering' voor de metaalverwerkende en galvanotechnische bedrijven. In het najaar werden een tweetal algemene informatievergaderingen belegd in verband met de vernieuwde wetgeving op de afvalwaterzuivering en de technische, bedrijfseconomische en financiële gevolgen ervan. De concrete aanpak onder vorm van open discussievergaderingen opgedrongen door de te behandelen problematiek en de ruime belangstelling voor dit programma zowel bij de Westvlaamse bedrijven als bij de bedrijfsleiders buiten West-Vlaanderen, toont aan dat deze begeleiding en vorming, in de tegenwoordige ontwikkeling van technologie en wetgeving noodzakelijk zijn.

Dit programma omsloot inderdaad de wettelijke inkadering van de milieusanering, de algemene saneringstechnologie, naast de meer specifieke toepassing van

zuiveringstechniek en de financieel-economische gevolgen ervan voor de besproken industriële sektor.

In samenwerking met de Westvlaamse bierbrouwerijen werd in 1976 gezocht naar de technische mogelijkheden om een gemeenschappelijk initiatief uit te werken voor de recuperatie en de valorisatie van afvalgist. Een technische nota en een algemene discussie daaromtrent laten de mogelijkheid open tot het vinden van een technisch en economisch aanvaardbare oplossing. In 1977 zullen nieuwe besprekingen hieraan worden gewijd.

Infrastructuur

Ook in 1976 heeft de WER zich actief ingezet voor de aanpassing of uitbreiding van de *basisinfrastructuur*. Dit gebeurde onder meer door contacten met de nationale overheid, door verklaringen via de communicatiemediën, voordrachten en publikaties.

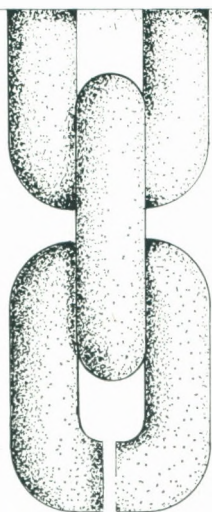
Een zeer belangrijk element in de basisinfrastructuur is uiteraard de haven van Zeebrugge. Van wezenlijk belang voor de ontwikkeling van deze haven waren de werkzaamheden van het Studiesyndikaat Syमारindus (Studiesyndikaat voor Maritieme Industrialisatie) waarvan de partners zijn: de Dienst voor Nijverheidsbevordering en het Westvlaams Economisch Studiebureau. De doelstellingen van Syमारindus waren: nagaan welke industriële activiteiten kunnen voortvloeien uit de energiefunctie (aanvoer van vloeibaar gemaakt aardgas of LNG, en van aardolie, produktie van kernenergie op een eiland) en waar deze het best kunnen ingeplant worden. Ook moest de makro-economische rendabiliteit van de noodzakelijke investeringen worden onderzocht. De studie werd in juli 1976 neergelegd bij de opdrachtgever, het Staatssekretariaat voor Vlaamse Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening.

In verband met de uitbouw van Zeebrugge werden in 1976 belangrijke beslissingen genomen. Nadat Distrigaz reeds eerder de wens uitdrukte het LNG via Zeebrugge in te voeren, nam het sociaal-economisch kernkabinet op 20 mei 1976 de principiële beslissing Zeebrugge uit te bouwen als aanvoerhaven voor LNG. Deze beslissing veronderstelt meteen de uitbouw van de Zeebrugse voorhaven die niet enkel de aardgasterminal zal dragen maar ook installaties voor container- en roll-on/roll-off verkeer enz.

Een tweede belangrijke beslissing werd genomen door de kabinetsraad op 4 juni 1976. Hierbij werd gesteld dat de voorhaven van Zeebrugge zou worden gebouwd via een raamkontraat; dit betekent dat de betrokken aannemers moeten instaan voor studie en uitvoering van de werken. Op 14 september 1976 werd dergelijke opdracht gegeven aan de tijdelijke vereniging Zeebouw-Zeezand die ondertussen de studie aanvatte.

Beide bovenvermelde regeringsbeslissingen zijn van het grootste belang voor de toekomstige uitbreiding van de haven van Zeebrugge. Alles laat verhopend dat in de loop van 1977 de eigenlijke werkzaamheden zullen aanvangen, zodat het effect op de tewerkstelling spoedig merkbaar wordt.

In de eerste helft van 1976 legde de Commissie van Beraad inzake Kernenergie haar besluiten neer. Dr. O. Vanneste trad op als verslaggever van de Commissie inzake de lokalisatie van de kerncentrales; tevens was hij lid van de Centrale Werkgroep. In dit verband moet worden beklemtoond dat de WER steeds heeft gestreefd naar een oplossing die de belangen van de toeristische sektor respekteerde. Zonder overdrijven

**één keten van
mogelijkheden**

ontwerpbureau.

fotogravure

offset

rotatie

typo

informatie kost je niks

**drukkerij
sansen p.v.b.a.
gasthuisstraat 19-23
8970 poperinge
bel: 057/33 40 16 (3 l.)**

HEBT U EEN PROBLEEM MET

Bevoorrading van uw personeel
voor wat betreft DRANKEN en VOEDING.

TELEFONEER ONS

SCHRIJF ONS

Wij zijn specialisten inzake verkoopsautomaten
voor grote en kleine bedrijven, burelen enz...

AUTOMATEN VOOR :

verse koffie

chocolademelk

limonaden

chocolade

patisserie

sandwichen

sigaretten

Delputte Automatic Company

Kuurnesteenweg 44

8500 KORTRIJK

Tel. : 056/21.10.53

kan worden gesteld dat in menige commissievergadering de WER er in geslaagd is juiste inzichten over de betekenis van de toeristische sektor bij te brengen en voorstellen te heroriënteren.

In de zomer van 1976 besliste de regering de derde en de vierde bestelde kerncentrale in te planten te Doel en te Tihange. Hierdoor wordt de eventuele inplanting van de kerncentrale in de kustzone — lees op een eiland in zee — verschoven op middellange termijn.

In verband met de werken te Zeebrugge is te wijzen op de hervatting van het bouwen van de nieuwe zeesluis en het verder zetten van de bouw van de kaaimuren van het insteekdok in de achterhaven. De eigenlijke sluis zal in 1980 klaarkomen. De bouw van de kaaimuren in de toegang tot de nieuwe zeesluis kwam klaar.

In december 1976 werden de verdiepingswerken van de toegangseul door de Pas van het Zand aangevat. De diepte wordt van — 10 tot — 11 meter bij gemiddeld LLWS gebracht, in eerste instantie met het oog op de ontvangst van de 9 nieuwe containerschepen van de derde generatie die Zeebrugge vanaf september 1977 met de havens van Zuid- en Zuid-Oost-Afrika moeten verbinden.

Voor dezelfde reden werd trouwens een derde portaalkraan voor de Ocean Containerterminal bij Boomse Metaalwerken in bestelling gegeven.

In verband met de scheepvaartlijnen is enkel te vermelden dat de Cubaanse rederij Cuflet haar schepen in Zeebrugge laat aanlopen.

In de Oostendse haven werd de bouw van het nieuwe visserijdok verder uitgevoerd ; dit geldt ook voor de nieuwe kaaimuren van het Montgomerydok.

In de haven van Nieuwpoort werden de werken van de uitbouw van de jachthaven verder gezet.

Inzake de *infrastructuur* wordt vooreerst aandacht besteed aan de realisatie van de gekende autowegendriehoek die steeds meer gestalte krijgt.

Van de autoweg Jabbeke-Veurne-Calais (A18) is de sectie Jabbeke-Nieuwpoort nagenoeg afgewerkt ; de openstelling wordt verwacht rond Pasen 1977. Ondertussen zijn reeds aanbestedingen gebeurd voor werken op de sectie Nieuwpoort-Wulpen.

Op de autoweg Kortrijk-Veurne (A19) werd in 1976 de activiteit gespreid over de sectie Kortrijk-Ieper. Te Wevelgem wordt de verkeerswisselaar A19 - A17 gebouwd.

Van de autoweg Zeebrugge-Kortrijk (A17) is de sectie E3-Rumbeke in zoverre klaar dat openstelling kan verwacht worden in de loop van 1977. Voor de andere extreme sectie (Zeebrugge-Jabbeke) werden in 1976 twee bruggen aanbesteed op het grondgebied van Varsenare.

Behalve de autowegen zijn ook een paar andere belangrijke wegen te vermelden. Voor de rijksweg 905 (Blauwe Toren - Loppem - Torhout) werd gestart met de verbinding van het bestaande traject (Blauwe Toren - Koning Albertlaan te Brugge) met de autoweg Brussel-Oostende.

Nadat in 1975 de oostelijke sectie van de ring van Kortrijk (tussen de wegen Kortrijk-Brugge en Kortrijk-Oudenaarde, grondgebied Kuurne, Harelbeke, Kortrijk) kon worden opengesteld (slechts gedeeltelijk over het definitieve dwarsprofiel), werd in 1976 de activiteit verlegd naar de zuidwestelijke sectie (grondgebied Marke en Bissegem).

In verband met de waterwegen wordt vooreerst gewezen op de aan de gang zijnde moderniseringswerken van de Leie tussen Desselgem en Sint-Eloois-Vijve en op de vervanging van de brug over de Leie in deze laatste gemeente. De werken zijn een onderdeel van het programma tot bevaarbaar maken van de Leie voor schepen van 1.350 ton. Gelijkaardige werken zijn ook bezig tussen Kortrijk en Harelbeke en nabij de elektriciteitscentrale van Harelbeke. Verder werden onteigeningen bevolen voor de verbredingswerken te Wervik.

Van het kanaal Roeselare-Leie werd in 1976 de verbrede sectie tussen Ooigem en Izegem in gebruik genomen. Ook dit kanaal wordt immers bevaarbaar gemaakt voor schepen van 1.350 ton. Aangezien evenwel de Leie nog maar plaatselijk op 1.350 ton gebracht is, kunnen genoemde schepen het kanaal Roeselare-Leie nog niet bereiken.

Midden 1976 werd de verlengde startbaan van het vliegveld van Oostende in gebruik genomen. Thans beschikt deze luchthaven over een startbaan van circa 3.200 meter.

In 1976 werd een nieuw programma voor de verdere uitbouw van de *industrieparken* in West-Vlaanderen aan de regering voorgelegd. Het totaal bedrag van het programma bedraagt 562 miljoen frank.

Er kan inzake *milieubeheer* zeker niet voorbijgegaan worden aan de inwijding van de eerste drie Westvlaamse verbrandingsovens voor huisvuil. De eerste, deze van Izegem werd reeds in 1975 in werking gesteld maar werd in 1976 officieel in gebruik genomen. De tweede installatie, eveneens in 1976 in gebruik genomen, is deze van Roeselare. De installatie van Knokke-Heist werd eveneens eind 1976 in werking gesteld.

De activiteiten van de Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken waren hoofdzakelijk georiënteerd naar de zuiveringsstations te Oostende en te Knokke-Heist. De Waterzuiveringsmaatschappij van het Kustbekken was eveneens bijzonder actief inzake de bouw van rioolgemalen en kollektoren in de kustzone.

Toerisme

De werking van de WER situeerde zich in 1976 op meerdere vlakken. In de eerste plaats werd verder gestreefd naar een modernisering van de hotelinrichtingen. Op initiatief van de WER werd op 16 december 1976 voor het Ministerieel Komitee voor Economische en Sociale Koördinatie de toepassing van de expansiewetgeving voor de hotelnijverheid in de zones met toeristisch belang aangepast. Deze aanpassing biedt op het eerste zicht heel wat voordelen voor de hotelsector. Zij is opgevat als een hotelvernieuwingswetgeving gedurende een korte periode die een schokeffect moet veroorzaken. Wij betreuren evenwel dat de hulpverlening afhankelijk is van te zware tewerkstellingsvoorwaarden. Modernisering en groei van de werkgelegenheid zijn in deze sector in de praktijk onverenigbaar. Hierdoor zal de aanpassing van de toepassingsmodaliteiten op verre na niet het verhoopte effect afwerpen.

De WER heeft zich verder ingezet voor de erkenning op het vlak van de ruimtelijke ordening van het idee van de hotelzones. De WER hoopt dat deze wens zijn uitdrukking zal vinden in het KB op de gewestplannen voor de kuststreek.

De WER werd actief betrokken bij een aantal hotelprojecten. Het hotel Sofitel-La Réserve werd in 1976

NIEUWE WET OP HET TIJDELIJK WERK sedert 1 december 1976

het
konvert

bureau

p.v.b.a.

konvert - interims

hulpvoorziening tijdelijk personeel

maatschappelijke zetel :

aalbeeksestraat 35, 8510 marke
tel. (056) 21 93 61

kantoren :

stationsstraat 12, 8500 kortrijk
tel. (056) 22 01 09 of 21 45 70

gistelsesteenweg 136, 8200 brugge
tel. (050) 31 90 31 of 31 92 31

ERKEND U.P.E.D.I.-LID

Uw en onze basis : VERTROUWEN !

konvert

adviezen

p.v.b.a.

Konvert-selektie

vakatureverzorging vast personeel

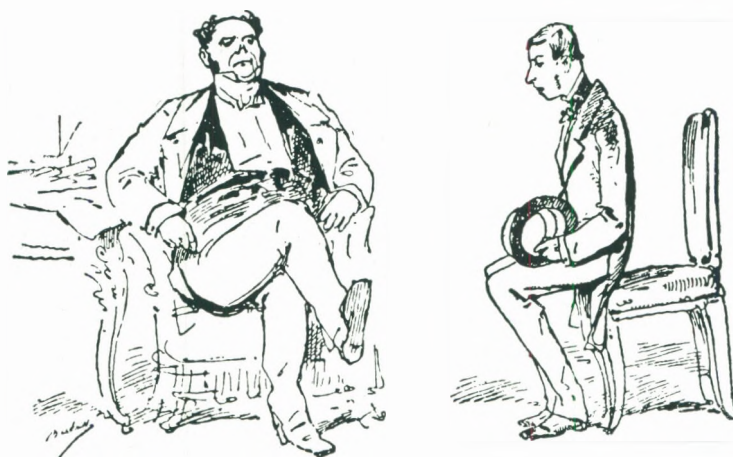
maatschappelijke zetel :

aalbeeksestraat 35, 8510 marke
tel. (056) 21 45 70

kantoren :

stationsstraat 12, 8500 kortrijk
tel. (056) 22 01 09

gistelsesteenweg 136, 8200 brugge
tel. (050) 31 92 31

zo zat vroeger de plooi
vandaag
is het
NODIG
dat
wij allen
ons
ONTPLOOIEN

geopend, samen met het Instituut voor Thalassotherapie. Eveneens te Knokke-Heist werd eind 1976 het Parkhotel geopend. Een drietal andere dossiers zijn thans in voorbereiding, namelijk te Oostende, Knokke-Heist en Oostduinkerke.

In het kader van de hotelmodernisering moeten de voorlichtingsakties bij de hoteliers worden vermeld. Deze werden georganiseerd door het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme in samenwerking met het Ministerie van Middenstand en een drietal gemeentebesturen van de Kust. De voorlichtingsvergaderingen gingen door te Knokke-Heist, Oostende en De Panne.

De WER zette in 1976 haar akties verder op het vlak van de modernisering van de kampeerterreinen. Deze spitste zich toe op twee vlakken.

In de eerste plaats het opvangen van de gebreken vervat in de huidige koninklijke besluiten voordat de overgangperiode teneinde is, ten einde een nieuwe overgangsfase te vermijden. In de tweede plaats was de WER actief betrokken bij het kampeer-grondbeleid van de WITAB. De akties spitsten zich toe op Wenduine, Oostduinkerke en Nieuwpoort. De resultaten van deze akties laten zich nu reeds gevoelen. Bestaande kampeeruitbaters zijn blijkbaar meer gesensibiliseerd door de goede voorbeelden dan door de wetgeving. Deze laatste kent slechts een bescheiden vertaling in de praktijk.

In 1976 werd het idee van de toeristische recreatieparken terug aan de orde gesteld. De GOM-West-Vlaanderen dringt aan op een spoedige start te De Panne. De beheerraad van de GOM dringt aan op de aanwending van de investeringskredieten van het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme voor de grondverwerving.

Bijzonder veel inspanningen werden er ook in 1976 geleverd door de WER/WES om het idee van de vakantie-spreiding ingang te doen vinden. Meerdere nota's werden opgesteld, artikels gepubliceerd, voordrachten gehouden, interviews toegestaan en kontakten gelegd. Ofschoon het nog niet tot een overheidsbeslissing kwam, kan men vaststellen dat het idee van de vakantiespreiding veld wint bij het bedrijfsleven en de werknemersorganisaties. Op basis van een nationale enquête die eind 1976 werd georganiseerd, zal in het voorjaar 1977 een nieuwe nationale aktie worden gevoerd.

De WER/WES werkte eveneens mede aan een speciale beperkte werkgroep van Westtoerisme ten einde, in het licht van de evolutie van de toeristische sektor en de fusies van gemeenten, een hervorming van Westtoerisme door te voeren. Er wordt vooral gestreefd naar een grotere commerciële inslag en een direkte medewerking van de privé-sektor.

Zoals de vorige jaren waren er vele kontakten met het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme, Westtoerisme en de toeristische gemeenten. Bij het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme en het Nationaal Instituut voor de Statistiek werd geijverd voor de hervorming van de toeristische statistiek. Ten aanzien van Westtoerisme verleende de WER op aktieve wijze medewerking aan de kommissie publiciteit en public relations, de kommissie folders en de kommissie klassifikatie appartementen. Een nieuwe sleutel werd eveneens ontworpen in het licht van de publicitaire pool Westtoerisme.

Traditiegetrouw waren de kontakten met de privé-sektor zeer talrijk en verscheiden. Zij situeerden zich op het

vlak van de modernisering, de expansiewetgeving, grondverwerving, financiering en andere bedrijfseconomische aangelegenheden.

De interkommunale verenigingen

De door de WER/WES voorgestelde opties worden in West-Vlaanderen omgezet in konkrete realisaties door de bestaande interkommunale verenigingen met regionaal-economische inslag. De WER/WES is bij deze realisaties betrokken langs de vertegenwoordiging in de bestuursorganen en langs de studie en de uitgebrachte adviezen.

WIH

Eind 1976 waren er 99 gemeenten aangesloten bij de WIH. Dit cijfer bleef onveranderd sinds 1973.

Sinds haar ontstaan heeft de WIH in totaal ongeveer 757 ha grond verworven. Eind 1976 had zij er daarvan nog 408 ha in haar bezit. In 1976 werden er 30 ha aangekocht en 55 ha verkocht. Daarvan gingen er 7 ha naar bouwmaatschappijen en instellingen van openbaar nut, 7 ha naar gemeenten, 25 ha naar privé-personen als niet-uitgeruste grond en 16 ha naar privé-personen voor individuele woningbouw. In totaal vertegenwoordigden deze laatste 230 percelen. De belangrijkste verkopen gingen door te Aarsele, Ichtegem, Kortemark, Ledegem, Oostende-Zandvoorde, Sint-Eloois-Winkel en Waregem.

WIER

Eind 1976 waren er 62 gemeenten aangesloten bij de WIER. Dit betekent een status quo sinds 1973.

De WIER verwierf in het jaar 1976 een oppervlakte van 22 ha ; de verkoop beliep circa 60 ha, verdeeld over 34 industrieparken en ambachtelijke zones. Sinds haar ontstaan in 1964 heeft de WIER reeds 1.337 ha gronden verworven en 471 doorverkocht voor industriële en ambachtelijke behoeften.

Tijdens het nu 13-jarig bestaan van de vereniging werd gewerkt aan een pakket openbare uitrustingswerken ten bedrage van 1 miljard 238 miljoen frank. Daarvan zijn 746 miljoen frank werken volledig en 307 miljoen frank werken gedeeltelijk uitgevoerd. Aan de realisatie van 45 miljoen frank aanbestede werken wordt op korte termijn gestart en aan een reeks bundels ter waarde van 140 miljoen frank werd reeds een principiële goedkeuring gegeven. Daarnaast werden nog enkele tientallen miljoenen geïnvesteerd in netuitbreidingen van diverse nutsleidingen. Deze laatste werken worden door de betrokken maatschappijen grotendeels in eigen beheer uitgevoerd.

WITAB

Eind 1976 waren er 116 gemeenten aangesloten bij de WITAB. Dit cijfer bleef ongewijzigd tegenover 1975.

Inzake haar stedenbouwkundige taak was de WITAB urbanist voor 94 gemeenten ; zij werkte aanlegplannen uit voor 62 gemeenten en een structuurplan voor Ieper, Izegem en Poperinge. Tevens werden heel wat industrieplannen, verkavelings- en onteigeningsplannen opgemaakt voor diverse gemeenten.

De WITAB werkte aan projekten van toeristische en recreatieve infrastructuur te Loppem (regularisatie weekendverblijfpark), Middelkerke (twee structuurplannen voor verblijfsrecreatie), Nieuwpoort (vakantiedorp van 24 ha), Oostduinkerke (park voor verblijfsrecreatie van 35 ha en een weekendverblijfpark van 10 ha), Vlissegem

(voorstel wijziging van het gewestplan), Wenduine (werken in uitvoering voor de nieuwe kampeerzone van 30 ha), Zillebeke (weekendverblijfpark Elzenwalle 5 ha) en Westouter (weekendverblijfpark in uitvoering).

Te Izegem werd de sporthal op het sport- en recreatiecentrum plechtig opengesteld voor het publiek. Hetzelfde gebeurde voor de sporthal in de gemeenten Ichtegem, Koekelare, Kortemark, Lichtervelde, Moorslede en Oedelem. De werken werden aangevat te Aarsele, Gistel, Klemskerke, Langemark, Poperinge, Ruddervoorde en Zwevezele. Het kompleks te Oostkamp, omvattende een sporthal en zwembad, zal begin 1977 ingebruik kunnen genomen worden. De bouw van een sporthal te Maldegem (Oost-Vlaanderen) is ter studie.

In de loop van 1976 werd nog verder gewerkt aan het open olympisch bad te Izegem. Voor het openlucht zwembad te Knokke-Heist wordt begin 1977 overgegaan tot de aanbesteding.

In de gemeenten Kachtem en Wakken zijn de plannen voor het oprichten van een ontmoetingscentrum in opmaak. Het ontmoetingscentrum in de gemeente Nieuwkerke wordt op 31 januari 1977 aanbesteed, zodat binnenkort met de werken kan gestart worden.

Verder werd de WITAB door de gemeente Wingene gekontakteerd voor het bouwen van een nieuw gemeentehuis.

Inzake milieusanering werd de verbrandingsinstallatie te Izegem en te Roeselare plechtig ingehuldigd. Beide installaties zijn volledig operationeel. Tevens werd door de Minister van Volksgezondheid de werken voor het elektro-mechanisch gedeelte van de verbrandingsoven te Brugge en Veurne toegewezen respectievelijk aan de tijdelijke vereniging Ecotechniek en aan de nv Stefens-Electro.

LEIEDAL

Eind 1976 waren bij Leiedal 36 gemeenten aangesloten.

Traditiegetrouw namen de activiteiten van Leiedal inzake grondbeleid een belangrijke plaats in. In totaal werden 15 ha aangekocht en 49 ha verkocht. Voor de industrieparken werd minder aangekocht dan de vorige jaren. Daarentegen werden er 25 ha verkocht aan 23 nieuwe en 10 uitbreidende bedrijven, die vooral te situeren zijn in de industrieparken Heule-Kuurne, Gullegem-Moorsele en Harelbeke-Stasegem. Te Avelgem werd in 1976 gestart met de verkoop.

Uitrustingswerken in de realisaties van Leiedal werden voltooid in de industrieparken Avelgem, Harelbeke-Stasegem en Wevelgem-Zuid.

De grondaankopen in de woonzones waren eveneens miniem. De verkopen bedroegen in totaal echter 14 ha. Daarvan werden 7 ha verkocht aan particulieren onder de vorm van 126 kavels voor open bebouwing. Vooral de woonzones te Aalbeke, Heestert, Moorsele en Rekkem oefenden een belangrijke aantrekkingskracht uit op bouwlustigen. Per eind 1976 werden reeds meer dan 300 bouwkavels verkocht. De resterende 7 ha werden verkocht aan de bouwmaatschappijen te Lendeledede (6 ha 70 a) en te Marke (30 a).

De huisvestingsactiviteiten van Leiedal situeerden zich echter ook op het vlak van de groepsbouw. Te Moorsele kwamen 18 woningen klaar en te Zwevegem 16, in totaal 34. In 1976 werden er 24 van verkocht, namelijk 17 te Moorsele en 7 te Zwevegem. Nieuwe projecten die

inmiddels aangevat werden, zijn gelegen te Marke, Gullegem en Moorsele (2e fase).

Inzake huisvesting moeten we verder de uitrustingswerken vermelden in de woonzones te Aalbeke, Heestert, Hulste en Rekkem. Nieuwe infrastructuurwerken zijn in het vooruitzicht gesteld voor het industriepark op de luchthaven Wevelgem-Bissegem en de Dienstenzone Kortrijk.

Het belangrijkste project voor 1977 wordt ongetwijfeld de realisatie van het transportcentrum LAR te Lauwe-Aalbeke-Rekkem, dat nu definitief van start is gegaan. De grondverwerving is volop aan de gang en de uitrustingswerken worden voorbereid. De aanbesteding ervan is voorzien voor een bedrag van 145 miljoen.

Tal van activiteiten zijn ook te situeren op het vlak van de sociale, kulturele en sportvoorzieningen. Sporthallen werden afgewerkt en in gebruik genomen te Bissegem en Gullegem. Nieuwe projecten werden aangevat te Bavikhove en Harelbeke. Te Lendeledede is de bouw van de sporthalle voorzien voor 1977. Voor de gemeente Aalbeke werd de bouw van een ontmoetingscentrum voorbereid, terwijl voor de Werkplaats voor Aangepaste Arbeid te Kuurne de bouw van de 5e fase (4e uitbreiding) de bouwplannen getekend werden.

Andere terreinen die in 1976 binnen de activiteits sfeer van Leiedal vielen waren onder meer ruimtelijke ordening, dienstverlening aan gemeenten, leefmilieu en informatie.

Samenwerking met de GERV en de andere Provinciale Economische Raden

De heer P. Monballyu, Voorzitter van de Raad van Beheer van de WER, en Dr. O. Vanneste, directeur, woonden als lid de bijeenkomsten bij van de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen (GERV). Daarenboven verleende de WER zijn medewerking aan meerdere commissies opgericht in de schoot van de GERV.

De directeuren van de Provinciale Economische Raden werden in de loop van 1976 regelmatig bijeengeroepen door de heer L. Dhoore, voormalig Staatssecretaris voor Vlaamse Streekeconomie.

Het kollege van de Directeuren van de Provinciale Economische Raden van het Vlaamse land en van de GOM-Vlaams-Brabant kwam eveneens op geregelde tijdstippen bijeen.

Samenwerking met buurlanden

De Franse-Belgische Regionale Commissie, waarbij West-Vlaanderen, Henegouwen en de departementen Nord en Pas-de-Calais betrokken zijn, besliste in 1975 tot het opmaken van een inventaris van concrete problemen op basis van gegevens verkregen van de gemeentebesturen en een aantal organisaties. In West-Vlaanderen werd de enquête doorgevoerd eind 1975. In Noord-Frankrijk werd een werkgroep in het leven geroepen door de Mission Régionale (Noord-Frankrijk) en de Permanente Konferentie van de Franse en Belgische Kamers voor Handel en Nijverheid om de grensproblemen te situeren. Aan diverse, tijdens het jaar 1976 te Rijsel gehouden werkvergaderingen, werd deelgenomen door een vertegenwoordiger van de Westvlaamse Economische Raad.

Diverse nota's

In het kader van de werkzaamheden van de WER worden elk jaar meerdere nota's opgemaakt. Hierbij willen

we speciaal deze vermelden voorbereid voor het Staatssekretariaat voor Vlaamse Streekeconomie en voor de GOM-West-Vlaanderen.

Ten behoeve van of op verzoek van het Staatssekretariaat voor Vlaamse Streekeconomie, Ruimtelijke Ordening en Huisvesting werden volgende nota's opgemaakt :

Afbakening van de ontwikkelingsgewesten in West-Vlaanderen.

Vernieuwing van de hotelsektor.

Stand van uitvoering van de infrastructuurwerken op de industrieparken in West-Vlaanderen.

Vrijstaande gebouwen in West-Vlaanderen.

Aanbevelingen tot versobering van de uitrustingswerken op de industriegebieden.

Infrastructuurwerken op de Westvlaamse industriegebieden-programma 1977.

Promotie van de buitenlandse investeringen.

Statistische gegevens en beknopte schets over economische groei in West-Vlaanderen.

Schrootverwerking in West-Vlaanderen.

De ecologische gevolgen van de uitbreiding van de nv Kooksfabriek te Zeebrugge.

Voor de GOM-West-Vlaanderen werden meerdere nota's voorbereid :

Werkloosheid West-Vlaanderen.

Vloeibaar aardgas invoer en de dringende uitbouw van de Zeebrugge voorhaven.

Vakantiespreiding om sociale en economische redenen.

Overzicht van de industrieterreinen en ambachtelijke zones in West-Vlaanderen, einde 1975/ mei 1976.

Aanbevelingen tot versobering van de uitrustingswerken op de industriegebieden.

Nota inzake de toeristische recreatieparken.

Voorstel : infrastructuurwerken op de Westvlaamse industriegebieden - programma 1977.

Evolutie van de werkgelegenheid in West-Vlaanderen, juni 1974-december 1975.

Studiesyndikaat voor de stabilisatie en de export van natuurlijke en organische afvalstoffen.

Externe relaties

De doorstroming van de economische gegevens over West-Vlaanderen gebeurt op zeer diverse manieren.

Er is vooreerst een jaarlijkse voorlichtingsvergadering die dit jaar over ' De energiefunctie van de Kust en de maritieme industrialisering ' handelt. In West-Vlaanderen Werkt, 2/76, werd een overzicht gegeven over de economische toestand van de provincie en over de jaaractiviteiten van de WER/WES.

Naar de pers gingen er 29 persnota's. Deze handelden in hoofdzaak over de publikaties, de economische toestand (recessie, tewerkstelling en werkloosheid, industriële investeringen, grensarbeid, inkomensspreiding) over het toerisme (toeristische index, vakantiespreiding, kustvernieuwing) en over de Westvlaamse demografie, Zeebrugge, bouwvergunningen, export, de toeleveringsbeurs Interregio.

De driedubbele troef van Strobbe-formulieren: doordacht advies, functioneel ontwerp en geavanceerde fabricatie.

Onze formulieren-konsulent is kritisch, en zal, samen met u, nagaan hoe het formulier het rationeelst dient opgevat; juiste papiersoort, korrektheid en duidelijkheid van opstelling archiveringsmogelijkheid... en zoveel andere facetten van het formulier.

Zoals elke goede design, moet het formulier bij uitstek **functioneel** zijn: optimaal uitgedokterd om een vooropgesteld doel te bereiken. Maar onze creaform-studio schenkt bovendien aan uw formulieren hun huis-imago. en - waarom niet - een vleugje kleur.

Al onze medewerkers en uitvoerders zijn ingesteld op zorgvuldigheid, precisie en kwaliteitswerk. Sinds jaren is al het werk hier dan ook van doordrongen. Het is het resultaat van onze geavanceerde werkmodes en doorgedreven moderne apparatuur.

STROBBE

Het veelzijdig Westvlaams formulierenbedrijf!

Bij Strobbe krijgt u, uit één hand geleverd:

- kettingformulieren
- zelfkopiërende doorschrijfsets en -blokken
- magneetbandkaarten
- boekhouddokumenten
- Btw-formulieren
- registers
- papier en karton
- kantoortartikelen
- aluminium « snap out » sethouders
- opbergssystemen.

DRUKKERIJ STROBBE p.v.b.a.

Kasteelstraat 1
8700 IZEGEM

Tel. (051) 30 23 44
Telex 81.427

**U bent altijd
hartelijk welkom
in onze
showroom!**

Ook langs Westtoerisme om werden de resultaten van het kustseizoen verspreid, terwijl de aktie van het WES inzake vakantiespreiding op diverse perskonferenties kon worden toegelicht.

Voor een tentoonstelling op 8 en 9 mei te Roeselare voor de promotie van Zeebrugge werden enkele panelen bezorgd over de WER/WES publikaties, over de tewerkstelling in West-Vlaanderen en over de infrastructuur.

De dokumentatiedienst van de WER/WES stond in 1976 ook talrijke studenten te woord. De vroegere opmerkingen terzake bleven ook geldig: méér en méér worden leerlingen uitgestuurd om dokumentatie op te sporen, maar hun voorbereiding terzake is onvoldoende. Gezien het beperkte beschikbaar tijdsvolume moest de dokumentatiedienst zeer dikwijls genoegen nemen met een verwijzing naar de uitgebrachte dokumentatie van de WER/WES. Scholen en bibliotheken werden opnieuw gevraagd een eigen kollektie van deze dokumenten aan te willen leggen.

'West-Vlaanderen Werkt' publiceerde in zijn 18e jaargang 4 redaktionele bijdragen en 23 artikels, waarvan 8 in het dossier 'Ruimtelijke Mobiliteit'. Het tweede nummer omvatte tevens het jaarverslag WER/WES 1975.

In de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' verschenen twee nummers. Nummer 9 (P. Boerjan) behandelde 'De toeristische statistiek in België. Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming' en nummer 10 (S. Beernaert en andere) gaf de teksten van een Colloquium van Mars & Mercurius over 'Waterbeleid in West-Vlaanderen'.

In september en december 1976 verscheen een 'Newsletter from West Flanders'. Deze Newsletters zijn bestemd voor buitenlandse kandidaat-investeerders en diverse kontaktpersonen in binnen- en buitenland. Het eerste nummer was gewijd aan Zeebrugge, het tweede aan het toerisme aan de Belgische Kust.

In opdracht van APZI (Groepering van Verenigingen voor Zeehavenbelangen van de haven van Zeebrugge) werd het redaktiesekretariaat van 'Zeebrugge News' waargenomen door het redaktiesekretariaat van 'West-Vlaanderen Werkt'. Dit in het Engels uitgegeven blad kende zes nummers; het publiceerde bijdragen en berichten over de haven van Zeebrugge en werd verspreid in maritieme en diplomatieke milieus in binnen- en buitenland. Tevens heeft dr. O. Vanneste, directeur WER/WES, het voorzitterschap waargenomen op 10 maart jl. van de Zeebrugge-voorzichtingsdag te Londen.

Voordrachten

In de loop van 1976 werden 84 voordrachten gehouden over de diverse aspecten van het sociaal-ekonomisch leven in de provincie.

Dr. O. Vanneste hield de academische rede ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Kamer voor Handel en Nijverheid te Veurne in aanwezigheid van Z.M. de Koning en H.M. de Koningin.

Dr. O. Vanneste sprak te Antwerpen, Brugge (12 x), Damme, Knokke-Heist, Kortrijk (3 x), Londen, Luik, Oostende, Roeselare en Veurne.

Dr. N. Vanhove sprak te Brugge (5 x), De Panne,

Kortrijk, Knokke-Heist (2 x), Oostende, Poperinge, Strombeek-Bever, Veurne, Wenduine en Zakynthos (Gr.).

Dr. J. Theys sprak te Brugge, Brussel (3 x), Zeebrugge.

Dr. S. Beernaert sprak te Brugge (7 x), Brussel, Gent (3 x), Ichtegem, Kortrijk (7 x), Poperinge, Torhout (2 x), Vichte en Waregem.

De heer P. Verhaeghe sprak te Brugge (3 x), Brussel (2 x), Knokke-Heist (2 x), Kortrijk, Londen, Luik, Roeselare en Waregem.

De heer J. Hemschoote sprak te Brugge.

De heer P. Boerjan sprak te Brugge, Knokke en Oostende en De Panne.

Verder werden geregeld voor radio en TV actuele problemen besproken door Dr. O. Vanneste, Dr. N. Vanhove en Dr. S. Beernaert.

Medewerking aan tijdschriften en persmedia

Dr. O. Vanneste en Dr. J. Theys

'Economisch portret van gebied Kortrijk-Roeselare-Tielt', in de Financieel-Economische Tijd - Speciaal 'Zuid West-Vlaanderen' (25-6-76).

Dr. N. Vanhove

'De Belgische Kuststreek', in De Aardrijkskunde, nr 4, 1976.

'Le tourisme et la balance des paiements des pays de la Communauté Européenne et la zone Méditerranéenne', Brugge, 1976.

'Buitenlandse huizen toerisme passen niet in de kultuurautonomie', in Vrije Tribune, De Standaard (3-2-76).

'Noodzaak en mogelijkheden van Brugge op het vlak van hooggespecialiseerde bedrijven', in Structuurplan Brugge, 1976.

'De economische grondslagen van het regionaal-economisch beleid in West-Europa', in Management en economische vooruitgang, Gent, 1976.

'Problems of Management in Tourism', in General report and conclusions, 26° AIEST-Kongres, Zakynthos (Griekenland).

'Cost-benefit analysis - Theory and techniques applied to tourism', in Managerial aspects of tourism, proceedings of an international seminar, Alexandrie, Egypt.

'Vakantiespreiding: een noodzaak', in Brug, maart 1976.

'Vakantiespreiding of vakantiechaos', in Trends, juni 1976.

Dr. S. Beernaert

'De afvalwaterzuivering in West-Vlaanderen - Regionale aanpak', Lustrumuitgave, 10de Symposium Rijksuniversiteit Gent, Laboratorium voor Anorganische en Technische Chemie en Interfakultair Centrum voor de Studie van Lucht-, Bodem- en Waterverontreiniging, Gent, 1976.

'Waterhuishouding biedt een voorbeeldig sluitend geheel', in de Financieel-Economische Tijd - Speciaal

'Zuid West-Vlaanderen' (25-6-76).

'Waterbevoorrading en waterzuivering in West-Vlaanderen', Lustrumuitgave 'Leefmilieu 2000' ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Koninklijke Kring Mars en Mercurius, Brussel, 1976.

Doorstroming

Sinds haar ontstaan is de WER bij de werking van talrijke overheidslichamen, ontwikkelingsorganen en

verenigingen betrokken via advies en deelname aan beheer of commissies. Dank zij deze kanalen kan het studie-, conceptie- en promotiewerk van de WER breed worden uitgedragen en meteen bevruchtend werken.

De aanwezigheid van de WER in deze talrijke commissies laat ook toe de staf te konfronteren met de dagelijkse problematiek op vele terreinen van de overheids- en privé sektor.

Beheer interkommunale verenigingen, parastatalen en GERV

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Algemene Raad.

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Commissie plan 1976-80 (Antwerpen).

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Commissie Autowegen (Antwerpen).

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Commissie Spoorwegen (Antwerpen).

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Commissie Pijpleidingen (Antwerpen).

Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen, Commissie Luchthaven (Antwerpen).

Leiedal sv, vertegenwoordigd in Directiecomitee en Raad van Beheer (Kortrijk).

Westvlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Rekonversie. Adviseur Raad van Beheer, lid Directiecomitee (Brugge).

Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid, Adviseur Raad van Beheer en Directiecomitee (Brugge).

The world wide travel

REIZEN
WASTEELS

Verg.: « A » 1246

p.v.b.a.

met 125 burelen over de wereld :

'DE BESTE SERVICE'

Ooststraat 115, 8800 ROESELARE
Tel. (051) 20 16 72 (6 l.) / Telex 81.570
Geldmuntstraat 16, 8000 Brugge
Tel. (050) 33 65 31 (2 l.)

bieden U haar

A.B.C.-Programma 1977 op Noord-Amerika :

Toronto

Van 30 juni tot 28 juli	14.000 fr.
Van 4 juli tot 26 juli	14.680 fr.
Van 6 juli tot 29 juli	14.680 fr.
Van 16 juli tot 14 aug.	14.680 fr.
Van 18 juli tot 2 aug.	14.680 fr.
Van 25 juli tot 16 aug.	14.680 fr.
Van 29 juli tot 21 aug.	

Montreal

Van 11 juli tot 11 aug.	14.000 fr.
-------------------------	------------

New York

Van 9 juli tot 27 juli	14.300 fr.
Van 14 juli tot 9 aug.	14.300 fr.
Van 1 aug. tot 23 aug.	14.300 fr.

Groepen : Toronto : 17 mei / Chicago : 29 juni
Steeds gratis programma's beschikbaar.

Westvlaamse Interkommunale voor Technisch Advies en Bijstand, Adviseur Raad van Beheer en Directiecomitee (Brugge).

Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen, Raad van Beheer en Commercieel Komitee (Brugge).

Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd, Raad van Beheer (Brugge).

Handel en Nijverheid - Public Relations, BDBH (Brussel).

Speciale Kommissies

Kommissie van Beraad inzake Kernenergie.

Beheer en advies aan onderwijsinstellingen

Hoger Technisch Instituut, Inrichtend Komitee (Brugge).

Katolieke Universiteit Leuven, Campus Kortrijk, Beheerskomitee en Bureau van Komitee (Kortrijk).

Post-universitair Centrum voor Bedrijfsbeheer, Raad van Beheer (Kortrijk).

Docentenraad Europakollege (Brugge).

School voor Bestuursrecht (Brugge).

Vormingsinstituut KMO (Brugge).

Konsultatieve Raad Seminarie Produktiviteit RUG (Gent).

Kommissies in verband met ruimtelijke ordening en transport

Nationale Kommissie voor de Ruimtelijke Ordening (Brussel).

Nationale Kommissie Koördinatie Vervoerbeleid.

Kommissies in verband met ontwikkelingswerk

Werkgroep Buitenlandse Investerings, Staatssekretariaat Streekeconomie.

Provinciale Kommissie voor de Zeevisserij (Brugge).

Westvlaams Agrarisch Vormingsinstituut, Raad van Beheer (Brugge).

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, Kommissie voor Advies (Brugge).

Subregionaal Tewerkstellingskomitee Brugge-Oostende.

Subregionaal Tewerkstellingskomitee Kortrijk-Roeselare-leper.

Konferentie voor de Ruimtelijke Ordening in Noord-West-Europa (Brugge).

Gewestelijk Komitee voor de Huisvesting West-Vlaanderen (Brugge).

Studiekomitee Leie en Bijkanalen (Kortrijk).

Kontaktcentrum Bedrijfsleven-Onderwijs (CBO - West-Vlaanderen) (Brugge).

Provinciale Werkgroep actualisering van de waterproblemen (Brugge).

Provinciale Kommissie voor ontgrondingen in de provincie West-Vlaanderen (Brugge).

APZI (Association Port of Zeebrugge Interests).

Werkgroep Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw.

Provinciale Werkgroep voor de fusie van Polderbesturen (Brugge).

Interregio vzw, Raad van Beheer.

Gemeentelijke Landbouwkommissie, Stad Brugge (Brugge).

Kommissie voor advies Ruilverkaveling, St.-Baafs-Vijve (Wakken).

Kommissie voor advies Ruilverkaveling, Oostrozebeke.

Kommissie voor Brandbeveiliging (Brugge).

Studiesyndikaat voor Waterontziltling - Ministerie Volksgezondheid, Raad van Beheer (Brussel).

Kommissies in verband met leefmilieu

Nationale Kommissie Industriële Ekologie, Staatssekretariaat voor Streekeconomie (Brussel).

Provinciale Werkgroep Leefmilieu-Afvalwaters (Brugge).

Provinciale Werkgroep Industriële Vestigingen (Brugge).

Provinciale Werkgroep Operatie Netheid 1976 (Brugge).

Provinciale Technische Werkgroep voor de verwerking van Dierlijke Afvalstoffen (Brugge).

Nationale Werkgroep voor de bepaling van de sectoriële normen bij de afvalwaterzuivering, Ministerie Volksgezondheid (Brussel).

Nationaal Bestuurskomitee van de administratieve kerngroep voor de waterbedeling, Ministerie van Volksgezondheid (Brussel).

Nationale Adviesraad voor het Leefmilieu, Staatssekretariaat voor het leefmilieu (Brussel).

(Sekties : luchtverontreiniging, waterverontreiniging, vaste afvalstoffen, socio-ekonomische problemen).

Stedelijke Raad voor het leefmilieu (Brugge).

Nationale Erkenningskommissie Verwerkers van Toxische Afvalstoffen, Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid (Brussel).

Kommissies in verband met toerisme

Westtoerisme, Raad van Beheer (op uitnodiging) (Brugge).

Kommissie Toeristische infrastructuur Westtoerisme.

Kommissie Toeristische publiciteit Westtoerisme.

Werkgroep Folder Westtoerisme.

Provinciale Werkgroep kampeerterreinen.

Vereniging voor groenvoorziening (Brussel).

Werkgroep klassifikatie appartementen en villa's vzw.

Kommissies in verband met informatie

Redaktieraad van het Toeleveringsbulletin van de EROV, de LER en de WER.

Adviesraad Revue de Tourisme (Berne).

Redaktieraad voor Zeebrugge News (Brugge).

Vaste medewerking aan wetenschappelijke instellingen

International Tourist Research Centre (Brugge).

Association Internationale d'Experts Scientifiques du Tourisme (Berne).

Regional Science Organization, Benelux (Rotterdam).

Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO), Raad van Beheer en wetenschappelijke kommissie.

Nationale Werkgroep ter bepaling van de Statuten van de ' Stichting Koning Boudewijn I ' (Brussel).

International Association on Water Pollution Research, Belgisch Nationaal Komitee (Brussel).

Studiesyndikaat voor waterontziltling, Ministerie van Volksgezondheid (Brussel).

jaarverslag WES 1976

De structuur van het Westvlaams Economisch Studiebureau bleef in 1976 ongewijzigd, met andere woorden vijf afdelingen waren in het verlopen jaar operationeel :

- (a) toegepast economisch onderzoek
- (b) toeristisch-economisch onderzoek
- (c) milieuzorg
- (d) fundamenteel onderzoek
- (e) ontwikkelingssamenwerking

Op grond van deze vijf afdelingen is dan ook het WES-jaarverslag gestructureerd. Vooraf wordt evenwel gewezen op een onderscheiding en de publikaties die het WES verzorgde.

Reeds eerder werden de taken van een welvaartsorgaan omschreven. Het is wellicht goed deze even in herinnering te brengen. Zij bevatten : studie, conceptie, promotie, coördinatie en uitvoering. In dit licht is het WES het studie-orgaan van de WER dat continu streeft naar een betere kennis van de sociaal-economische situatie en haar samenhang met alle fenomenen die er een invloed op uitoefenen. Het WES heeft ook tot taak nieuwe ideeën te ontwikkelen en te confronteren aan de werkelijkheid en deze voor te leggen aan de verantwoordelijken voor de conceptie.

In West-Vlaanderen wordt tot op heden conceptie, de promotie en de coördinatie door de WER waargenomen.

De uitvoering berust bij de interkommunale verenigingen WIER, WIH, WITAB en Leiedal.

Onderscheiding

De Jonge Economische Kamer van België met de medewerking van het Ministerie van Economische Zaken, het Vlaams Economisch Verbond, le Centre de Diffusion de l'Information Technologique en de Belgische Vereniging der Banken, heeft op maandag 20 december 1976 te Brussel de prijzen 'Merkwaardige Jongeren 1976' toegekend tijdens een academische zitting in de Koninklijke Bibliotheek 'Albert I'.

Dr. Wet. S. Beernaert, Hoofd van de Afdeling Milieuzorg van de Westvlaamse Economische Raad te Brugge, werd tot laureaat uitgeroepen en bekroond door de heer F. Herman, Minister van Economische Zaken, in aanwezigheid van de heer K. Poma, Staatssecretaris voor het Leefmilieu.

Een jury, bestaande uit de heren H. Simonet, Vice-Voorzitter van de EEG, G. De Strycker, Gouverneur van de Nationale Bank van België, C.L. Binnemans, Voorzitter van de Algemene Persbond en J.P. Pauwels, Voorzitter van de Dienst voor Nijverheidsbevordering, kende de prijs toe op basis van het globaal werk van de heer Beernaert.

Het omvat het algemeen ekologisch advies ten behoeve van de bestaande ondernemingen, de ekologische begeleiding van de industriële expansie in West-Vlaanderen en tenslotte de toegepast-wetenschappelijke studies met economische inslag in verband met de milieusanering in West-Vlaanderen.

Publikaties

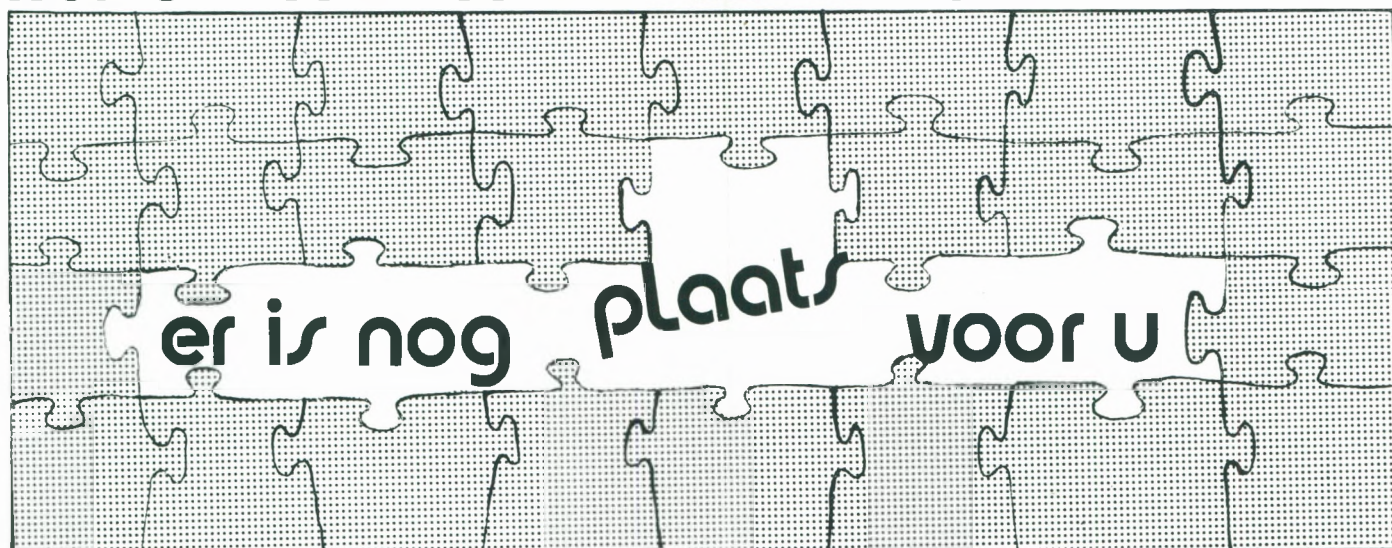
In 1976 werden door het WES twee publikaties verzorgd, in de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen' : 'De toeristische statistiek in België - Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming' en 'Waterbeleid in West-Vlaanderen - Colloquium 'Leefmilieu 2000'. Voor laatstgenoemde brochure werd een speciale overdruk verzorgd in het tijdschrift 'Mars et Mercurius', Brussel.

(a) De toeristische statistiek in België

Van de hand van Lic. P. Boerjan, stafmedewerker WER/WES verscheen zopas bij het Westvlaams Economisch Studiebureau een facet-publikatie getiteld : 'De toeristische

INDUSTRIEPARK _ POPERINGE

industriepark van
nationaal belang
rechtstreeks aangesloten op
frans autowegennet

INFO STADSBESTUUR POPERINGE
tel. 057/334081
W.I.E.R. - BRUGGE
tel. 050/338128

ONTELB AAR

zijn de diensten
die de Bank U kan verstrekken
zowel wat geldbeleggingen
als wat kredieten betreft.

Een goede raad...
bespreek in vertrouwen
al uw financiële zaken
met een deskundige van de

BANK VAN ROESELARE EN WEST-VLAANDEREN

zo wint U zeker tijd en geld !

Zetel : Noordstraat 38, Roeselare
66 agentschappen in West-Vlaanderen

statistiek in België - Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming¹.

Na een discussie van het begrip toerisme, wordt in de eerste twee hoofdstukken een theoretische behandeling geleverd van de belangrijkste facetten van het toerisme welke vatbaar zijn voor meting en van de uiteenlopende manieren waarop deze elementen kunnen gemeten worden.

Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de in België bestaande meetsystemen, namelijk de officiële statistiek van het toerisme en het hotelwezen, nationale enquête-onderzoekingen in verband met het vakantiedrag van de bevolking en het centrale banksysteem.

Uit de evaluatie van deze meetsystemen blijkt dat vooral de officiële statistiek van het toerisme en het hotelwezen het laat afweten, hetgeen ondermeer blijkt uit de zeer grote onderschatting (minimaal 50 %) van de officiële gegevens.

In het hervormingsvoorstel wordt in de eerste plaats een afschaffing van de bestaande officiële statistiek voorgestaan. Deze zou vervangen worden door het toeristisch aanwenden van de bestaande politionele fiche, hetgeen uiteraard enige aanpassingen zou vergen. Deze fiche zou toelaten een veel bredere waaier van informatie te verzamelen en zou het materieel werk van de logies-verstrekkers (hoteliers, enz.) en de gemeentelijke administraties beduidend verlichten.

Daarnaast kan door een oordeelkundige combinatie van twee soorten enquête-onderzoekingen een overzicht worden verkregen van alle vormen van verblijftoerisme van de Belgen. Dit houdt onder meer in dat naast de bestaande gegevens in verband met het vakantietoerisme ook informatie zou beschikbaar komen over het totnogtoe volledig verwaarloosd zakelijk reisverkeer.

(b) *Waterbeleid in West-Vlaanderen*

In de reeks 'Facetten van West-Vlaanderen', uitgegeven door het Westvlaams Economisch Studie bureau werd een tiende nummer gewijd aan het algemeen waterbeleid in West-Vlaanderen.

Deze brochure is geweven rond de tematiek van de waterbevoorrading en -zuivering van de oppervlaktewaters, het algemeen grondwaterbeheer en tenslotte de vervuiling van de Noordzee en de noodzaak van marine wetenschappelijk onderzoek in België.

Dr. Wet. S. Beernaert, van het WES behandelt chronologisch en schematisch de problemen van de waterverontreiniging en de aanpak van de waterzuivering op regionale basis in West-Vlaanderen. Nochtans gaat hij uit van de vaststelling dat West-Vlaanderen, wat de waterwinning en waterbevoorrading betreft, zeer afhankelijk is opgesteld.

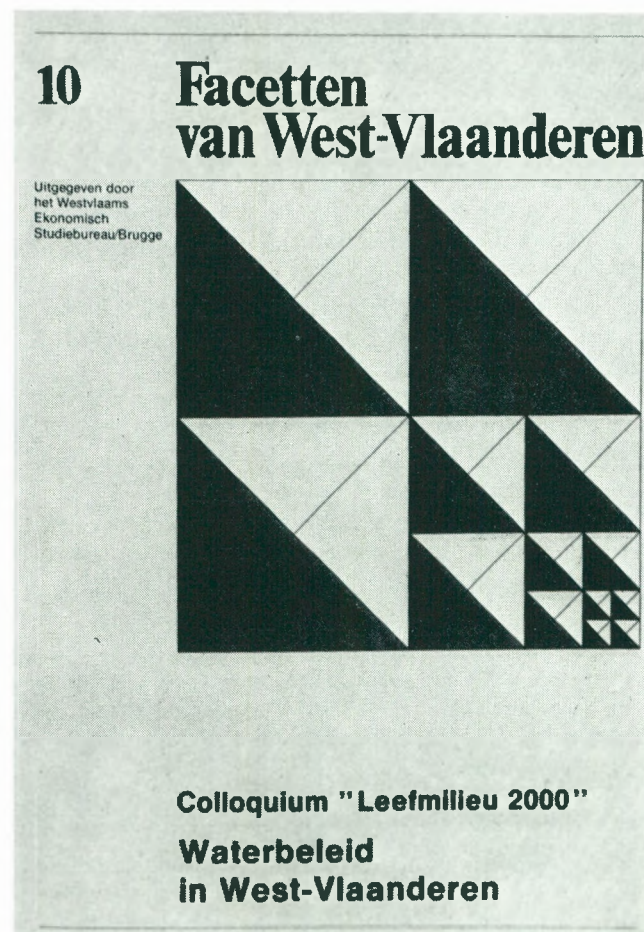
Grondwaterwinnings worden meer en meer gelimiteerd, zodat oppervlaktewaterwinning noodzakelijk wordt. Door een verdere uitbouw van de gemeentelijke rioleringsnetten en een veranderd en stijgend vervuilingspatroon, is het probleem van de verontreiniging van de oppervlaktewaters zodanig geëvolueerd dat deze oppervlaktewaterwinning in vele plaatsen in het gedrang komt of momenteel zelfs, economisch gezien, onmogelijk is geworden. Dat blijkt duidelijk uit het gegeven overzicht, gebaseerd op regionale, Franse en Westvlaamse gegevens.

Een verantwoorde maar regionale aanpak van de afvalwaterzuivering in West-Vlaanderen dringt zich dan ook op vanuit het oogpunt van een algemene zorg voor het herstel van de waterkwaliteit, maar in het bijzonder ten behoeve van de drinkwaterwinning, de agrarische benutting en de recreatieve valorisatie van de binnenwaters.

Professor dr. ir. A. Van der Beken van de Dienst Hydrologie van de Vrije Universiteit te Brussel, schetst nadien de problemen van het grondwaterbeleid. Een modern beheer terzake omvat het verzamelen van de informatie in een zodanige vorm dat een beleid kan uitgestippeld worden met het oog op een optimale aanwending van de grondwaterreserves. Op een dergelijk beheersmodel op regionale schaal gaat hij dan ook verder in.

Dr. wet. N. De Pauw van het Laboratorium voor Biologisch Onderzoek van de Milieuverontreiniging aan de Rijksuniversiteit te Gent, bespreekt de bronnen van vervuiling van de Noordzee en motiveert tenslotte de noodzaak van marine wetenschappelijk onderzoek in België.

Vertrekkend vanuit een overzicht van het verleden met betrekking tot het onderzoek van de Noordzee, evalueert hij de verantwoorde en leidinggevende taak van het Instituut voor Zeewetenschappelijk onderzoek. Dit instituut vond zijn ontstaan via een initiatief van de heer Goeverneur en de leden van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen. Het berust op een interdisciplinaire samenwerking tussen de verschillende Vlaamse Universiteiten, en de taak ervan strekt zich uit zowel op het vlak van het onderwijs als op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek. Deze evaluatie wordt besloten met enkele bedenkingen omtrent de ontwikkeling van de visserij en de marikultuur.

OVERZICHT PER AFDELING

Afdeling toegepast economisch onderzoek

Studie over de evolutie van vraag en aanbod van geschoolde arbeidskrachten in West-Vlaanderen

In 1976 werd, op basis van gegevens geput uit enquêtes bij het Westvlaams bedrijfsleven, de scholen en een groep werknemers, een ontleding gemaakt van de verwachte evolutie van vraag en aanbod van geschoolde arbeidskrachten in West-Vlaanderen tot 1978.

De studie, uitgevoerd in opdracht van het Staatssekretariaat voor Streekeconomie, brengt vooreerst een ontleding van de structuur van de technisch geschoolden tewerkgesteld in het Westvlaams bedrijfsleven en van de beroepsbevolking met een technische scholing op het einde van 1970, op basis van gegevens van de volkstelling. Hieruit blijkt dat reeds in 1970 het aanbod van technisch geschoolden in het algemeen groter was dan de vraag en dat de afwijking tussen aanbod en vraag steeg bij het opklimmen naar een hoger scholingsniveau.

Op basis van gegevens geput uit de voormelde enquêtes, kan de structuur van de werkgelegenheid naar kwalifikatiegraad in 1974 worden bepaald en de verwachte structuur in 1978. De uitgevoerde prognoses leiden tot het besluit dat er in 1978 in het algemeen een aanzienlijk overschot zal zijn van het aanbod op de vraag, met uitzondering van bepaalde opleidingen in de sectoren textiel en bouw.

De studie brengt eveneens een analyse van de beoordeling van het technisch onderwijs door het bedrijfsleven.

Studie over de leefbaarheid van de woonkern Zeebrugge

In 1975 werd, in opdracht van het Staatssekretariaat voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening, een studie aangevat nopens de leefbaarheid van de woonkern Zeebrugge nadat de eerste fase van het plan Verschave zou zijn uitgevoerd. Nadat de huidige situatie werd ontleed op het vlak van het socio-economisch en ruimtelijk voorkomen, werden de gevolgen ontleed op het sociaal-economische en ruimtelijke vlak van de uitbouw van Zeebrugge als diepzee- en industriehaven en werden een aantal besluiten en aanbevelingen geformuleerd.

Samen met de studie uitgevoerd door het Westvlaams Economisch Studiebureau liep een omgevingspsychologisch onderzoek dat door het Staatssekretariaat voor Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening was toevertrouwd aan het Centrum voor Toegepaste Psychologie.

Aan de hand van de studie van het Westvlaams Economisch Studiebureau en van het Centrum voor Toegepaste Psychologie werd een synteserapport opgemaakt, waarin gemeenschappelijke besluiten en voorstellen werden voorgedragen.

Bijwerking van de Survey van West-Vlaanderen

In 1976 werd gewerkt aan prognoses van de bevolking en de beroepsbevolking voor West-Vlaanderen en werd gestart met een actuele bijwerking van de Survey van West-Vlaanderen.

Studie Symarindus

Het studiesyndikaat voor de maritieme industrialisatie, kortweg Symarindus genoemd, werd in 1973 opgericht met als partners: de Dienst voor Nijverheidsbevordering en

het Westvlaams Economisch Studiebureau. Symarindus had als voorwerp alle opzoekingen en studiewerk met betrekking tot de inplanting van nieuwe industrieën in de voorhavens of in zee en hun integratie in de bestaande nijverheidsstructuur. Meer concreet dienden de konsekventies onderzocht van de uitbouw van een aanvoerhaven voor vloeibaar gemaakt aardgas (liquefied natural gas of LNG) te Zeebrugge en van de eventuele bouw van kernenergiecentrales op een kunstmatig eiland in volle zee ter hoogte van De Wandelaar of ter hoogte van Smalbank II.

Het studiekontract tussen het Staatssekretariaat voor Vlaamse Streekeconomie en Ruimtelijke Ordening en Symarindus werd afgesloten in juli 1975 en liep over een periode van een jaar. In juli 1976 werd dan ook het eindrapport, bestaande uit vier delen, overgemaakt aan de opdrachtgever.

Het eerste deel 'Industriële, economische en infrastructurale gevolgen van de inplanting van een kernenergiepark en een LNG-terminal' behandelt een aantal industriële activiteiten die kunnen voortvloeien uit de productie van kernenergie en uit de aanvoer van LNG. Aandacht gaat eveneens naar de gevolgen ten aanzien van de arbeidsmarkt en van het nederzettingspatroon in de omgeving van de haven van Zeebrugge en naar de nodige aanpassingen van de verkeersinfrastructuur.

In het tweede deel 'Vervoer van produkten vanaf de Kust naar het binnenland via leidingen - planologische benadering' wordt nagegaan welke produkten via leidingen kunnen worden afgevoerd en in welke gevallen en onder welke voorwaarden deze leidingen kunnen worden gebundeld tot leidingenstraten. Bovendien worden voor deze leidingen(straten) tracés voorgesteld.

De ekologische aspecten van de energiefunctie en van de hieruit voortvloeiende industriële activiteiten worden onderzocht in het derde deel: 'Ekologische evaluatie van de potentiële industriële activiteiten'. In het licht van de uitgesproken toeristische functie van de Kust, heeft dit deel een bijzondere betekenis.

Het vierde deel 'Kosten- en batenanalyse van de overheidsinvesteringen voorhaven Zeebrugge en kernenergie-eiland' bespreekt de sociaal-economische rendabiliteit van de investeringsvoorstellen voor de voorhaven van Zeebrugge en voor het kernenergie-eiland. Wat dit tweede element betreft werd vooral nagegaan welk van beide onderzochte eilanden het hoogste totaal rendement voor de gemeenschap kan afwerpen.

De hele Symarindus-studie wordt in 1977 onder boekvorm door het WES uitgegeven.

EEG-studie Zeebrugge

In oktober 1976 werd er tussen de Commissie van de Europese Gemeenschappen en de Belgische Staat, vertegenwoordigd door het Kabinet voor Vlaamse Streekeconomie, enerzijds, en het Westvlaams Economisch Studiebureau, anderzijds, een kontract ondertekend inzake de studie 'feasibility-studie inzake ontwikkelingsmogelijkheden van de haven van Zeebrugge als aanvoerhaven in het kader van de maritimisering van zijn regionaal, nationaal en internationaal achterland'. Deze studie loopt over 30 maanden waarvan een eerste fase moet beëindigd zijn in de zomer van 1977. Vooral de potentiële markt van Zeebrugge inzake de diverse grondstoffen en trafieken komt in deze fase aan de orde. De vervoersstructuur te Zeebrugge en in enkele Europese havens inzake de grondstoffen en

containers vormt een tweede belangrijk onderzoekspunt van het eerste gedeelte van het kontrakt.

Afdeling toeristisch-ekonomisch onderzoek

Facetten

Aansluitend met de gedurende de vorige jaren uitgevoerde attitude- en bestedingsonderzoekingen bij de Duitse, Britse en Nederlandse verblijftoeristen werd het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau in 1975 door het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme belast met twee analoge onderzoekingen bij de Belgische en de Franse cliënteel aan de Belgische Kust.

Deze onderzoekingen zijn gebaseerd op twee enquêtes bij respectievelijk 1.300 Belgische en 700 Franse verblijftoeristen aan de Belgische Kust. De belangrijkste aspecten van het onderzoek hebben betrekking op het vakantiepatroon van de betrokken klantengroepen van de Kust, de factoren die de vakantiegangers aanzetten de Belgische Kust te bezoeken, de attitudes tot en de beoordeling van de kustvakantie. Tenslotte werd ook ingegaan op de vakantiebestedingen.

Deze onderzoekingen gaven aanleiding tot drie rapporten die gepubliceerd werden onder de nummers 69, 70 en 71 van de reeks toeristisch-ekonomisch onderzoek van het WES.

nr 69 : Attitude-onderzoek bij de Franse verblijftoeristen aan de Belgische Kust

nr 70 : Attitude-onderzoek bij de binnenlandse verblijftoeristen aan de Belgische Kust

nr 71 : Bestedingsonderzoek bij de Belgische en Franse vakantiegangers aan de Belgische Kust.

Het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau zette in 1976 de opmaak verder van de toeristische index Kust en Achterland. De resultaten van deze index wijken de laatste jaren grondig af van het officieel overnachtingscijfer. Dit laatste geeft — om allerlei redenen — niet langer een juiste weerspiegeling van de trend van de toeristische vraag. Om deze reden werd in 1976 een grote inspanning verricht om de toeristische index in de breedte en de diepte nog verder uit te bouwen. Dit wil zeggen dat voor zekere bestaande posten (hotels, verhuurkantoren, enz.) naar een groter aantal medewerkers werd gestreefd en dat daarnaast een aantal nieuwe posten in de index zullen opgenomen worden. Na elke seizoenmaand werden de maandresultaten gepubliceerd. Eind 1976 werden de globale resultaten samengevat in rapportvorm en opgenomen onder het nummer 72 van de reeks rapporten toeristisch-ekonomisch onderzoek.

Met dezelfde bekommernis om de toeristische informatie tot een instrument van de toeristische politiek uit te bouwen, werd in de reeks ' Facetten van West-Vlaanderen ' (nr 9) een studie gepubliceerd met betrekking tot de toeristische statistiek in België.

Tenslotte dient aangestipt dat het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau in 1977, in opdracht van het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme, een studie zal uitvoeren in verband met de rendabiliteit en de marktmogelijkheden van de hotelsektor in Vlaanderen.

Op het 26e AIEST-kongres te Zakynthos, gewijd aan ' Management problemen in de toeristische sektor ', was het WES vertegenwoordigd door dr. N. Vanhove. Hij bracht het synteserapport uit op de slotzitting.

Afdeling milieuzorg

Biologische verwerking van mestoverschotten

In de loop van 1974 gestart als gevolg van concrete problemen van overschotten aan natuurlijke organische dierlijke afvalstoffen, werd een studieproject uitgewerkt tussen enerzijds het Ministerie van Volksgezondheid en het Gezin, en anderzijds het Westvlaams Ekonomisch Studiebureau, de Rijksuniversiteit Gent, Fodeva nv, Allaeyns nv en Ebes nv Brugge, met de medewerking van het Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen.

De bedoeling van dit praktische programma bestond in de oprichting van een pilootinstallatie voor de biologische verwerking van de mestoverschotten geïnspireerd op een meervoudige basis, namelijk :

- 1) het uittesten van de bestaande waterzuiveringstechnologie bij de behandeling van varkensmest,
- 2) het vastleggen en het uittesten van de volgorde van de stadia in de technologie, om finaal het meest optimaal rendement te bekomen,
- 3) een financieel-ekonomische studie maken van de zuiveringstechniek bij de behandeling van de mestoverschotten,
- 4) het vastleggen van de graad en de aanvaardbaarheid van de sektoriële normen, gesteld bij het lozen van agrarische afvalstoffen,
- 5) een onderzoek openen naar de rekuperatiemogelijkheden van ruwe eiwitten uit secundaire biologische processen,
- 6) een regionale aanpak voorbereiden voor de verwerking van de mestoverschotten in de provincie West-Vlaanderen aan de hand van een beproefde en ekonomisch-verantwoorde techniek.

In de loop van 1976 werden de globale resultaten en beschouwingen op basis van technologie en wetgevingen gebundeld en onder meer voorgedragen en besproken op een ruim gevolgde studiedag van het Postuniversitair Onderwijscentrum aan de Rijksuniversiteit te Gent.

Ze lagen mede aan de basis van de definitieve vastlegging van de sektoriële lozingsvoorwaarden opgesteld in het kader van de wet op de bescherming van de oppervlaktewaters tegen verontreiniging.

De laatste aanpassingen aan de installatie, gerealiseerd te Beernem, zullen aanleiding geven tot het afsluiten van het programma in de loop van 1977 en het neerleggen van de eindkonklusies zowel technisch als bedrijfsekonomisch.

Studiesyndikaat Export Natuurlijke Afvalstoffen

Ter voorbereiding van de vorming van een studiesyndikaat voor de stabilisatie en de export van natuurlijke organische afvalstoffen werd een overzichtelijke studie gemaakt in verband met hoeveelheden, technologie, transport- en verwerkingskosten.

Deze nota werd overgemaakt aan de GOM-West-Vlaanderen en vormt de technische bijlage van de aldaar gevoerde besprekingen.

Het studiesyndikaat, waaraan de GOM-West-Vlaanderen zou deelnemen, heeft als voorwerp : alle opzoekingen en studiewerk in verband met de ophaling, de stockage, de stabilisatie en de transformatie van natuurlijke organische afvalstoffen, alsmede de valorisatie en de exportmogelijkheden ten behoeve van

voedingsarme bodems. Deze activiteiten moeten er toe leiden dat men via een technisch-ekonomische studie zou bijdragen tot oplossing van de problematiek van de evakuatie en de verwerking van natuurlijke organische afvalstoffen. Het studiesyndikaat zelf begint haar activiteiten in het begin van 1977.

Waterverontreiniging - West-Vlaanderen

Op aanvraag van het Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen werden in 1976 meerdere fysico-chemische onderzoeken uitgevoerd naar de evolutie van de kwaliteit van het water van de vijver op het Provinciaal Domein 'Bulskampveld' te Beernem. Met de bedoeling een verder beleid terzake vast te leggen en de inschakeling van deze vijver in het rekreatief patroon van het domein te realiseren, werden technische besprekingen gevoerd en overleg gepleegd met het Proefstation voor Waters en Bossen, Groenendaal, van het Ministerie van Landbouw. Een verdere controle en een begeleiding ten behoeve van de rekreatieve aanwending zal in de loop van de volgende jaren worden doorgezet.

Eveneens in het kader van de rekreatieve uitbouw van het Provinciaal Domein 'De Gavermeersen' te Harelbeke, werden in 1976 meerdere fysico-chemische analyses uitgevoerd op het water van de vijver en werd getracht een idee te krijgen van de natuurlijke stabilisatie van het vijverwater en de verdere aanwending binnen de rekreatieve modaliteiten van het globale domein.

Ook hier zal in de loop van de volgende jaren deze toegepast-wetenschappelijke begeleiding worden doorgezet.

Ten overstaan van specifieke vervuilingproblemen in

West-Vlaanderen, werden in 1976 beperkte opdrachten uitgevoerd en nota's opgemaakt ten behoeve van de lokale overheid. Bij al deze fysico-chemische studies werd, zoals vorige jaren, de goede geest van samenwerking bekrachtigd met het Laboratorium van het Provinciaal Onderzoekscentrum voor Land- en Tuinbouw te Beitem-Rumbeke.

De stijgende vraag naar begeleiding, informatie, en technisch advies inzake milieusanering bij de Westvlaamse bedrijven, maakt dat de taak die vanaf het begin aan deze afdeling werd toevertrouwd, een realiteit is geworden. Gezien als een noodzakelijke uitloper van de begeleiding van de ekonomische ontwikkeling in West-Vlaanderen, heeft de afdeling Milieuzorg de reële taak gekregen van ekologischer service aan de Westvlaamse industrie en ondersteuning op gebied van de technische mogelijkheden en wettelijke beperkingen van algemeen en specifiek ekologischer aard.

Afdeling fundamenteel onderzoek

Begin 1976 werd gestart met een nieuw onderzoeksproject in opdracht van het 'Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek'. De studie betreft de makro-ekonomische betekenis van een betere vakantiespreiding en bedrijfsekonomische gevolgen voor de toeristische sektor. Het onderzoek werd over drie jaren gepland. Het onderzoeksjaar 1976 betrof hoofdzakelijk volgende fazen van het studieprogramma: analyse van de problematiek, onderzoek naar de aktuele konzentratie van vakanties, oorzaken en gevolgen.

In het kader van het onderzoek werd een nationale vakantie-enquête gerealiseerd bij 2.500 volwassen Belgen. De enquête bestaat uit twee delen. Het eerste gedeelte betreft

KLEIN, MIDDELGROOT OF GROOT, UW ONDERNEMING WERKT DAGELIJKS MET DE BANK

Ondernemingsleiders, industriëlen, handelaars,
uw taak wordt met de dag ingewikkelder.

Meer dan ooit kunnen wij U efficiënt helpen.

Voor al uw problemen hebben wij
een aangepaste oplossing.

Voor beheersproblemen als voor boekhoudings-
aangelegenheden, voor betalingen en ontvangsten
als voor de loonbetalingen via de bank,
voor de voorafbetaling van uw belastingen als voor
in- en uitvoertransakties.

Wij staan voor U klaar.

Aarzel niet een beroep op ons te doen.

Generale Bankmaatschappij

---

het vakantiepatroon van de Belgen terwijl het tweede gedeelte betrekking heeft op de spreiding van de vakanties.

Aandacht werd ook geschonken aan de inspanningen die in het buitenland op het vlak van de spreiding van vakanties werden geleverd. In het bijzonder werd de spreiding van de schoolvakanties in Nederland, Frankrijk (winter- en lentevakantie), Bondsrepubliek Duitsland en Zwitserland bestudeerd.

Tenslotte werden nog twee enquêtes in verband met de spreiding van vakanties voorbereid, namelijk een enquête bij het bedrijfsleven en een enquête bij de paritaire komitees.

Afdeling ontwikkelingssamenwerking

De afdeling Ontwikkelingssamenwerking had gedurende 1976 een drievoudige opdracht. Vooreerst was er de opleiding van 10 Indonesische ambtenaren op het WES. Daarnaast had de verdere uitvoering plaats van de opdracht inzake het inrichten van de dokumentatiecentra te Jakarta en Bali. Dit jaar werd hieraan ook een training gekoppeld voor 2 Indonesische ambtenaren in de organisatie van een dokumentatie- en informatiecentrum voor stedenbouw en regionale planning.

De opleiding van ambtenaren in regionale planning en industriële promotie

In de loop van 1976 hebben 10 Indonesische ambtenaren een opleiding ontvangen op het WES. Deze ambtenaren werden gestuurd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en het Ministerie van Openbare Werken in Indonesië.

De meeste van hen zijn in hun land werkzaam in regionale planningsorganen, meestal op provinciaal niveau. Ze waren afkomstig uit verschillende provincies, en van verschillende eilanden. Tijdens hun verblijf ontvingen ze vooreerst een opleiding in de technieken van regionale planning en organisatie als daar zijn : het verzamelen van data (survey), de planning en de uitvoering van programma's met betrekking op bevolking, huisvesting, economische activiteiten, verkeer en openbare nutsinstellingen.

Verder werden meer specifiek de technieken van industriële promotie belicht, waarbij tevens een inzicht werd gegeven in het algemene kader waarin de industriële promotie bij ons werkt.

Het programma bestond niet alleen uit lezingen, maar de stagiairs brachten talrijke bezoeken aan sectoren die betrokken zijn in de regionale en fysieke planning, verder aan verschillende politieke en private instellingen die instaan voor industriële promotie, alsook aan allerhande ondernemingen. Het programma eindigde met een evaluatie-opdracht waarbij de stagiairs hun verworven kennis toetsten aan de situatie in hun eigen streek.

De dokumentatiecentra te Jakarta en Denpasar

Het jaar 1976 werd het derde jaar van de opdracht voor het inrichten van de dokumentatiecentra te Jakarta en te Denpasar. Het WES stelt in deze twee centra een bibliotheek samen over stedenbouw en regionale planning. In 1976 werden een 800-tal boeken naar Indonesië verscheept en werd er een laatste lijst werken geselecteerd, die na goedkeuring in de loop van 1977 zullen worden aangekocht en verscheept en waarbij deze opdracht dan beëindigd zal zijn.

Opleiding van 2 ambtenaren in het organiseren van een dokumentatie- en informatiecentrum voor stedenbouw en regionale planning

Gekoppeld aan de opdracht voor het inrichten van de twee dokumentatiecentra, werden 2 Indonesische ambtenaren gedurende 3 maanden opgeleid op het WES in de organisatie van een dokumentatie- en informatiecentrum.

Tijdens deze periode werden ze ingewijd in de systemen en technieken van het bibliotheekwezen. Daarnaast kregen ze via discussie, een inzicht in de manier waarop een brochure kan worden uitgewerkt als een efficiënt communicatiemedium tussen de verschillende regionale planningsorganen. Verder werden ze wegwijs gemaakt in de verscheidenheid van nationale en internationale informatiebronnen.

Tijdens het programma, werden vele bezoeken georganiseerd aan allerhande bibliotheken, met de bedoeling de stagiairs een duidelijk inzicht te geven in de verschillende systemen en technieken van ieder type van bibliotheek.

Ook bezochten de stagiairs verschillende drukkerijen, waarbij ze op de hoogte werden gebracht van de technieken van publikatie van brochures.

De vijfde en laatste lijst voorgestelde werken voor de dokumentatiecentra te Bali en Jakarta werd tevens opgesteld in samenwerking en overleg met de twee stagiairs.

In december 1976 verbleef dr. O. Vanneste een tweetal weken in Indonesië en Maleisië. Hij had er diverse besprekingen met de Indonesische en Maleise autoriteiten in verband met de lopende opleidingsprogramma's en voorstellen inzake opleiding en regionale planning.

Diverse nota's en adviezen

Het overzicht van de activiteiten van het WES beperkt zich niet tot de bovenvermelde studie-opdrachten. Gedurende het jaar werden er menigvuldige nota's en kleinere rapporten opgemaakt voor het intern gebruik van de partikulier als publieke sektor. Het is duidelijk dat de nota's en rapporten die werden opgemaakt in opdracht van de partikuliere sektor niet kunnen opgenomen worden in deze rubriek. Het vertrouwelijk karakter laat dit niet toe. Dit is trouwens het geval voor vele interne werkstukken voorbereid voor de publieke sektor.

Talrijk waren de nota's bestemd voor het Provinciaal Bestuur in zijn diverse geledingen :

Kustgewesten : zones voor verblijfsrecreatie.

Evolutie van het nataliteitscijfer in West-Vlaanderen.

Economische ontwikkeling van de Westhoek.

Industriële investeringen en nieuwe bedrijven in de Westhoek.

Voorstellen voor de nieuwbouw en de modernisering van hotels in de toeristische gebieden.

Tewerkstellingseffekt en de budgettaire weerslag van de voorgestelde hotelvernieuwingswetgeving.

Opmerkingen betreffende het ontwerp-gewestplan Diksmuide-Torhout.

Advies betreffende de specialisatie in het Provinciaal Technisch Instituut te Kortrijk.

Nota in verband met de bijeenkomst van de Frans-Belgische regionale commissie.

Drinkwatervoorziening in West-Vlaanderen.

De evolutie van de waterkwaliteit van het Provinciaal

Domein 'Bulskampveld' te Beernem en van 'De Gavers' te Harelbeke.

Verslag van de werkgroep Industriële Ekologie van het Staatssekretariaat voor Streekeconomie.

In het kader van de werkvergadering belegd door de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen met de heer L. Dhoore, voormalig Staatssecretaris voor Vlaamse Streekeconomie, ruimtelijke ordening en huisvesting en later met de heer M. Eyskens, Staatssecretaris voor Vlaamse Streekeconomie, Ruimtelijke Ordening en Huisvesting werden meerdere nota's voorbereid :

Transportzone LAR en Zeebrugge.

Financiering van de infrastructuur van industrieterreinen in 1977.

Overheids- en compensatiebestellingen Siemens en FN.

Interestsubsidiëring van aangekochte industriegronden.

Spreiding of concentratie van ambachtelijke zones.

Dossiers aanvraag overheidssteun ingediend bij het Ministerie van Middenstand.

Ondernemingen met moeilijkheden - snelle analyse van de moeilijkheden via adviesbureaus.

Wederinkoop van industriegronden.

Provinciale weg Ieper-Diksmuide, randweg Boezinge.

Financiering toeristisch recreatiepark De Panne-Adinkerke.

Verzoek tot ondersteuning van het voorstel tot vakantie-spreiding.

Aanduiden van hotelzones aan de Kust.

Maatregelen ter bevordering van de nieuwbouw en de modernisering van hotels in de toeristische gebieden. Kampeerzones.

Uitbreiding van bestaande bedrijven die niet in een industriegebied zijn opgenomen in de gewestplannen.

Herziening van de gewestplannen.

Woongebieden met landelijk karakter.

Behandeling van ontwerpen van bijzondere plannen van aanleg die in beperkte mate afwijken van de ontwerp-gewestplannen.

Ontgrondingszones en proefboringen.

Sociale woningbouw en stadskernvernieuwing.

Voor Westtoerisme werden er volgende nota's voorbereid :

Toeristische index Kust en Achterland - maandelijks overzicht gedurende het toeristisch seizoen.

Verwarring tussen vakantiespreiding en reorganisatie van het schooljaar.

Huidige stand inzake vakantiespreiding.

Voor het subregionaal tewerkstellingskomitee Brugge-Oostende werd een nota voorbereid ten einde de weerslag van de vakantiespreiding op de werkgelegenheid aan te tonen.

Op het verzoek van het Studiesyndikaat voor Waterontziltig werd een nota opgemaakt inzake de valorisatie voor afvalwarmte en zeewaterontziltig te Brugge-Noord.

In het kader van het 2e kongres van de Vereniging voor Groenvoorziening met als thema 'Recreatie en groenvoorziening' werd een voorbereidende werknota opgesteld inzake vraag en aanbod met betrekking tot de groenrecreatie.

Ten aanzien van het vormingsinstituut voor KMO werden volgende nota's opgemaakt :

Ondersteuning vakantiespreidingsvoorstel van de heer J. Chabert, Minister van Verkeerswezen.

Voorstel programma voor seminarie milieubeheer.

Praktische gevolgen van de vernieuwde Belgische wetgeving inzake waterzuivering in de sektor van de metaalverwerkende industrie.

Praktische gevolgen van de vernieuwde Belgische wetgeving inzake de bescherming van de oppervlaktewaters tegen vervuiling.

Op verzoek van het stadsbestuur van Knokke-Heist werd een bijdrage verzorgd onder de titel 'Vakantiespreiding en een toeristische gemeente'.

Een nota inzake vakantiespreiding werd eveneens opgesteld op verzoek van de vzw Vakantiegeoegeens.

Op verzoek van de NMBS werd een nota opgesteld handelend over de industrieterreinen in West-Vlaanderen.

Ten aanzien van het Ministerie van Volksgezondheid werd een voorbereidende studie gewijd aan de biologische verwerking van dierlijke afvalstoffen.

Op verzoek van de WIER werd een sociaal-ekonomische verantwoording van het industriepark Herdersbrug te Brugge voorbereid.

In het kader van het Xde Symposium over de Bescherming tegen Water- en Luchtvervuiling van de Rijksuniversiteit te Gent, werd een nota opgemaakt over het Waterbeleid in West-Vlaanderen en de regionale aanpak van de afvalwaterzuivering.

In opdracht van het gemeentebestuur van Ichtegem werd de afwatering en de lozing van industriële afvalwaters onderzocht ten behoeve van een vlasroterij.

Op vraag van het gemeentebestuur werd deelgenomen aan een overlegkomitee ten behoeve van het zoeken naar gemeenschappelijke oplossingen voor de afvalwaterzuivering in de openbare sektor en de private sektor te Vichte.

In opdracht van de Provinciale Visserijkommissie werd een nota gemaakt over de bestrijding van de watervervuiling in de 'Grote Bassin' te Roeselare.

Zo pas verscheen het

SYMARINDUSRAPPORT OVER ZEEBRUGGE

De energiefunctie van de Belgische Kust
en de maritieme industrialisering —
Een technisch-ekonomische evaluatie,
448 blz., 650 fr., BTW inbegrepen.

Een WES-uitgave.

Tijdschrift West-Vlaanderen Werkt 1976

Met ingang van de achttiende jaargang verscheen West-Vlaanderen Werkt als tweemaandelijks uitgave van het WES. Het bevatte twee speciale uitgaven, namelijk het Jaarverslag 1975 (nr 2) en het Dossier ruimtelijke mobiliteit (nr 4). In totaal waren er 248 bladzijden tekst.

Redactioneel

Twee redactionele bijdragen handelden over de energiefunctie van de Kust en de uitbouw van de voorhaven van Zeebrugge. Ridder P. van Outryve d'Ydewalle leidde het Dossier 'Ruimtelijke mobiliteit' in.

Artikelen

De jaargang 1976 bracht volgende artikelen :

- J. Hemschoote : De pijpleidingenstraat : een nieuw element van de verkeersinfrastructuur
- C. de la Kethulle de Ryhove / R. Simoen / E. Blomme : De scheepvaartweg Plassendale-Duinkerke
- Informatief : Fusies van gemeenten in West-Vlaanderen
- Bevolkingsevolutie in West-Vlaanderen
- Evolutie van de economische sectoren
- Werkloosheid en bedrijfssluitingen
- Zeehavenwerken en luchtvaart
- Huisvesting, ruimtelijke ordening en openbare werken
- P. Boerjan : De rendabiliteit van hotelmodernisering
- J. Viaene / J. Keersebilck : De expansieve groenteproduktie in West-Vlaanderen vergt een actief afzetbeleid

D. Sanders : KNGSF-Brugge : Waar vernieuwing van gebouwen en produkten samengaan

E. Jacobs : De uitdaging van de mobiliteit : een aktueel probleem

N. Sinnave : Het wegvervoer in belgisch en europees perspektief

M. Tuypens : De spoorwegen in de provincie West-Vlaanderen

M. Magdaleijns : De geplande hervormingen inzake stedelijk en interstedelijk openbaar vervoer

J. Denduyver : De binnenscheepvaart in West-Vlaanderen

H. Coppieters : Zeevervoer in expansie

M. Vandaele : West-Vlaanderen en zijn luchthaveninfrastructuur

Symarindus : De energiefunctie van de kust en de maritieme industrialisatie

O. Vanneste : Economische ontwikkeling in het arrondissement Veurne

WIVWB : De regionale luchthaven Kortrijk-Wevelgem

Statistische tabellen

In tabelvorm werden weergegeven de bezoldigde tewerkstelling per gemeente (30.6.1974), de landbouw in West-Vlaanderen (1974-75) en de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen per arrondissement (30.6.1974).

Spektrum en sociaal-economische nieuwtjes

Beide rubrieken samen namen, met hun uitvoeriger, respectievelijk meer fragmentaire bijdragen, een groot aantal bladzijden in beslag.

subsidiërende bedrijven en gemeenten

Drukkerij, Kortrijk / Voeders Hanekop nv, Roeselare / Imewo nv, Brugge / Koninklijke Nederlandse Gist en Spiritusfabriek nv, Brugge / Kookfabriek van Zeebrugge nv, Zeebrugge / Kortrijkse Katoenspinnerij nv, Kortrijk / Lefevere F. en Zonen pvba, Kortrijk / Louage & Wisselinck pvba, Ardooi / LVD Company pvba, Gullegem / Muylaert pvba, Zwevezele / Neiryck-Holvoet nv, Lendeledé / Textielabrieken Nuytens Th. & O. nv, Deerlijk / Ostend Stores & Rope Works nv, Oostende / Outboard Marine Belgium nv, Brugge / Algemene Aannemingen S. Persyn pvba, Zwevegem / Algemene Ondernemingen Pevalco nv, Ieper / Picañol nv, Ieper / Brouwerij Rodenbach, Roeselare / Ets. J. Soubry nv, Roeselare / Oliefabrieken Vandemoortele, Izegem / Vanden Avenue Gebroeders nv, Ooigem / Firma Versele-Laga nv, Deinze / Westvlaamse Betonwerkerij, Brugge / Zeebrugge Abattoirs Maritimes 'ZAM', Zeebrugge.

1.000 fr. : Callens Textielabriek nv, Kortrijk.

SUBSIDIERENDE BEDRIJVEN 1976

50.000 fr. : Bekaert nv, Zwevegem.

35.000 fr. : Generale Bankmaatschappij nv.

15.000 fr. : Algemeen Christelijk Vakverbond, West-Vlaanderen / Bank van Roeselare en West-Vlaanderen nv, Roeselare.

12.000 fr. : Siemens nv, Oostkamp.

10.000 fr. : Bank Brussel-Lambert nv / Bank van Parijs en de Nederlanden nv, Brussel / Kredietbank nv / Verenigde Energiebedrijven van het Scheldeland, Brussel.

5.000 fr. : Clayson nv, Zedelgem / Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen nv, Brugge / Union Chimique UCB nv, Oostende / Westvlaamse Elektriciteitsmaatschappij, Brugge.

4.000 fr. : MBLÉ nv, Brussel / Ets. Talpe, Kortemark.

3.000 fr. : Aigle-Belgica nv, Brugge / Citibank (Belgium) nv, Brussel / Glaverbel nv, Zeebrugge / Koramic, Kortrijk / La Brugeoise et Nivelles nv, Brugge / Westimex nv, Veurne.

2.750 fr. : Westvlees nv, Westrozebeke.

2.500 fr. : Federale Kas voor het Beroepskrediet nv, Kortrijk / A.J. Florizone-Van Doren 'Meli', Adinkerke / Drukkerij Strobbe pvba, Izegem.

2.000 fr. : Konstruktiewerkhuizen Allaeyns pvba, Poperinge / Werkhuizen Aurora pvba, Izegem / West-Auto nv, Brugge / Beheyte Frères pvba / Bekaert Mattress Ticking nv, Waregem / Bus & Car nv, Brugge / Verenigde Spinnerijen en Weverijen Cleppe & Claerbout nv, Heule / Cobar nv, Kortrijk / Cie Internationale des Wagons Lits et du Tourisme nv, Oostende / Daikin Europe nv, Oostende / Blikslagerijen De Clerck nv, Brugge / Inrichtingen H. De Clercq-De Maesschalck nv, Brugge / Declercq-Olivier pvba, Ardooi / Delputte Automatic Company pvba, Kortrijk / Voeders Depré nv, Beernem / Etabl. Ern. Dewitte-Visage nv, Marke / De Zetel pvba, Ardooi / Firma Germain D'Hoore nv, Brugge / GM - Grand Bazar - Inno - BM nv, Brugge / Groeninghe

SUBSIDIERENDE GEMEENTEN IN 1976

Arrondissement Brugge : Aartrijke, Beernem, Blankenberge, Brugge, Jabbeke, Knokke-Heist, Loppem, Meetkerke, Oedelem, Oostkamp, Ruddervoorde, Sijsele, Sint-Joris-Ten-Distel, Stalhille, Varsenare, Waardamme, Wenduine, Zedelgem, Zerkegem, Zuienkerke.

Arrondissement Diksmuide : Beerst, Diksmuide, Driekapellen, Houthulst, Koekelare, Kortemark, Lo, Merkem, Reninge, Zarren-Werken.

Arrondissement Ieper : Beselare, Boezinge, Dikkebus, Dranouter, Elverdinge, Geluveld, Geluwe, Ieper, Kimmel, Loker, Nieuwkerke, Oostvleteren, Passendale, Poperinge, Vlamertinge, Watou, Wervik, Westouter, West-Vleteren, Wijtschate, Woesten, Zillebeke, Zonnebeke.

Arrondissement Kortrijk : Aalbeke, Anzegem, Avelgem, Bavikhove, Bellegem, Bissegem, Deerlijk, Gullegem, Harelbeke, Heestert, Helkijn, Heule, Hulste, Ingoogem, Kerkhove, Kortrijk, Kuurne, Lauwe, Marke, Menen, Moen, Moorsele, Otegem, Outrijve, Rekkem, Rollegem, Sint-Eloois-Vijve, Spiere, Vichte, Waregem, Wevelgem, Zwevegem.

Arrondissement Oostende : Bredene, Eernegem, Gistel, Ichtegem, Leffinge, Middelkerke, Oostende, Snaaskerke, Spermalie, Vlissegem, Westende, Wilskerke.

Arrondissement Roeselare : Ardooi, Dadizele, Gits, Ingelmunster, Izegem, Kachtem, Ledegem, Oekene, Roeselare, Rumbeke, Sint-Eloois-Winkel, Staden, Westrozebeke.

Arrondissement Tielt : Dentergem, Kanegem, Meulebeke, Oeselgem, Ooigem, Oostrozebeke, Pittem, Ruiselede, Schuiferskapelle, Sint-Baafs-Vijve, Tielt, Wielsbeke, Wingene, Zwevezele.

Arrondissement Veurne : Adinkerke, Alveringem, Beauvoorde, De Panne, Houtem, Koksijde, Leisele, Nieuwpoort, Oostduinkerke, Stavele, Veurne.

publikaties wer/wes

REEKS VAN HET WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU (BTW inbegrepen)

1. G. Declercq & O. Vanneste, De Economische Situatie en Mogelijkheden van het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz. (uitgeput).
2. O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij - een Economische Studie, 1959, 358 blz., 212 fr.
3. O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge - Etude Economique, 1959, 358 pp., 212 fr.
4. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge - Een Regionaal Economische Studie, 1961, 463 blz. (uitgeput).
5. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende - Een Regionaal Economische Studie, 1962, 444 blz., 265 fr.
6. O. Vanneste & J. Theys, Menen - Een Economische Studie van een Grensstad, 1962, 256 blz. (uitgeput).
7. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare - Een Regionaal Economische Studie, 1963, 336 blz. (uitgeput).
8. J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 159 fr.
9. J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 159 fr.
10. O. Vanneste & J. Theys, Veurne - Een Economische Studie, 1964, 189 blz. (uitgeput).
11. M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz. (uitgeput).
12. O. Vanneste, Het groepconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 265 fr.
13. O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt - Een Regionaal Economische Studie, 1968, 410 blz., 265 fr.
14. J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 265 fr.
15. M. Zwaenepoel, Vrije Tijd - Een sociologische analyse van het vrijetijdsgebruik en de vrijetijdsbehoeften van de westvlaamse bevolking, 1969, 332 blz. (uitgeput).
16. N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 265 fr.
17. N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 265 fr.
18. J.M.L. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 159 fr.
19. R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 318 fr.
20. J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen - Bronnen, toestand en bestrijding door de ruimtelijke ordening, 1972, 209 blz., 265 fr.
21. N. Vanhove, Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 477 fr.
22. L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman - Bijdrage tot de geschiedenis van de Westvlaamse plattelandsbevolking in de negentiende eeuw, 1973, 294 blz., 371 fr.
23. De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970 - Statistische tabellen, Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 191 fr.
24. Symarindus, De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering — Een technisch-economische evaluatie, 448 blz., 650 fr.

REEKS FACETTEN VAN WEST-VLAANDEREN

(BTW inbegrepen)

1. R. Simoen en O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge : Openbare werken in verleden en toekomst - De haven en de toeristische belangen van de Oostkust, 1972, 48 blz. (uitgeput).
2. C. Vermeersch, Het rekreatief buitenverblijf - Inplantings- en aanlegmogelijkheden, 1973, 100 blz., 106 fr.
3. S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 133 fr.
4. Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 74 fr.
5. S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 133 fr.
6. N. Vanhove, Vakantiespreiding. Een nieuw voorstel voor België, 1975, 56 blz., 85 fr.
7. S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 133 fr.
8. De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 80 blz., 133 fr.
9. P. Boerjan, De toeristische statistiek in België. Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming, 84 blz., 133 fr.
10. S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 64 blz., 106 fr.

REEKS TOERISTISCH ABONNEMENT WES

Rapporten toeristisch-economisch onderzoek 1975

65. Structuur en Ontwikkeling van het Vakantiepatroon van de Belgische Bevolking 1967-72, 210 blz.
66. N. Vanhove, Vakantiespreiding - Een nieuw voorstel voor België, 56 blz.
67. Attitude-onderzoek ten aanzien van de Belgische Kust bij de Noordfranse bevolking, 1975, 180 blz.
68. Toeristische index WES - Kust en Achterland 1975, 27 blz.

Rapporten toeristisch-economisch onderzoek 1976

69. Attitude-onderzoek bij de Franse verblijftoeristen aan de Belgische Kust, 1975, 144 blz.
70. Attitude-onderzoek bij de Belgische vakantiegangers aan de Belgische Kust, 131 blz.
71. Bestedingsonderzoek bij de Belgische en Franse vakantiegangers aan de Belgische Kust, 1975, 60 blz.
72. Toeristische index Kust en Achterland, 1976, 22 blz.

De rapporten toeristisch-economisch onderzoek zijn te verkrijgen door storting van 1.325 fr. per jaar-abonnement (BTW inbegrepen).

UITGAVEN WESTVLAAMSE EKONOMISCHE RAAD

- O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland - Proeve van een toeristisch-economische studie, 1955, 226 blz. (uitgeput).
- O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland - Essai d'une étude d'économie touristique, 1955, 266 pp., (uitgeput).
- G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957, 2 delen, 130 blz. + 278 blz. (uitgeput).
- West-Vlaanderen's economische groei 1954-64, 1965, 98 foto's, 172 blz. (uitgeput).
- Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1971, 275 fr. Jaarverslagen WER-WES.
- (Uitgaven vrij van BTW.)*

TIJDSCHRIFT 'WEST-VLAANDEREN WERKT'

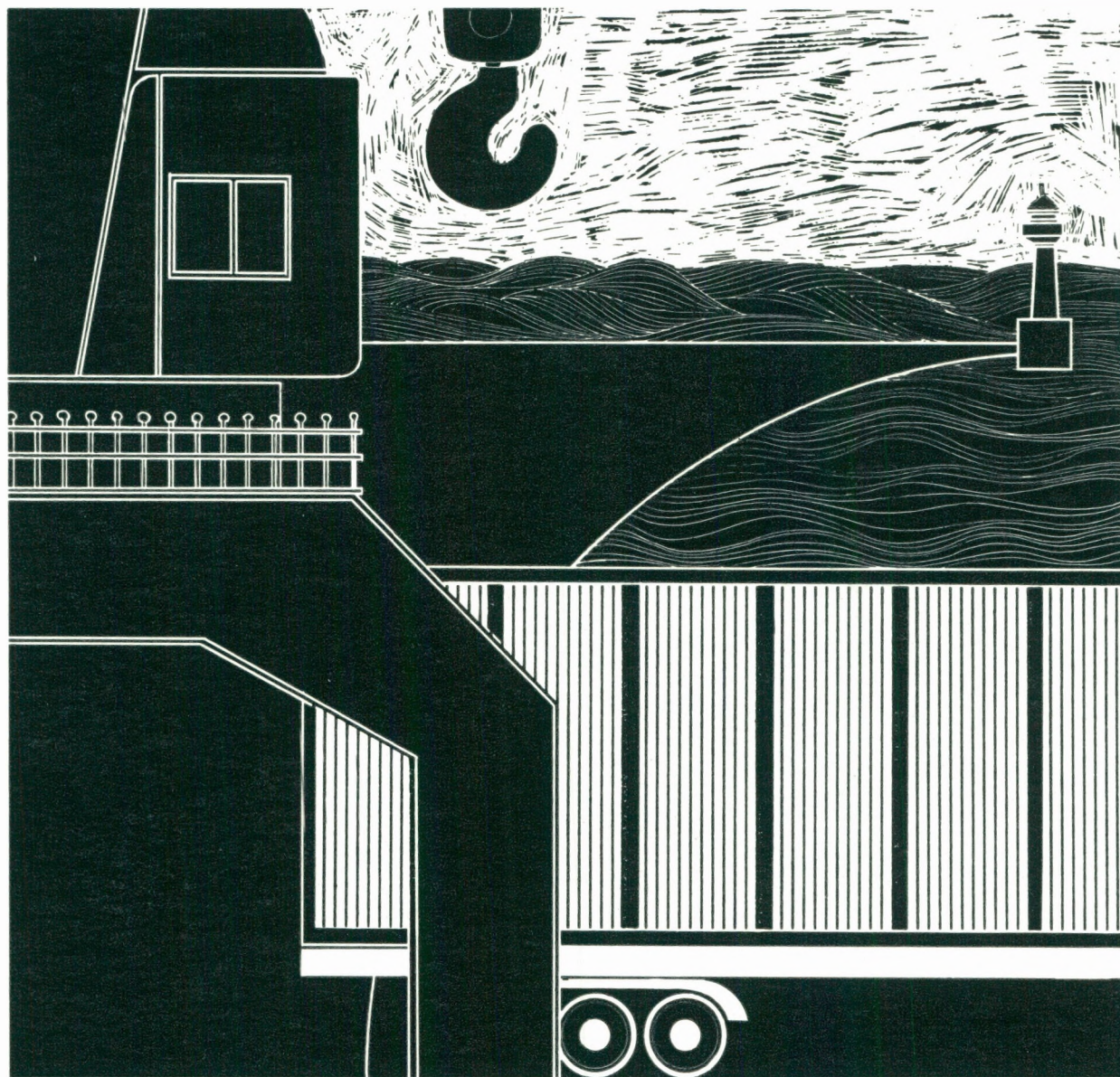
Tweemaandelijke uitgave - verschijnt niet in juli en augustus - abonnement 1977 : 170 fr. (BTW inbegrepen)

STEUNENDE LEDEN - 1977

Steunende leden (413 fr. - BTW inbegrepen) ontvangen het tijdschrift en de andere publikaties van de WER-WES, de reeks 'Toeristisch Abonnement' uitgezonderd.

ZEEBRUGGE

G artex

DE SNELHAVEN OP ENKELE KILOMETER VAN UW BEDRIJF

biedt U een waaier van mogelijkheden voor het geheel of een gedeelte van uw maritieme transporten !

MBZ Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen
Louis Coiseaukaai 2 B-8000 Brugge-Belgium Telefoon (050) 33 52 24 (4 l)

